

Homeras

ILIADA

Pirmoji giesmė

MARAS STOVYKLOJE. ACHILO PYKTIS

Pyktį Pelėjo sūnaus Achilo, deive, giedoki,
Baisų piktumą, kuris tiek negandų nešė achajams.
Tūkstančių vyrų sielas galingas nuvaręs į Hadą,
Juosius pačius laukuos šunims tąsyti paliko
⁵ Ir vanagams puotaut (taip Dzeuso buvo žadėta),
Kai susibarę tuomet pikti iš vyrijos išėjo
Vadas vyriausias Atreidas ir dievui prilygstąs Achilas,
Kokis gi dievas juos taip supykde ir vaidą sukėlė?
Deivės Lėtos ir Dzeuso sūnus: ant Atreido įširdęs,
¹⁰ Pasiuntė ligą jisai į stovyklą, ir mirė herojai,
Nes Agamemnonas Chrido, jo žynio, pagerbt nemokėjo.
Prie greitaskriejų achajų laivų prisiartinęs, Chridas
Dukterį prašė paleist ir išpirką gausią priimti.
Rankoj ant aukso lazdos iškėlęs aikščiai vainiką
¹⁵ Šaulio taiklaus Apolono, jis meldė sūnus achajų,
O pirmučiausia abu Atreidus, rikiuotojus vyrų:
„Šviesūs Atreidai ir lygiai visi gražiauliai achajai!
Aukšto Olimpo dievai visagaliai teleidžia jums veikiai
Pilį Priamo išgriaut ir grįžti sveikiems į tėvynę!
²⁰ Dukterį mielą tik man atiduokite, išpirką imkit
Ir Apoloną šventai, Kronido sūnų, pagerbkit.“
Taigi danajai visi tam pritarė, žmogų atjautę:
Pridera žynį pagerbt ir išpirką brangią priimti.
Tik Agamemnonas vienas širdy nepatenkintas liko,
²⁵ Senį pavarė piktai, rūstingu žodžiu palydėjęs:
„Seni, žiūrėk, kad tavęs prie aukštųjų laivų neregėčiau
Nei stoviniuojant dabar, nei kitą kartą atėjus.
Nebepagelbės tuomet tau lazda nei Foibo vainikas.
Tavo dukters nepaleisiu: ateis jai žiloji senatvė
³⁰ Arge mūsų namuos, toli nuo tavęs ir tėvynės,
Vaikščiojant apie stakles ir guoly manim pasidžiaugiant.
Eik sau, nepykdyk ilgiau, kad sveikas namo parkeliautum.“
Taip jis kalbėjo, ir Chridas pabūgęs jo žodžio paklausė,

Greitai nutilo, krantu vis šniokščiančių marių patraukė
³⁵ Ir, kiek paėjęs tolyn, karštai pradėjo maldauti
 Jis Apoloną galingą, gražplaukės Lėtonės gimdytą:
 „O! išklaudyki tu, sidabralanki, kurs Chrisę globoji,
 Amžiais Tenedą valdai ir Kiloj šventoj viešpatauji!
 Jeigu kadaise puošiau tau mielą šventovę, Smintėjau,
⁴⁰ Jeigu ant aukuro kroviau kadais tau kulšis riebiausias
 Jaučių ir lygiai ožkų, – tu šiandien maldą išgirski
 Ir atmokėki strėlėm už ašaras mano danajams.“
 Šitaip maldavo žynys. Jo maldą Foibas išgirdo.
 Taigi įširdęs tuojau nuo Olimpo viršūnių pašoko
⁴⁵ Su strėline už pečių ir kilpiniu savo taikliuoju.
 Strėlės nespėjo žvangėt, kai skuodė, paspartinęs žingsnj,
 Perimtas pykčio nuožmaus. It naktis apsiniaukęs, atskriejo
 Ir, atokiau nuo laivų atsisėdęs, tuoj strėlę paleido.
 Veriančiu širdj balsu sidabro lankas suskambo.
⁵⁰ Šūviai pirmieji mulus ir šunis greituosius pataikė.
 Tuosyk mirtingas strėles šaulys atsuko į žmones.
 Vienas prie kito laužai su lavonais ėmė liepsnoti.
 Zvimbė devynias dienas Apolono strėlės stovykloj,
 O jau dešimtą karius į vyriją suprašė Achilas.
⁵⁵ Įkvėpė jam širdin Hera baltrankė tą mintj.
 Jai mat pagailo danajų, išvydus, kaip baisiai jie žūsta.
 Kai susirinko visi ir užėmė vietą kiekvienas,
 Priekin išėjo tuomet greitakojis Achilas ir tarė:
 „Aš jau, Atreide, manau: reikės vėl klajoti po jūras,
⁶⁰ Grijžtant atgal į namus, jei kas nuo mirties dar ištrūksim,
 Jei neišklos achajų visų kautynės ir maras.
 Taigi paklauskim dabar mes kokį žiniuonį ar žynį,
 Arba spėjiką sapnų (ir sapnas ateina iš Dzeuso), –
 Lai pasakys, ko taip Apolonas skaistusis įširdo?
⁶⁵ Įžadų jam netesėjom kada ar gal hekatombės?
 Gal jis ėriukų, o gal ožkų aukojimą kvapų
 Teiktųsi šiandien priimt ir marą nuo mūs atitolint.“
 Šitai pasakęs, jisai atsisėdo. Tuosyk pakilo
 Testoro vaikas Kalchantas, geriausias būrėjas iš paukščių,
⁷⁰ Regintis aiškiai, kas bus ateity, kas yra ir kas buvo.
 Jis ir achajų laivams Ilionan kelią atvėrė
 Aiškiaregystėm savom, skaistaus Apolono duotosiom.
 Gera norėdamas jiems, Kalchantas prabilo ir tarė:
 „Man tu, Achilai, liepi, numylėtini Dzeuso, paaiškint

⁷⁵ Priežastį šaulio taiklaus, Apolono galingo, rūstybės,
Ją pasakyti galiu, tik tu pažadėk ir prisieki,
Kad iš visos širdies man žodžiais ir kumščiu padėsi,
Kai ant manęs kris pyktis žmogaus, kuris galingiausias
Tarpu argiečių visų ir kurio taip klauso achajai.
⁸⁰ Esti valdovo viršus, kai ant prasto žmogaus apmaudauja.

Jei ir pajėgtų užgniaužti dar tądien savo rūstybę,
Apmaudas lieka širdy, kol, gavęs progą, nugiežia.
Apsigalvoki todėl, ar galėsi mane tu apginti.”
Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:

⁸⁵ „Drąsiai čia visa kalbėk, ką dievas tau šnibžda į širdį.
Dėlei Kronido sūnaus Apolono, kurio tu šaukiesi,
Skelbdamas valią dievų danajams, Kalchantai, būk tikras:
Kolei aš gyvas esu, kol akys man regi pasaulį, –
Niekas danajų nedrįs čionai, prie laivų gaubtašonių,
⁹⁰ Rankos pakelt prieš tave, net jei Agamemnoną patį
Tu paminėtum, kuris taip didžiuojas esąs čia vyriausias.”
Drąsą atgavo dėl to ir beydis pranašas tarė:

„Ne dėl maldų netesėtų, ne dėl hekatombės šventosios, –
Pyksta dėl žynio, kurį Agamemnonas skaudžiai užgavo,
⁹⁵ Neatidavęs dukters ir išpirkų Chriso neėmęs.

Negandą šitą dėl to užleido ir leis Apolonas,
Neatitolins šio maro baisaus jis tol nuo danajų,
Kol žvitriaakės mergaitės be išpirkų tėvui mielajam
Neatiduosim ir dar hekatombės Chrisės šventovén

¹⁰⁰ Mes nenuvešim, – tuomet išklaudytas bus mūsų meldimas.”
Šitai pasakęs, jisai atsisėdo. Tuosyk išėjo

Priekin Atrėjo sūnus Agamemnonas, vadas vyriausias,
Perimtas pykčio: rūstybė baisi paniurusią širdį
Staigiai užtvindė, o akys tarytum liepsna sužaubavo.

¹⁰⁵ Jis, į Kalchantą piktai pažiūrėjęs, prabilo ir tarė:
„O tu nelaimių šaukly! Kada pasakei man ką gero?
Tavajai širdžiai smagu tik negandus vis pranašauti,
Žodžio geresnio iš tavo burnos negirdėjome niekad.

Štai ir dabar tu danajams sakai kaip šventą teisybę,
¹¹⁰ Jog taiklingasis šaulys dėl to jiems negandus siunčia,

Kad nenorėjau priimt aš išpirkų senio brangiųjų
Už Chriseidę jaunutę, kurią man taip gera turėti
Savo namuos, jiniai pranašesnė už Klitaimnestrą,
Manąją žmoną. Tikrai Chriseidė už ją ne menkesnė

¹¹⁵ Povyza nei gražumu, darbais nei išmanymu savo.

Betgi aš ją atiduoti galiu, jei sakot – taip reikia,
Idant išliktų gyvi man vyrai ir niekas nežūtų.
Vietoj šio dovio tačiau man duokite kitą, kad vienas
Aš be dalies tarp argiečių nelikčiau, juk taip nepritinka.
¹²⁰ Regite patys visi, kaip grobis man slysta iš rankų.”
Jam atsakydamas, tarė šviesus greitakojis Achilas:
„O garbingasis Atrėjo sūnau, tu gobše iš gobšų!
Kaipgi tau dovaną duos narsieji sūnūs achajų?
Sandėlio bendro nėra, kur liekamas lobis gulėtų:
¹²⁵ Visa, ką pelnėm, kur pilį išgriovę – seniai padalinta.
Jeigu kas duota, atimt iš žmogaus – juk gėda didžiausia.
Dievui palenkti gražink tu mergaitę, o tau mes, achajai,
Trigubai gal ir keturgubai juk atmokėsime, kai Dzeusas
Duos storasienę Trojos tvirtovę paimt ir išgriauti.”
¹³⁰ Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Nors išmintingas labai ir narsus kaip dievas, Achilai,
Bet negudrauki: manęs neįtikinsi tu nei apgausi.
Savo laimikį norėtum turėt, o aš, jo netekęs,
Tyliai sėdėti galiu? Mergaitę liepi atiduoti.
¹³⁵ Betgi tuomet man kitą teduos narsieji achajai,
Lygiai patinkamą širdžiai, kad šitą galėtų atstoti.
Jeigu neduos man jie – aš pats pasiimsiu nuėjęs
Tavąją gal ar Ajanto, arba Odisėjui paskirtą, –
Imsiu ir vesiuos, nors tas apmaudaus, pas kurį pasisuksiu.
¹⁴⁰ Bet apie tai ir vėliau kada nors pakalbėti galėsime.
Šiandien gi juodąjį laivą greičiau nuleiskim į jūrą,
Reikiamą skaičių yrėjų surinkim, į jį hekatombę
Šventą suginkim, tuomet Chriseidę gražveidę pakviesim
Sėsti laivan. Jo vadas tebus kas nors iš tarybos:
¹⁴⁵ Idomenėjas, Ajantas arba Odisėjas šviesusis.
Štai net, Peleidai, tu pats, smarkiausias iš vyrų smarkiųjų,
Ėmęs nuvežki aukas ir išmelski mums Foibo malonę.”
Jam, pažiūrėjęs skersom, greitakojis Achilas atsakė:
„Suktas gobšūne, seniai palydėjęs gėdą visokią!
¹⁵⁰ Kas gi achajų norės širdingai tavęs paklausti,
Kelią keliauti kada ar stoti į kovą su priešais?
Trojon kariaut su plačiai pagarsėjusiais ietim trojėnais
Atplaukiau ne dėl savęs – jokių man skriaudų nepadarė:
Jaučių jie man nepagrobė nei mano žirgų nenuvarė,
¹⁵⁵ Lygiai kaip Ftioj, plačioj ir duona maitinančioj vyrus,
Netrypė javo brandaus, nes tarpas tarp mūsų begalinis,

Kyšo migloti kalnai, ir šniokščia marios beribės. –
Vykome čion dėl tavęs, besarmati, kad būtų tau džiaugsmo.
Dėl Menelajo garbės ir dėlei tavosios, šunsnuki,
¹⁶⁰ Ėjom prieš Troją, tačiau to suprast ir įvertint nenori.
To negana: grasai dar manąją dalį atimsi,
Ją nelengvai užsidirbau, ją man pripažino achajai.
Lygios dalies su tavim nesyk negavau, nors achajams
Sekės ne vieną išgriaut trojėnų pilį turtingą.
¹⁶⁵ Kur tik reikėdavo nešt kautynių našta sunkiausią –
Nešdavo mano pečiai; o grobio dalyboms atėjus –
Tau vis didžioji dalis, o aš su maža, kad ir brangia,
Grįždavau prie laivų, nuilsęs smarkiai per mūšį.
Plauksiu į Ftiją dabar, nepalygint geriau man atrodo
¹⁷⁰ Grįžti namo riestanosiais laivais, nei čia pasilikus
Būti paniekintam vis ir tau dar didinti turta.“
Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Bėk sau, jei tavo širdis taip liepia, aš nemaldausiu,
Kad pasiliktumei čia dėl manęs: ir taip man užtenka
¹⁷⁵ Mokačių gerbti mane, svarbiausia – Dzeusas mūs pusėj.
Tikras pabaisa tu mums tarp Dzeuso augintų karalių:
Vien tik kivirčiai, karai ir žudynės tau mielos, malonios.
Jei tu be galo narsus – narsumą davė tau dievas.
Grįžęs namo su savo laivais ir vyrais savaisiais,
¹⁸⁰ Mirmidonus valdyk – aš tavęs nė pažinti nenoriu,
Tavo rūstybė nė kiek nebaisi, ir tau pasakysiu:
Jei Apolonas skaistus man atima nūn Chriseidę,
Aš ją patsai su savo laivu ir vyrais savaisiais
Chrisėn parvešiu ir tuoj Briseidę gražveidę, tau duotą,
¹⁸⁵ Į palapinę nuėjęs, paimsiu, tuomet tu žinosi,
Kiek už tave galingesnis esu, kad ir kitas bijotų
Lygiu laikyti save su manim ir neprieštarautų.“
Taip jis kalbėjo. Peleidui net kvapą užgniaužė piktumas,
Daužės tvirtoji krūtinė širdis, ir kankino dvejonė:
¹⁹⁰ Ar kalaviją, čia pat prie šono kabantį, stverti
Ir išvaikyti visus, Agamemnoną vietoj nudėjus,
Ar nesiduoti rūstumui ir tramdyti širdį užgautą.
Kol jis taip svarstė širdy ir, protu nevaliojęs nuspręsti,
Griebėsi už kalavijo, – iš aukšto dangaus nusileido
¹⁹⁵ Deivė Atėnė staiga, Hera baltrankė ją siuntė,
Nes ji mylėjo abu ir abiem jais rūpinos lygiai.
Garbinus jo rusvus palytėjo Atėnė priėjus,

Matoma jam vienam, kiti neregėjo nė vienas.
Baisiai nustebo Achilas ir tuoj atsigręžęs pažino
²⁰⁰ Deivę Paladę Atėnę, jo akys tik sužaižaravo,
Kreipėsi greitai į ją ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Ko, dukterie tu aigidvaldžio Dzeuso, čia vėl atkeliauji?
Ar pamatyti, kaip jau Agamemnonas baisiai išpuiko?
Bet pasakysiu aš tau, ir tai atsitiks iš tikrųjų:
²⁰⁵ Galvą jis greit palydės per tą išdidumą besaikį.“
Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Tavo rūstybės, jei tu paklausytum, sušvelninti leidaus
Šiandien iš aukšto dangaus. Hera baltrankė man liepė,
Lygiai ji myli abu, ir abiem ji rūpinas nuolat.
²¹⁰ Baik tu kivrčą tuojau ir rankom neimk kalavijo,
Žodžiais piktais išvainoki verčiau, bet rankos nekeiki.
Dar pasakysiu aš tau, ir tai atsitiks iš tikrųjų:
Trigubai tiek dovanų gražiausių už nuoskaudą šitą
Tau atiteks, tik valdytis mokėk ir mūsų klausyki.“
²¹⁵ Jai atsakydamas, tarė šviesus greitakojis Achilas:
„Judviejų žodį turiu aš, deive, pagerbt ir įvykdyt.
Norint liepsnoja širdis iš piktumo, geriau paklausysiu.
Kas pasikliauja dievais, to balsas pasiekia jų ausį.“
Tarė ir prie rankenos sidabrinės ranką sulaikė,
²²⁰ Grūdo atgal į makštis kalaviją ir žodžio paklausė
Deivės Paladės Atėnės, kuri parskubėjo Olimpan,
Kur su kitais dievais aigidvaldis Dzeusas gyvena.
O Pelėjonas ir vėl rūstybės pritvinkusiais žodžiais
Į Agamemnoną kreipės ir pykčiui neleido atlyžti.
²²⁵ „Vynaplempy tu šunio akim ir elnės narsybe!
Tau nei su vyrais kitais į kovą stoti šarvuotam,
Nei kur į pasalą eiti dauge su rinktiniais achajais
Niekad nebuvo drąsos. Baisiau tai už mirtį atrodo.
Aišku, jog žymiai geriau plačioj achajų stovykloj
²³⁰ Dovaną plėšti iš to, kas priešingą žodį pasakė.
Lengva atimt iš žmonių tau, valdant pastumdėlių būrį.
Jeigu, Atreide, ne jie – tai galas būtų niekšybėms.
Betgi aš tau pasakau ir didžią, priesaiką duodu,
Šiąja prisiekiu lazda, kuri nei šakelių, nei lapų
²³⁵ Nebeišleis daugiau – kalnuos pasiliko jos šaknys,
Ir nebekraus žiedų, nes vario peilis nudrožė
Žievę su lapais seniai, ir šiandien ją sūnūs achajų
Rankoje laiko, kai daro teisinus ir įstatymus gina

Dzeuso vardu – štai šioji lazda bus priesaika mano:

²⁴⁰ Greitai Achilo geste pasigedę ilgėsis ir šauksis
Sūnūs achajų visi, o tu nepadėsi jiems niekuo,
Kad ir širdingai norėtum, kai žus jų pulkai nuo galingo
Vyržudžio Hektoro rankos. Tuomet gi tu graušies ir pyksi
Pats ant savęs, kad gerbt nemokėjai narsiausio herojaus.”

²⁴⁵ Šitai pasakęs, Peleidas į žemę nutrenkė lazda,
Aukso vinim padabintą gražiai, ir pats atsisėdo.
Priešais sėdėdamas, niršo Atreidas. Tuomet pasikėlė
Nestoras saldžiabylys, kalbėtojas Pilo balsingas.
Liejosi jam iš lūpų kalba, saldesnė už medų.

²⁵⁰ Jo akyse dvi kartos žmonių trumpaamžių jau buvo
Baigę dienas: kas prieš jį Pile šventajame gimė
Ir kas užaugo su juo. Nūn valdė jis trečiąją kartą.
Gera norėdamas jiems, senelis prabilo ir tarė:

„Oi oi oi! Baisūs vargai į Achajos žemę ateina!

²⁵⁵ Tai pasidžiaugtų Priamas ir jojo vaikai su vaikaičiais,
Lygiai trojėnų visų pašoktų širdys iš džiaugsmo,
Jei sužinotų, kaip jūs čia keliat vaidus susipykę,
Judu – pirmi ir danajų taryboj, ir stoję į kovą.
Tad paklauskite, gerai jaunesni už mane jūs abudu.

²⁶⁰ Laimę turėjau kadais bendrauti su herojais, narsesniais
Netgi už jus, ir niekas manęs nepaniekino niekad.
Vyrų tokių daugiau nemačiau ir gal nematysiu,
Kaip Peiritojas kad buvo, rinktinių vadas Driantas
Ar Kainėjas, Eksadijas ar Polifemas šaunusis.

²⁶⁵ Lygų dievams Aigėidą Tesėją taip pat esu matęs.

Buvo galiūnai tikri tarp žemėj augusių vyrų.
Buvo galiūnai visi ir kovot su galiūnais turėjo,
Su pamėklėm kalnų, ir mušė jas nemaloningai.
Tuosyk aš jiems į talkąėjau, atkeliavęs iš Pilo,

²⁷⁰ Iš tolimosios Apijos žemės (jie šaukės pagalbos),
Ir, kiek valiojau, kovot jiems padėjau. O šiandien jau niekas
Žemėj gyvenančių vyrų į kovą prieš jas nebestotų.

Vertino patarimus ir mano žodžio jie klausė.
Tad paklauskite ir jūs, į naudą išeis patarimas.

²⁷⁵ Nors tu, Atreidai, esi galingesnis, mergaitės neimki,
Leisk, tegu turi, ką sūnūs achajų skyrė jo daliai.
Betgi, Peleidai, ir tu įtūžęs nešok prieš karalių:
Dar neturėjo lig šiol nešiojantis skeptrą karalius
Niekad tokios garbės, kaip Dzeusas davė Atreidui.

²⁸⁰ Tu narsingesnis esi, nes tavo motina deivė,
Betgi valdžios jis turi daugiau: jo tūkstančiai klauso.
Susivaidyk, Agamemnonai, tu, maldauju širdingai,
Ir nebenirški daugiau ant Achilo, kuris juk tvirčiausias
Mūras achajų visų per karą šį nelaimingą.”

²⁸⁵ Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Viskas teisybė, tėvuk, kalbi tu labai išmintingai.
Betgi štai šitas žmogus už visus jau dedas vyresnis,
Vienas valdyti visus ir viską tvarkyt užsimanė,
Nurodinės ir ten, kur jo aš klausyt negalvoju.

²⁹⁰ Jei amžinieji dievai jį padarė ietim galingą,
Argi jau leido dėl to užgaunančiais žodžiais švaistytis?”
Jo nebeklausęs ilgiau, skaistusis Achilas prabilo:
„Aš užsitraukčiau tikrai sau bailio pastumdėlio vardą,
Jeigu kas žingsnis tau nusileisčiau, kada pasakysi.

²⁹⁵ Visa gali sau liepti kitiems, o man nemėginki
Įsakinėt: paliepiamų tavų niekada neklausysiu.
Aš pasakysiu dar tau, o tu įsidėki į širdį:
Dėlei mergaitės kovon su ietimi rankoj nešoksiu
Nei prieš tave, nei prieš kitą: jūs davėt – jūs galit atimti.

³⁰⁰ Betgi ko nors daugiau iš greito juodojo laivo
Nė nebandyki man imti be mano paties sutikimo
Jeigu tu kartais išdrįstum – tegu čia esantys žino:
Kraujas pajuodęs tuojau varvės nuo ieties manosios!”
Šitaip jie žodžiais piktais viens kitą skaudžiai išdergę,

³⁰⁵ Kėlės abudu ir tuoj achajų vyriją paleido.
Grįžo Peleidas atgal prie laivų ir savų palapinių,
Lydimas Menoitiado ir pulko vyrų savųjų.
O Agamemnonas greitąjį laivą nuleido į jūrą,
Dvidešimt davė rinktinių yrėjų, laivan hekatombę,

³¹⁰ Skirtąją dievui, suvarė, tuomet Chriseidę gražveidę
Sėsti paprašė, jų vežt Odisėjas daugmintis įsėdo.
Kai tie susėdo laivan ir marių keliais iškeliavo,
Vyrams Atreidas tuomet nuo kalčių apsiplauti įsakė.
Tie apsiplovę kaltybių sutras išpylė į jūrą

³¹⁵ Ir Apolonui skaisčiam sudėjo šventas hekatombes
Jaučių drauge ir ožkų ant kranto marių plynųjų.
Kvapas gardus pakilo dangun su dūmų verpetais.
Šitaip jie triūsė stovykloj. Tuo tarpu Atreidas vis širdo
Ir nenorėjo pamiršt, kuo buvo grasinęs Achilui.

³²⁰ Taigi jis kreipės dabar į Taltibiją ir Euribatą,

Savo šauklius ir vikriuosius tarnus, ir jiedviem pasakė:
„Jūs į Achilo, Pelėjo sūnaus, palapinę nueikit
Ir Briseidę gražveidę už rankos paėmę atveskit.
Jeigu mėgintų neduot, aš pats pasiimsiu, nuėjęs
³²⁵ Su didesniu būriu, ir tai jam nežada gero.“
Šitaip jiems paliepė eit, pridėdamas žodį rūstingą.
Ėjo nenorom abu jie pakrante marių plynujų;
Kol mirmidonų laivus ir plačią stovyklą pasiekė.
Rado Achilą prie palapinės ir juodojo laivo
³³⁰ Sėdintį liūdną, ir, juos pastebėjęs, nė kiek nenužiuogo.
Jiedu su baime širdy ir pagarba priešais karalių
Tyliai sustojo abu ir nieko nesakė nei klausė.
Atjautė juos Achilas širdy ir pirmas prabilo:
„Būkit sveiki, šaukliai, žmonių ir Dzeuso siųstieji!
³³⁵ Eikit arčiau! Ne patys gi jūs – Agamemnonas kaltas,
Siuntęs abudu čionai paimti jėga Briseidės.
Eiki, Patrokilai, Dzeuso gentaini, išveski mergaitę
Ir atiduoki tu jiems. O judu turėsit paliudyt
Prieš laiminguosius dievus ir priešais žmones mirtingus,
³⁴⁰ Ir prieš nevaldantį pykčio karalių, jei reikalas kartais
Šauktis prispirtų manęs, kad negandą rūstų nustumčiau
Aš nuo galvų žmonėms. Jis dūksta, protą pametęs,
Ir nesimoko žiūrėt iš karto atgal ir į priekį,
Kaip prie juodųjų laivų be nuostolio kautis achajams.“
³⁴⁵ Taip jis kalbėjo. Mielo bičiulio paklausė Patroklas
Ir, Briseidę gražveidę pakvietęs iš palapinės,
Liepė jiems vestis. Tie grįžo atgal į achajų laivyną.
Ėjo mergaitė su jais nenorom. Tuo tarpu Achilas
Graudžiai pravirko, nuo vyrų toliau atsisėdo pats vienas
³⁵⁰ Marių pilkųjų pakrantėj ir žvelgė į jūrą beribę,
Tiesė į tolį rankas ir meldė motiną mielą:
„Motin mieloji! Kadangi mane pagimdei trumpaamžį,
Šlovę didesnę todėl turėjo man skirt Olimpietis
Dzeusas, perkūnų valdovas, o nūn ir mažos pašykštėjo.
³⁵⁵ Ir Agamemnonas štai, turėdamas valdžią vyriausią,
Skaudžiai užgavo mane, atimdamas dalį, man duotą.“
Taip jis raudodamas sakė, ir močia galinga išgirdo,
Marių gelmėj būdama pas savo senąjį tėvą.
Nieko nelaukus iš jūros pilkos pasikėlė kaip rūkas
³⁶⁰ Ir atsisėdo prie jo, paplūdusio ašarom graudžiai,
Palietė švelniai ranka, vardu pavadino ir tarė:

„Ko gi, vaikeliai, verki? Koks skausmas širdį prislėgė?
Viską sakyk, neslėpki širdy, kad žinotum abudu.“
Jai, atsidusęs giliai, greitakojis Achilas atsakė:
³⁶⁵ „Aiškiai žinai, tai kam dar sakyti tau, žinančiai viską?
Tebę mes, Eetiono šventą tvirtovę, pasiekėm,
Ją apiplėšėm tada ir paėmėm visa, ką radom.
Pasidalino gražiai sau grobį sūnūs achajų
Ir Chriseidę gražveidę išrinkę davė Atreidui.
³⁷⁰ Chrisas, žynys Apolono, iš tolo pataikančio šaulio,
Prie variarūbių achajų greitųjų laivų atšlubavęs,
Dukterį prašė paleist ir išpirką brangią priimti.
Rankoj ant aukso lazdos iškėlęs aikščiai vainiką
Šaulio taiklaus Apolono, jis meldė sūnus achajų,
³⁷⁵ O pirmučiausia abu Atreidus, rikiuotojus vyrų.
Sūnūs achajų visi tam pritarė, žmogų atjautę:
Pridera žynį pagerbt ir išpirką brangią priimti.
Tik Agamemnonas vienas širdy nepatenkintas liko,
Senį pavarė piktai, dar žodį rūstingą pridėjęs.
³⁸⁰ Ėjo atgal įsižeidęs žynys. Jo maldų širdingą
Teikės išgirst Apolonas skaistus, nes žynį mylėjo,
Ir pražūtingas strėles į argiečių stovyklą atsuko.
Krito herojai pulkais, o strėlės įširdusio dievo
Zvimbė achajų stovykloj plačioj. Tuo tarpu žiniūnas,
³⁸⁵ Viską išmanęs gerai, Apolono valių pasakė.
Permaldaut dievo rūstybę aš patariau pirmas achajams.
Baisiai įtūžęs dėl to, Agamemnonas staigiai pašoko
Ir pagrūmojo žodžiu, kurį man šiandien įvykdė.
Jo gražiaveidę mergaitę laivu žvitriausiai achajai
³⁹⁰ Siunčia į Chrisę ir dievui galingam dovanas veža,
O palapinėn manon šaukliai atsiųstieji išvarė
Dukrą Brisėjo, kurią dovanojo man sūnūs achajų.
Taigi jei kaip gali, tu savąjį sūnų užstoki.
Eik į Olimpą ir Dzeusą maldauki, jei kartais iš tikro
³⁹⁵ Koku žodžiu ar darbu tu suteikei džiaugsmo jo širdžiai.
Tavojo tėvo namuos esu aš girdėjęs ne kartą,
Kaip didžiavais ir sakeis debesų atvarytojui Dzeusui
Iš nemirtingų viena prapulties išvengti padėjus
Tuokart, kai pančiais apkaltį jį geidė kiti olimpiečiai
⁴⁰⁰ Poseidonas, Hera ir deivė Paladė Atėnė.
Tuosyk tu, deive, pas jį atėjai ir apgynei nuo pančių,
Atvedei jam Olimpan aukštan šimtarankį galiūną,

Briarėju pavadintą dievų, o žmonės jį šaukia
Aigajonu – jo galybė tikrai didesnė už tėvo.
⁴⁰⁵ Tas atsisėdo šalia Kroniono, jėga pasiklojęs.
Jo nusigandę dievai laimingieji ir Dzeuso nelietę.
Viską priminus, prie jo tu pulk ir kelius apkabinki,
Rasi jis teiksis kaip nors trojėnų galybę padauginti,
O achajus atvarys prie laivų aukštai į pajūrį,
⁴¹⁰ Sumuštus skaudžiai, kad pasidžiaugtų karaliū kiekvienas,
O Atrėjo sūnus Agamemnonas, vadas vyriausias,
Kaltę suprastų, jog gerbt nemokėjo narsiausio herojaus.”
Sūnui atsakė tuomet Tetidė, raudodama gailiai:
„Kam auginau, vaikel, tave aš, vargui pagimdžius?
⁴¹⁵ O, kad be sielvarto nūn, be ašarų leistumei laiką
Čia prie laivų, kai mirtis tau arti ir dienos neilgos!
Mirti žadėta jaunam ir širdgėlą kęsti kaip niekam.
Negandui vien tave pagimdžiau aš rūmuos aukštuosiuos.
Taigi nors žodžio užtart prieš Dzeusą, perkūnų valdovą,
⁴²⁰ Eisiu sniegų padabintan Olimpan, gal bus maloningas.
Tu čia, prie savo greitųjų laivų atsisėdęs patogiai,
Rūstauki prieš achajus ir visai pasitrauki iš karo.
Pas Okeaną Kronidas, šalin aitiopų beydžių
Vakar išvyko viešėti, dievai jį visi nulydėjo.
⁴²⁵ Dvyliktą dieną namo jis pargrįš į aukštą Olimpą.
Tuosyk nueisiu pas jį į namus, iš vario statytus,
Ir, apkabinus kelius, tikiuos, išmaldausiu malonę.”
Šitai pasakė ir deivė nuėjo, palikus jį vieną,
Apmaudo pilna širdim už tą gražiauostę mergaitę,
⁴³⁰ Priešais jo valią jėga išvartytą. Tuotarp Odisėjas
Su hekatombe šventa laimingai Chrisę pasiekė.
Ten įsivarę pirmiau į priplauką gilią, bedugnę,
Vyrai nusvėrė bures ir į juodąjį laivą sukrovė,
Stiebą paguldė po to, kur derėjo, nuleidę iš lengvo
⁴³⁵ Ir atsargiai, į uostą tuomet irklais įsiyrė.
Išmetė inkarus ten, prie kranto laivą pririšo,
Tuosyk išlipo visi į jūros krantą smėlėtą
Ir hekatombę išvarė, skaisčiam Apolonui paskirtą.
Ir Chriseidė galop iš mariaskrodžio laivo išėjo.
⁴⁴⁰ Ją Odisėjas daugmintis, prie aukuro švento privedęs,
Įteikė tėvui mielam į rankas ir sakė jam šitaip: „Chrisai!
Štai siuntė mane Agamemnonas, vadas vyriausias,
Dukterį tavo parvežt, Apolonui šventas hekatombes

Už danajus paaukot ir permaldaut dievą galingą,
⁴⁴⁵ Kurs argiečius skaudžiom nelaimėm šiandien prispaudė.“

Šitai pasakė ir tėvui gražino. Tas džiaugės atgavęs
Dukterį mielą. Tuomet hekatombę, dievui paskirtą,
Vyrai sustatė eilėn prie aukuro, dailiai sukrauto,
Ir, nusiplovę rankas, miežiniais miltais pabarstė.

⁴⁵⁰ Chrisas už juos iškilmingai, raukus iškėlęs, maldavo:
„O! išklaudyki tu, sidabralanki, kurs Chrisę globoji,

[...]

⁴⁸⁵ Juodąjį laivą atgal į pakrantę vyrai išvilko
Ir ant smėlyno aukštai jį, rąstais paspyrę, pastatė.
Tuosyk visi po laivus ir palapines išsiskirstė.

Bet teberūstavo vis, prie greitųjų laivų atsisėdęs,
Dzeuso gentainis, Pelėjo sūnus, greitakojis Achilas.

⁴⁹⁰ Nei į tarybą, garbės tiek duodančią vyrui, nebėjo,
Nei jis bestojo kovon, vien mielą širdį sau krimto,
Vietoj sėdėdamas, nors ir ilgėjosi karo triukšmingo.

Dvyliką kartą nuo tos dienos Aušra patekėjo,
Ir į Olimpą sugrįžo dievai amžini iš viešnagės,

⁴⁹⁵ Grįžo visi, su Dzeusu pačiu. Nepamiršo Tetidė
Prašymų savo sūnaus ir, iš jūros banguotos išnirus,
Ryto migloj į Olimpą ir aukštąjį dangų pakilo.

Žaibvaldį Dzeusą Kronidą toli nuo kitų jį atrado
Sėdintį vieną aukštoj daugiaskardžio Olimpo viršūnėj.

⁵⁰⁰ Sėdosi deivė jam priešais, kelius apkabino kairiāja,
Dešine švelniai paglostė jo smakrą ir nieko nelaukus
Ėmė Kronidą maldauti malonės, sakydama šitaip:

„Dzeuse, mūs tėve! Jei žodžiais ar darbu tarp nemirtingųjų
Aš tau padėjau kada, – išgirsi mano meldimą

⁵⁰⁵ Ir nešykštėki garbės mano sūnui, kuriam trumpaamžiui
Būti žadėta. Dabar jį Atreidas, rikiuotojas vyrų,
Skaudžiai užgavo, dovį atėmęs ir sau pasilaikęs.

Tu atmokėki už jį, Olimpieti Dzeuse teisingas.

Tolei galybę duoki trojėnams, kol narsūs achajai

⁵¹⁰ Man atsilygins už sūnų, garbės sugražindami skolą.“

Taip ji kalbėjo, tačiau debesų atvartytojas Dzeusas

Nieko nesakė ilgai. Tetidė, kaip buvo apglėbus,

Taip nepaleido jo kelių, bet spaudė tvirčiau ir kalbėjo:

„Atsaką aiškų man duok ir linktelėk galvą maloniai

⁵¹⁵ Arba atstumki visai, tau nér ko bijot, kad žinočiau,
Kiek už visus dievus garbės aš mažiau nusipelnius.“
Jai, atsidusęs giliai, debesų atvarytojus tarė:
„Reikalas šitas sunkus: verti susipykti su Hera.
Vėlei plyšoti pradės kokiais tik mokėdama žodžiais.
⁵²⁰ Jau ir be to ji mane prieš dievus nemirtingus kas dieną
Plūsta ir sako, kad aš kovoj vis pagelbsčiu trojėnams.
Bėki todėl iš čionai, kol Hera tavęs nepamatė.
Aš pasirūpinsiu tuo, ir viskas bus padaryta.
Štai pažiūrėk, aš linktelsiu galvą, kad tu patikėtum.
⁵²⁵ Mano malonės dievams nemirtingiems tai ženklas tikriausias.
Nebeatšauksiu aš žodžio tuomet, negalėsiu jo laužyt,
Ir nepaliks neįvykdytas jis, jei linktelsiu galvą.“
Ir Kronionas ūmai pajudino antakius juodus,
Jo garbiniai ambroziniai pašiurpę suplevėsavo
⁵³⁰ Ant nemirtingos galvos, ir aukštas Olimpas sudrebo.
Taip susitarę, abu išsiskyrė, ir tuosyk Tetidė
Marių gelmėn nuo Olimpo šviesaus atgal nusileido,
Dzeusas pargrįžo namo. Dievai iš krasių savųjų
Tuoj atsikėlė tėvo pagerbti, nė vienas nedrįso
⁵³⁵ Jį pasitikti sėdom: kaip vienas visi atsistojo.
Jis atsisėdo į savąjį sostą. Hera iš tikrųjų
Matė ir viską žinojo, kaip vedė tarybas su Dzeusu
Sidabrakojė Tetidė, duktė žilagalvio jūrinio.
Taigi ji žodžiais piktais nūn kreipės į Dzeusą Kronidą:
⁵⁴⁰ „Kas iš dievų su tavim, klastaminti, vedė tarybas?
Tau visuomet maloniau, kai aš nestoviu šalimais,
Viską svarstyt ir spręsti slapčiom. Dar niekad gražiuoju
Ir nuoširdžiai man netarei žodžio, kada ką galvoji.“
Jai atsakydamas, tarė žmonių ir dievų visų tėvas:
⁵⁴⁵ „Hera, tau reikalo nér sužinot mano mintį kiekvieną:
Tau bus našta per sunki, nors tu ir žmona man tikroji.
Jeigu ką reikia išgirst – nei dievų, nei žmonių trumpaamžių
Niekas pirmiau už tave neišgirs, nėra ko bijoti.
Betgi ką vienas kada be dievų padėjimo galvoju,
⁵⁵⁰ To nesistenki žinot ir niekad tu neklausinėki.“

Šeštoji giesmė

HEKTORO IR ANDROMACHĖS PASIMATYMAS

[...]

²²⁰ Belerofontas Oinėjui auksinę taurę dviąsę.
 Neėmiau jos, o namie palikau, išvykdamas Trojon.
 Aš negaliu atsiminti Tidėjo, nes mažą paliko
 Tėvas mane, kai achajų pulkai prie Tėbų pražuvo.
 Taigi dabar aš mielas bičiulis būsiu tau Arge,
²²⁵ Lygiai kaip Likioj tu, jei ten aš kada nukeliaučiau.
 Ieties mes vienas kitam, kai kausis visi, nepaleisim.
 Aibė man bus trojėnų ir jų talkininkų garbingų,
 Mušti galėsiu, kiek dievas man leis ir kojos laikysis,
 Daugel achajų bus tau, žudyki juos, kiek tik pajėgsi.
²³⁰ Ėmę dabar pasikeiskim šarvais, visi kad žinotų,
 Jogei didžiuojamės esą draugai nuo tėvų iš senovės.“
 Ir su tais žodžiais abu iš ratų savųjų nušokę,
 Dešinę vienas kitam jie paspaudė ir priesaiką davė.
 Nuovoką Glaukui čia pat supainiojo Dzeusas Kronidas,
²³⁵ Ir ant varinių išmainė jis aukso šarvus savuosius:
 Jaučių šimtinę Tideidui atidavė taip už devynis.
 Hektoras ažuolą seną ir Skajos vartus vos priėjo,
 Žmonos trojėnų apspito jį tuoj ir dukterys liūdno,
 Klausti pradėjo vaikų ir brolių, gentainių ir vyrų
²⁴⁰ Savo brangiųjų. Visoms dievus jis liepė maldauti
 Be paliovos, nes skausmo iškęsti žadėta ne vienai.
 O kai tik spėjo įžengt į Priamo rūmus gražiuosius,
 Prieangį jų su kolonom aukštom (o rūmuose buvo
 Iš nutašyto akmens bent penkios dešimtys menių,
²⁴⁵ Vienos šalia kitų įtaisytos, jose čia patogiai
 Sūnūs Priamo su savo žmonom teisėtom miegojo;
 Dukterys savo būstus anojpus kiemo turėjo,
 Ten iš tašyto akmens stovėjo dvylika menių,
 Vienos šalia kitų įtaisytos, jose čia patogiai
²⁵⁰ Buvo Priamo žentai įsikūrę ir skaisčios jų žmonos) –
 Jo pasitikti išbėgo tuoj motina jo geraširdė,
 Dar Laodikę paėmus, dukterį savo gražiausią,
 Jį nusitvėrė už rankos, vardu pavadino ir tarė:
 „Ko parėjai, sūneli, namo, iš kovos pasitraukęs?
²⁵⁵ Spaudžia baisiausiai turbūt achajų sūnūs piktieji,
 Veržias artyn prie pilies, ir tave širdis pastūmėjo
 Eit ir tvirtovėj aukštoj rankas į Dzeusą pakelti.
 Luktelėk tik, aš vyno gardaus tau atnešiu nubėgus,
 Bus ko ir Dzeusui nuliet, ir kitiems dievams nemirtingiems,
²⁶⁰ Dar ir patsai tu atgausi kiek dvasią, truputį išgėręs:

Žmogui, vargų nukamuotam, jėgas sustiprina vynas.
Tu gi išvargęs begal kovoj dėl gentainių gyvybės.“
Jai atsakydamas, tarė Hektoras spinduliuotšalmis:
„Vyno gardaus ieškot neskubėki, motin mieloji,
²⁶⁵ Jis man pribaiigtų jėgas, narsos ir budrumo netekčiau.
Rankų neplovęs dabar, aš vyno tamsaus negalėsiu
Dzeusui nuliet: nevalia juodamigli maldaut Kronioną
Žmogui, kada jo rankos krauju ir purvais aptaškytos.
Eik tu pati į laimikio davėjos Atėnės šventovę,
²⁷⁰ Smilkalus brangius nunešk ir moteris ten pavadinki,
Skraiste, kuri tau atrodo gražiausia visų ir didžiausia
Rūmuose mūsų aukštuos ir tavo širdžiai brangiausia,
Tą ir patieski dabar gražiakasei Atėnei ant kelių
Ir pažadėk mitulių, nevilkusių jungo, telyčių
²⁷⁵ Dvylika jai paaukoti šventovėj, kad ji pagailėtų
Apgulto miesto, trojėnų žmonių ir vaikų mažamečių
Ir kad nuo Trojos šventosios atmuštų sūnų Tidėjo,
Ietim galingą begal, mūs baimės didžios kaltininką.
Tu į laimikio davėjos Paladės Atėnės šventovę
²⁸⁰ Eiki tuojau, o aš užbėgęs Parį pakviesiu,
Jeigu jisai paklausytų manęs. Geriau, kad jį žemė
Būtų prarijus. Nelaimės su juo užaugino Kronidas
Trojos žmonėms, Priamui garbiam ir vaikams jo vargingiems.
Jeigu išvysčiau aš jį į Hado šalį išeinant,
²⁸⁵ Rodos, visus vargus širdis man bematant užmirštų.“

Devintoji giesmė

PASIUNTINIAI PAS ACHILĄ. MALDAVIMAI

Šitaip trojėnai budėjo pernakt, achajus gi pagavo
Noras pabėgti, tas kraują stingdančios baimės bičiulis.
Nerimu nūn beribiu kamavosi širdys narsuolių.
Lygiai kaip vėjai abu kad pašiausia jūrą žuvingą,
⁵ Vienkart Borėjas smarkus, nuo trakų pučiąs, ir Zefiras,
Kaukia, pakilę ūmai, o bangos pajuodusios bėga
Tarsi kalnai ir dumblių krūvas išplauna į krantą, –
Lygiai taip blaškės dabar achajų krūtinėse širdys.
Tuosyk Atrėjo sunūs, kankinamas sielvarto didžio,
¹⁰ Liepė šaukliams skardžiabalsiams priėti prie vyro kiekvieno
Ir, pavadinus vardu, visus į vyriją pakviesti.
Garsiai nešaukiant, o pats tarp vorų pirmutinių plušėjo.

Vyrai taryboj susėdo liūdni. Agamemnonas tuosyk
Priekin išėjo, o ašaros sruvo jam tarsi šaltinis,
¹⁵ Kurs nuo skardžios uolos savo tamsųjų vandenį lieja,
Ir, atsidusęs giliai, prabilo ir sakė argiečiams:
„Vyrai mieli, argiečių vadai ir tarėjai protingi!
Dzeusas Kronidas mane sunkiausiom nelaimėm prispaudė.
Jis, nelabasis, pirmiau pažadėjo, nulenkdamas galvą,
²⁰ Jogei aš grįšiu namo, Iliono tvirtovę išgriovęs.
Šiandien, apgaulę piktai sugalvojęs, įsakymą duoda
Man be garbės pasitraukti į Argą, tiek vyrų pražudžius.
Šitaip atrodo geriau visagaliui Dzeusui Kronidui,
Kurs jau daugybės pilių sutriuškino bokštus aukštuosius
²⁵ Ir dar ne vienai sutriuškins: nėra juk ribų jo galybei.
Taigi klausykit ir, kaip aš sakau, padarykit tiegiaiše:
Bėkime savo laivais į mieląją tėviškės šalį,
Nes plačiagatvės Trojos tikrai niekada nepaimsim.“
Taip jis pasakė. Visi net kvapą sulaikę tylėjo,
³⁰ Ir neprabilo ilgai susirūpinę sūnūs achajų,
Kol pagaliau prakalbėjo narsus kovoje Diomedas:
„Prieš beprotystę tavo, Atreidai, stosiu aš pirmas,
Kaip privalu vyrijoj visiems, o tu gi nerūstauk.
Įžeidei prieš danajus pirmiau tu mano drąsumą,
³⁵ Tvirtinai juk, kad aš nenarsus ir visai nekaringas.
Visa tai žino Argo herojai, seni ir jaunieji.
Viena iš dvejų sūnus gudraminčio Krono tau davė:
Suteikė skeptrą, kuriuo prieš visus tu šiandien didžiuojies,
Bet pagailėjo narsos, o tai lemiamoji galybė.
⁴⁰ O mažaproti! Ar tu ir galvoji, kad sūnūs achajų
Ir nekaringi visi, ir nenarsūs, kaip čia pakalbėjai?
Jeigu tavoji širdis taip traukia jau grįžt į tėvynę –
Sveikas keliauk! Tau kelias platus, ir stovi prie marių
Aibė laivų, kurie su tavim iš Mikėnės atvyko.
⁴⁵ Čia pasiliks kiti mūsų garbiniuotgalviai achajai,
Kol tvirtamūrę Troją išgriausim. Bet gali, jei nori,
Bėgti ir jie laivais į mielą tėviškės šalį.
Mudu paliksim, Stenelas ir aš, ir kariausime tolei,
Kol Ilioną paimsim: dėl to su dievu atkeliavom.“
⁵⁰ Taip jis kalbėjo. Šauksmais jam pritarė sūnūs achajų,
Susižavėję žodžiu Diomedo, žirgvaldžio didžio.
Nestoras, raitelis senas, tuomet atsistojo ir tarė:
„O Diomedai! Kovoju tu esi už visus galingesnis,

Karo taryboj taip pat iš visų vienamečių gudriausias.

⁵⁵ Kiek čia achajų yra, nepapeiks tavo žodžių nė vienas,
Niekas tau neprieštaraus, tik kalbos tu nepabaigsi savo.

Jaunas visai tebesi, sūnus man būti galėtum,
Amžium jauniausias visų, tačiau tu kalbi išmintingai
Šiandien argiečių karaliams: sakai, ką reikia sakyti.

⁶⁰ Bet paklausyki, ką aš, už tave gerokai vyresnis,
Tau pasakysiu ir viską užbaigsiu, tikrai mano žodžio
Niekas nepeiks, nė pats Agamemnonas, vadas vyriausias.
Savo žmonių ir teisių, ir židinio savo tas priešas,
Kas tarp savęs vaidus ir karą tarpusavio kelia.

⁶⁵ Nieko neveikę dabar nusilenkime juodajai nakčiai
Ir pasitiekime sau vakarienę, pavalgę sargybas
Tepastatys visi anapus mūrų prie griovio.
Pareigą šią patikėsiu jauniems, o tu gi, Atreidai,
Jiems tik įsakymą duok, nes tu juk vadas vyriausias.

⁷⁰ Seniams nūn puotą iškelk, kaip pridera tau ir pritinka.

Sandėliai vyno pilni, jį tau iš Trakijos žemės
Veža kas dieną achajų laivai per jūras plačiasias.
Pokyliams visko turi, nes tu juk viešpats didžiausias.
Pulkas vadų susirinks, tiktai paklausyk, kas geriausią

⁷⁵ Duos patarimą dabar, achajams baisiai jo reikia,
Bet išmintingo ir sveiko, kai mūsų laivyno pašonėj
Priešų liepsnoja laužai. Kas gali tuo reginiu džiaugtis?
Šioji naktis mums viską nulems: gyvensim ar žūsim.”

Taip jis kalbėjo. Visi jam pritarė, žodį išklause,
⁸⁰ Ir pastatyti skubėjo visur ginkluotas sargybas.

Jų vadovavo vienoms Trasimedas, Nestoro vaikas,
Būriui kitam Askalafas ir Jalmenas, sūnūs Arėjo,
Dar Merionas ir Afarėjas bei Dejipiras,
Tuotarp Krejonto sūnus Likomedas vedė trečiuosius.

⁸⁵ Taigi iš viso vadai septyni, ir gavo kiekvienas
Vyrų po šimtą, jaunų, ilgakotėm ietim ginkluotų.
Jie atžygiavę susėdo aikštėj tarp griovio ir sienos,
Laužus tuojau susikūrė ir valgė gardžiai vakarienę.

Tuotarp Atreidas achajų vadus vyresnius surinko

⁹⁰ Ir palapinėj savoj jiems pokylį šaunų ištaisė.
Rankomis ėmė kiekvienas valgius, padėtuosius ant stalo.
O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
Išeitį vieną tuomet pasiūlė Nestoras senas.

Ką tik patardavo jis, protingi vis būdavo žodžiai.

⁹⁵ Gera norėdamas tad, senelis prabilo ir tarė:
„Didis Atrėjo sūnau Agamemnonai, vade vyriausias!
Aš nuo tavęs ir pradėsiu, ir baigsiu tavim, nes tu aibės
Vyrų valdovas esi, ir Dzeusas tau patikėjo
Skeptrą su teisėm plačiom, bet kad su visais pasitartum.
¹⁰⁰ Tau privalu ir kalbėti žodį, ir išklaudyti
Bei nusileisti kitam, kai žmogų širdis pastūmėja
Siūlyt naudinga ką nors; ar vykdysi – tavo dalykas.
Aš pasakysiu dabar, kaip manajai širdžiai atrodo.
Niekas kitos išeities nepasiūlys, geresnės už mano.
¹⁰⁵ Siūliau aš ją nebe kartą seniau, kaip siūlau ir šiandien,
Tau nuo dienos, gentaini dievų, kai tu, Briseidę
Iš palapinės paėmęs, užrūstinai šviesų Achilą,
Mūs patarimo tuomet nepaklausęs, nors aš, kaip mokėjau,
Atkalbinėjau nuo to, bet tu dėl širdies išdidumo
¹¹⁰ Vyrą atstūmei geriausią, kurį ir dievai visi gerbė.
Įžeidei jį: lig šiandien laikai jo dalį atėmęs.
Taigi dabar pagalvokim gerai, ar Achilo rūstybės
Dovanos brangios ir žodžiai meilingi kaip nors nepalenktų.“
Seniui atsakė tuomet Agamemnonas, vadas vyriausias:
¹¹⁵ „Mano kaltybę, tėveli, visai teisingai nurodei.
Prisipažistu, suklydau aš tuosyk. Pulką herojų
Vyras ir vienas atstos, jei Dzeusas jį myli širdingai.
Kaip jį išaukštino šiandien ir pabaudė sūnus achajų!
Baisiai suklydau tuomet, širdies įnoringos paklausęs,
¹²⁰ Bet susitaikyti noriu ir duot dovanų jam gausingų.
Jums čia visiems išvardint galiu tas dovanas brangias.
Duosiu septynis naujus trikojus ir talentų dešimt
Aukso bei dešimtis dvi dubenų, žirgų dar pridėsiu
Šešetą porų eiklių, lenktynėse laiminčių nuolat.
¹²⁵ Niekad stokos nebejaustų žmogus, kurs šitaip pralobtu,
Aukso brangaus niekuomet nebegeistų, kas šitiek laimėtų,
Kiek dovanų man laimėjo žirgai tie plačikanopiai.
Moteris duosiu septynias, išmanančias darbus dailiuosius,
Visos lesbietės: aš jas, kai paėmė Lesbą Achilas,
¹³⁰ Sau pasiskyriau, nes buvo visų moteriškių gražiausios.
Jam atiduosiu dabar, pridėjęs ir tą pasigrobtą,
Dukrą Brisėjo. Be to, dar prisieksiu ir priesaiką didžią:
Niekad jos guoly nebuvęs ir niekad su ja nemiegojęs,
Kaip kad leistina žmogui, tiek vyrui, tiek moteriškai.
¹³⁵ Viską aš jam nugabensiu tuojau. Ir dar pasakykit:

Jeigu Priamo aukštą tvirtovę dievai duos išgriauti,
 Laivą pilnintelj aukso ir vario tegu prisikrauna
 Tuosyk atėjęs, kai grobį laimėtą dalysis achajai,
 Dvidešimt moterų Trojos galės sau, be to, pasiimti,
¹⁴⁰ Kas po Helenos Argietės atrodys pačios gražiausios.
 Jeigu sugrįšim į Argą, derlingąją žemę achajų,
 Žentas jis mano tebus, mylėsiu jį kaip Orestą,
 Kurs man tikrasis sūnus ir pertekęs visko gyvena.
 Dukteris tris aš turiu gražiai įtaisytuose rūmuos:
¹⁴⁵ Chrisotemidę ir Laodikę, ir Ifianasę.
 Jųjų kurią panorės, lai veda be išpirkų jokių
 Sau į Pelėjo namus, jai gerą ir didelį kraitį
 Duosiu, kaip joks žmogus nėra dar dukteriai davęs.
 Duosiu septynias pilis aš jam, gyvenamas gausiai:
¹⁵⁰ Hirę su pievom žaliom, Enopę ir Kardamilę,
 Feras šventąsias drauge ir Antėją su kloniais gėlėtais,
 Gražią Aipėją ir dar su plačiais vynuogynais Pedasą.
 Visos prie marių arti, pakrašty smėlėtojo Pilo,
 Žmonės turtingi tenai, avių ir jaučių daugybė,
¹⁵⁵ Jį ten kaip dievą mylės, dovanų negailėdami jokių,
 Ir, būdami jo valdžioj, mokės jam duoklę didžiausią.
 Visa tai aš padarysiu, jeigu jis pyktavęs liausis.
 Tenusileidžia (tik Hadas rūstus ir palenkt nesiduoda,
 Žmonės dėl to iš visų dievų jo labiausiai nekenčia)
¹⁶⁰ Ir tepaklauso manęs, kaip turinčio valdžią didesnę
 Ir kaip žmogaus, kurs amžium už jį juk smarkiai vyresnis.“
 Nestoras jam tuomet, Gereno raitelis, tarė:
 „Didis Atrėjo sūnau Agamemnonai, vade vyriausias!
 Dovanas tu nemenkas pažadėjai galingam Achilui.
¹⁶⁵ Taigi, nelaukė ilgai, parinkime tinkamus vyrus,
 Lai jie nueis į Achilo, Pelėjo sūnaus, palapinę.
 Jeigu man leisi, parinksiu ir aš, o jie tesutinka.
 Jiems vadovauti galės Kronido gentainis Foinikas.
 Eis Odisėjas šviesus, be to, ir Ajantas didysis,
¹⁷⁰ O kaip šaukliai jiems bus Odijas ir Euribatas.
 Duokite rankoms vandens ir liepkit visiems susikaupti,
 Mes pasimelsime Dzeusui Kronidui, gal bus maloningas.“
 Šitaip kalbėjo senelis. Visiems jo žodžiai patiko.
 Nieko nelaukė, šaukliai vandens užpylė ant rankų,
¹⁷⁵ Į kraterus tarnai pripylė vyno, kiek tilpo,
 Ir išnešiojo visiems į taures, kad auką nulietų.

O kai nuliejo ir, kiek širdis pageidavo, išgėrė,
Tuokart siųstieji vajai iš Atreido būsto pakilo.
Nestoras prašė labai, Gereno raitelis senas,
¹⁸⁰ Žvelgdamas jiems visiems į akis, Odisėjui labiausiai,
Kad pasistengtų žūt būt prikalbėt Pelėjoną beydj.
Ėjo vajai krantu be perstojo šniokščiančių marių,
Vis nuoširdžiai melddami galingą žemės plakėją,
Idant padėtų nulenkt Ajakido širdį rūstingą.
¹⁸⁵ Kai pagaliau jie priėjo laivus mirmidonų ir būstus,
Linksmino širdį tenai Achilas kanklėm balsingom,
Meistro gražiai papuoštom, skersinis jų buvo sidabro,
Gavo kaip grobį jas, Eetiono tvirtovę išgriovęs.
Širdį ramino sau jom, apdainuodamas didvyrių šlovę.
¹⁹⁰ Vienas Patroklas, prie jo atsisėdęs, klausėsi tyliai,
Laukdamas, kol Ajakidas pabaigs nūn dainą dainavęs.
Vyrai priėjo artyn, vedami šviesaus Odisėjo,
Ir atsistojo prieš jį. Nustebęs pašoko Achilas
Staigiai su kanklėm iš krasės, kurioj atsisėdęs giedojo.
¹⁹⁵ Taip netikėti svečiai ir Patroklą pakėlė nuo krėslo.
Juos pasitikęs, prabilo ramiai greitakojis Achilas:
„Būkit pasveikinti, vyrai mielieji! Su reikalu esat.
Norint aš piktas dabar, tačiau jūs meliausi achajų.“
Šitai pasakęs, juos vedė į viršų šviesusis Achilas
²⁰⁰ Ir į krasės pasodino ant kilimo, purpurais austo,
Paliepė tuosyk Patroklui, kuris netoliese stovėjo:
„Didį kraterą statyk, sūnau Menoitijo mielas,
Vyno geriausio atmiešk ir taures mums visiems suieškoki:
Širdžiai malonūs svečiai nūn pagerbė mūsų pastogę.“
²⁰⁵ Taip jis kalbėjo, ir mielo bičiulio Patroklas paklausė.
Skobnį didžiulį tuojau prie ugnies pakurtosios pastatė,
Nugarą visą iškart avies ir ožkos nupenėtos,
Kiaulės geros nugarinę taip pat riebiausią padėjo.
Automedontas palaikė, šviesusis Achilas kapojo,
²¹⁰ Pjaustė gražiais gabalais ir viską vėrė ant iešmų.
Menoitiadas, gražus it koks dievas, ugnį vis kurstė.
Vos tik prablėso liepsna ir ugniakuras baigė kūrentis,
Tuosyk sužarstė anglis ir dieviškos druskos pabėręs,
Kepsnį pastatė virš jo, į akmenį dailiai atšliejęs.
²¹⁵ O kada pabaigė kept ir viską sukrovė ant stalo,
Duonos atnešęs svečiams Patroklas padėjo šalimais
Kraitėj, gražiai nupintoj, o mėsą dalijo Achilas.

Pats atsisėdęs tuomet jis prieš Odisėją beydį,
Šliejos prie sienos antros ir liepė mielajam Patroklui,
²²⁰ Kad smilkalų įbertų ugnin dievams paaukoti.
Rankomis ėmė kiekvienas valgius, padėtuosius ant stalo.
O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
Tuosyk Ajantas pamerkė Foinikui. Šviesus Odisėjas,
Tai pastebėjęs, su pilna taure į Achilą prabilo:
²²⁵ „Sveikas tad būki, Achilai! Geriausių vaišių nestinga
Mums niekadoms nei Atrėjo sūnaus Agamemnono būste,
Nei čia dabar pas tave, kur tuoj gardumynų visokių
Kalną prikrovei, tačiau nūn galvoj mums ne puotos prašmatnu
Didžią nelaimę, gentaini dievų, mes regim ir baisiai
²³⁰ Būgštaujam, nes nebeaišku: išliks ar pražus ligi vieno
Mūs tvirtasuoliai laivai, jei tu neateisi pagalbon.
Jau šalia mūsų laivų ir mūro antai apsistojo
Trojos herojai karingi ir garsūs jų talkininkai,
Laužus kūrena visur prie pulkų savųjų ir sakos
²³⁵ Nebeiškęs ilgiau jie nepuolę laivų juodašonių.
Ženklus tik jiems palankius vis rodo Dzeusas Kronidas
Žaibo liepsnom, o Hektoras, jų pasiklojęs galybe,
Švaistos kaip milžinas koks, žmonių nei dievų nebebijo,
Kliaujasi Dzeusu, baisus pasiutimas pagavo jį šiandien.
²⁴⁰ Prašo dievus, kad greičiau Aušra patekėtų šviesioji,
Tikisi, mūsų laivų aukštuosius snapus nukapojęs,
Jūroj liepsnų paskandinsiąs visus, o sūnus achajų
Vietoj išmušiąs lengvai: nevaliosią gintis pro dūmus.
Baisiai bijau aš savo širdy, kad dievai nepadėtų
²⁴⁵ Grasymams jojo įvykti ir mums nebūtų žadėta
Žūti prie Trojos, toli nuo Argo, auginančio žirgus.
Kelkis, galiūne, greičiau, maldaujame, nors pavėlavęs,
Gelbėt achajų sūnų, kuriuos prispaudė trojėnai.
Griausies ir pats, kai proga praeis, tačiau nebe laikas
²⁵⁰ Eiti pagalbon, nelaimei įvykus. Todėl tu iš anksto
Apsigalvok, kaip nustumt nuo danajų negando dieną.
Mano mielas! Juk tau gi kalbėjo tėvas Pelėjas
Tądien, kai pas Agamemnoną siuntė į karą iš Ftijos:
„Mano sūnau! Galybės, kiek reiks, Hera ir Atėnė
²⁵⁵ Jeigu norės, tau duos, o tu gi mokėki krūtinėj
Širdį galingą valdyt: sugyvenimas – daiktas brangiausias.
Venki vaidų, pasėjančių pikta, kad Argo herojai
Gerbtų labiau tave ir jaunesni, ir seniai pražilę.“

Taip tau kalbėjo senelis, tik spėjai pamiršti. Bet meski
²⁶⁰ Slegiančius širdį pykčius, juos baik, Agamemnonas žada
Dovanas duoti vertingas, jeigu tu rūstavęs liausies.
Taigi dabar paklausyk, aš visa čia tau išskaičiuosiu,
Kiek ir kokių dovanų Agamemnonas sandėliuos laiko:
Duos tau septynis naujus trikojus ir talentų dešimt
²⁶⁵ Aukso, ir dešimtis dvi dubenų, žirgų dar pridėsias
Šešetą porų eiklių, lenktynėse laiminčių nuolat.
Niekad stokos nejaustų žmogus, kurs šitaip pralobtų,
Aukso brangaus niekuomet nebegeistų, kas šitiek laimėtų,
Kiek dovanų laimėjo žirgai jam plačianopiai.
²⁷⁰ Moteris duos tau septynias, išmanančias darbus dailiuosius,
Visos lesbietės: mat jas, kai tu paėmei Lesbą gražmūrį,
Sau pasiskyręs, nes buvo visų moteriškių gražiausios.
Tau atiduosias dabar, pridėjęs ir tą pasigrobtą,
Dukrą Brisėjo. Be to, dar prisieksias ir priesaiką didžią:
²⁷⁵ Niekad jos guoly nebuves ir niekad su ja nemiegojęs,
Kaip kad leistina žmogui, tiek vyrui, tiek moteriškei.
Viską tau pats nugabensias tuojau, ir dar jis pareiškia:
Jeigu Priamo aukštą tvirtovę dievai duos išgriauti,
Laivą pilnintelį aukso ir vario tu sau prisikrausi
²⁸⁰ Tuosyk atėjęs, kai grobį laimėtą dalysis achajai.
Dvidešimt moterų Trojos galėsi, be to, pasiimti,
Kas po Helenos Argietės atrodys pačios gražiausios.
O jei sugrįšim į Argą, derlingą šalį achajų,
Žentas paliksi tu jo, ir mylės jis tave kaip Orestą,
²⁸⁵ Kurs jam tikrasis sūnus, taip viskuo aprūpintas gausiai
Dukteris turi jis tris gražiai įtaisytuose rūmuos:
Chrisotemidę ir Laodikę bei Ifianasę.
Jųjų kurią panorėsi, parveši be išpirkų drąsiai
Sau į Pelėjo namus, jai gerą ir didelį kraitį
²⁹⁰ Duosias, kaip jokus žmogus nėra dar dukteriai davęs.
Duosias septynias pilis jis tau, tirštai apgyventas:
Hirę su pievom žaliom, Enopę ir Kardamilę,
Feras šventąsias drauge ir Antėją su kloniais žolėtais,
Gražią Aipėją ir dar su plačiais vynuogynais Pedasą.
²⁹⁵ Visos prie marių arti, pakrašty smėlėtojo Pilo.
Žmonės turtingi tenai, avių ir jaučių daugybė,
Jie ten kaip dievą mylėsias tave, dovanų nešykštėsias,
Tavo valdžioj būdami, mokėsias duoklę didžiausią.
Visa tai jis padarysias, jeigu tu rūstauti liausies.

³⁰⁰ Jei pagaliau Agamemnonas tiek tavo širdžiai įgrisęs
Pats su visom dovanom, tu bent pagailėki achajų,
Baisiai prispaustos jų voros, o jie tave gerbia kaip dievą,
Didelę šlovę prieš juos galėtum nesunkiai pelnyti.

Hektorą tuoj paguldytum, kai jis prie tavęs prisiartins,
³⁰⁵ Siuto apsėstas baisaus, nes giriasi – nesą jam lygių
Tarpu danajų karių, kurie čia laivais atvažiavo.”

Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:

„Dzeuso gentaini, Laerto sūnau Odisėjau daugminti!

Atvirą žodį turiu aš jums pagaliau pasakyti,

³¹⁰ Ką aš galvoju širdy ir kaip bus viskas iš tikro,

Kad nekranksetumėt man atkeliavę čia vienas po kito.

Pasibjaurėjimo vertas it Hado vartai kiekvienas,

Kas širdyje galvoja vienaip, o kalba ką kita.

Tad pasakysiu tiesiog, kaip man iš tikrųjų atrodo.

³¹⁵ Nei Agamemnonas, vaikas Atrėjo, kitaip neįtikins

Niekad manęs, nei danajai kiti: nėra dėkingumo

Žmogui, kuris su priešais piktais be perstojo grumias.

Lygus likimas ir to, kuris slepias, ir to, kurs kovoja.

Juk ta pati ir bailiui garbė, ir vyrui narsiajam,

³²⁰ Miršta vienodai abu: tinginys ir tikrasis darbuolis.

Man ko tikėtis nebėr, o širdy prikentėjau nemaža,

Savo gyvybę pavojun statydamas nuolat per karą.

Kaip ta paukštytė į lizdą beplunksniams savo jaunikliams

Vikšrą pagavusi neša, pati kentėdama alkį,

³²⁵ Lygiai taip aš daugybę naktų praleidau be miego

Ir kruvinų dienų regėjau mūšiuos lig valiai,

Kai su herojais narsiais dėl jūsų moterų koviaus.

Plaukdamas savo laivais, aš dvylika miestų išgrioviau

Ir dar vienuolika pėsčias jau Trojos žemėj derlingoj.

³³⁰ Iš paimtųjų pilių brangenybių ir turto visokio

Pagriebiau ir nemažai Agamemnonui, sūnui Atrėjo,

Atgabenu, o jis, sėdėdamas savo laivyne,

Maža ką davė kitiems ir daugumą sau pasilaikė.

Dovanas skirstė tuomet herojams narsiems ir karaliams,

³³⁵ Visko tie turi lig šiol, tik man jis vienam iš achajų

Atėmė moterį mielą ir laiko. Su ja sau temiega.

Ir tesidžiaugia. Kodėl pakėlė karą prieš Troją

Argo herojai? Dėl ko gi surinko ir atvedė vyrus

Čia Agamemnonas? Ar ne dėl gražiaplaukės Helenos?

³⁴⁰ Ar iš mirtingų žmonių vieni tik Atreidai temyli

Žmonas savas? Protingas ir geras vyras kiekvienas
Pačią juk myli ir rūpinas ja, kaip ir aš kad mylėjau
Savąją taip nuoširdžiai, nors buvo ji karo belaisvė.
Dovaną man iš rankų atėmęs ir skaudžiai apgavęs,
³⁴⁵ Te nebeliečia manęs, jį pažįstu, tad nebeįtikins.
Lai su tavim, Odisėjau, ir draug su kitais sau karaliais
Galvą palaužo, kaip jam nuo laivų atitolinti ugnį.
Ir be manęs jis vienas juk smarkiai jau pasidarbavo:
Vienas ir mūrą pastatė, ir griovį aplinkui išvarė
³⁵⁰ Platų ir gilų, dugne jo baslių aštriausių prismaigstė.
Vis dėlto Hektoro, vyržudžio šito, galybės jo mūrai
Neatlaikys. Pakolei išvien su achajais kovojau,
Nuo Iliono toli neatstūmė Hektoras mūšių:
Vos ligi vartų Skajiškių ir ažuolo drįsdavo eiti.
³⁵⁵ Kartą ten laukė manęs ir vos paspruko jis gyvas.
Bet nebenoriu daugiau su dievišku Hektoru kautis.
Dzeusui rytoj ir kitiems dievams aukas paaukojęs,
Aš deramai pasikrausiu laivus ir leisiu į jūrą,
Pats pamatysi, jei nori ir jei mažumėlę tau rūpi,
³⁶⁰ Kaip pasileis į kelionę skersai Helespontą žuvingą
Mano laivai, iriami prie irklo pripratusių vyrų.
Jeigu sėkmingai leis plaukti galingas žemės plakėjas,
Trečiąją dieną pasieksiu krantus aš Ftijos derlingos.
Turtų nemaža namie palikau, išvykdamas Trojon,
³⁶⁵ Bet ir iš čia parsivešiu ir aukso, ir vario raudono,
Ir geležies pilkos, ir moterų sau gražiajuosčių,
Visa, ką burtu gavau. Tik dovaną, duotą iš karto,
Skaudžiai įžeidęs mane, Agamemnonas, vadas vyriausias,
Atėmė vėl. Tad jūs, ką liepiu, pasakykite viską
³⁷⁰ Jam atvirai, kad sūnūs achajų pašoktų iš pykčio,
Jeigu danajų kurį jis vėl sugalvotų apgauti.
Gėdos jisai niekada neturėjo. Tačiau tenedrįsta
Šunsnukis šitas daugiau į akis jau man pasirodyt.
Aš nebenoriu su juo nei kalbėti, nei dirbti iš vieno.
³⁷⁵ Nuskriaudė kartą mane ir apgavo, daugiau tenebando
Apsukinėti liežuvium. Užteks, tesmenga sau sveikas
Skradžiai į žemę, jam atėmė protą Dzeusas galingas.
Bjaurios man dovanos jo, aš jį kaip giltinę myliu.
Jeigu ir dešimtįsyk, ir dvidešimt kartų tiek duotų,
³⁸⁰ Kiek jis jau turi dabar ir kiek dar galės prigyventi,
Orchomene kiek yra ir Aigipto Tėbuos aukštuosiuos,

Kur kiekvienuos namuos prikrauta turto daugybė, –
Tėbuose vartų bent šimtas, ir dvi šimtinės iš karto
Vyry su ratais, žirgų traukiamais, pro juos išvažiuoja, –
³⁸⁵ Jeigu man duotų galop, kiek smėlio pajūry ar dulkių, –
Mano širdies ir tuomet Agamemnonas dar nepalenktų,
Nuoskaudos kol neišpirks, padarytos manajai širdžiai.
Žmona sau imt Agamemnono dukterį aš negalvoju,
Nors neprilygtų grožiu jai nė Afroditė auksinė
³⁹⁰ Ir kaip šviesakė Atėnė mokėtų ji darbus dailiuosius.
Jos aš nevesiu tikrai. Teranda sau kitą achają,
Kurs jai patinka labiau ir yra galingesnis karalius.
Jeigu pagelbės dievai ir sveikas į tėviške grįšiu,
Tėvas Pelėjas patsai išpirš man tinkančią žmoną.
³⁹⁵ Aibė merginų gerų yra dar Heladėj ir Ftijoj,
Dukrų achajų narsių, pajėgiančių ginti tvirtoves.
Vieną jų sau išsirinksiu ir vesiu kaip mylimą žmoną.
Jau ir dabar nebe kartą širdis man vyriška liepė
Pačią teisėtąją vest, nužiūrėjus moterį dorą,
⁴⁰⁰ Ir sunaudoti turtus, kiek senas Pelėjas prikrovė.
Niekio nėra man už gyvybę brangiau, jos neužvaduosi
Turtais, kiek jų yra buvę aukštoj Iliono tvirtovėj,
Kol tebetvėrė taika, kol niekas nematė achajų,
Ar Apolono šviesaus, taiklingojo šaulio, šventovėj,
⁴⁰⁵ Už akmeninio jos slenksčio aukštam, uolotam Pitone.
Jaučių gali prigyvent ir riebių smulkiųjų galvijų,
Įsitaisyti trikojų, greitųjų žirgų gelsvakarčių,
Tuotarp gyvybė žmogaus atgal nebegrįš, kai išskrido,
Nebepagausi tu jos, kai pro tvorą dantų bus ištrūkusi.
⁴¹⁰ Motina, sidabrakojė Tetidė, man šitaip kalbėjo:
Esančios kėrės dvejomis, kurios man atnešančios mirtį:
Jeigu čia liksiu toliau ir pulsiau Trojos tvirtovę,
Žus man grįžimo diena, bet paliks šlovė nemirtinga;
Jeigu sugrįšiu namo į mielą tėviškės šalį,
⁴¹⁵ Žus man didinga šlovė, užtat ilgaamžis aš būsiu,
Ir mirštamoji diena turės ateiti negreitai.
Aš ir kitiems galėčiau dabar patarti tik viena:
Plaukti visiems namo, nes aukštos Iliono tvirtovės
Galo nelemta sulaukt, kai regintis visa Kronidas
⁴²⁰ Ištiesė ranką jai gelbėt ir suteikė drąsą trojėnams.
Taigi dabar, parkeliavę atgal, turėsit pranešti
Žinių achajų vadams (tai priedermė senių garbinga):

Galvas dabar tepalaužo, ieškodami būdo geresnio,
Kaip jiems išgelbėt laivus ir gyvybe achajų herojams
⁴²⁵ Prie gaubtašonių laivų, nes kelias pirmasis, šiandieną
Jų sugalvotas, nevykęs: nesu dar pamiršęs rūstybės.
Senas Foinikas tegu čia pas mus pasilikęs nakvoja,
Grįžti galėtų rytoj į mielą tėviškės šalį,
Jeigu to pats panorės. Per prievartą jo nesivešiu.“
⁴³⁰ Taip jis pasakė. Visi net kvapą sulaikę tylėjo:
Pritrenkė žodžiai šitie griežti ir piktai pasakyti.
Kiek atitokęs, prabilo Foinikas, žirgvaldis senas,
Springdamas ašarom vis: laivų jis gailėjo širdingai.
„Jei iš tikrųjų galvoji širdy, šviesusis Achilai,
⁴³⁵ Grįžti namo ir greitųjų laivų daugiau nebeginti
Nuo pragaištingos ugnies, kai pyktis tau sielą užvaldė, –
Kaip aš, sūneli, galiu be tavęs pasilikti čia vienas?
Siuntė mane su tavim čion žirgvaldis senas Pelėjas
Tądien, kai į pulkus Agamemnono leido iš Ftijos.
⁴⁴⁰ Jaunas buvai, nepatyręs kare, pražūtingame žmogui,
Nei vyresniųjų taryboj, kur vyrai tikri pasirodo.
Taigi ir siuntė mane, kad aš pamokyčiau visko:
Ir pabyloti gražiai, ir darbu šauniu pasireikšti.
Štai priežastis, dėl ko nuo tavęs, sūneli, nenoriu
⁴⁴⁵ Skirtis, kol gyvas esu, nors dievas pats pažadėtų
Mano senatvę atimt ir vėl sugrąžinti jaunystę,
Koks aš buvau, išvykdamas iš gražiamergės Heladės
Tuokart, kai bėgau nuo tėvo Amintoro Ormenido,
Kurs ant manęs užsirūstino už gražiaplaukę meilūžę.
⁴⁵⁰ Buvo pamilęs ją pats ir tikrąją žmoną pametęs,
Motiną mano, kuri man kelius apkabino ir prašė
Su mylimąja gulėt, kad senio ji kęst negalėtų.
Močios paklausęs, gulėjau, o tėvas, tai sužinojęs,
Skaudžiai prakeikė mane ir juodųjų eriniųjų šaukės,
⁴⁵⁵ Kad niekad jam ant kelių aš kūdikio nepasodinčiau,
Mylimo savo sūnaus. Dievai prakeikimą išklusė –
Požemių Dzeusas rūstus ir Persefonė baisioji.
Tėvą užmušti norėjau tuomet, kalaviją pastvėręs.
Dievas kažkoks man pyktį sutvardė, širdin pakuždėjęs:
⁴⁶⁰ Žmonės ką tau pasakys, tu panieką jų užsitrauksi,
Baisų tėvažudžio vardą achajų šaly nusipelnęs.
Betgi tuomet nebebuvo drąsos ir širdis nebeleido,
Tėvą užrūstinus taip, namie jam po kojų maišytis.

Pusbroliai mano tačiau ir draugai artimieji prispyrę
⁴⁶⁵ Prašė maldavo visi, iš namų nenorėdami leisti.
Daugel galvijų smulkių ir jaučių daug šleivakojų
Tuosyk išpjovė ir daug lašiniais apsunkusių kiaulių
Išskerdė ir, prieš Hefaisto ugnį sėdėdami, kepė,
Vyno ąsočių taip pat neskaičiuodami seniui išgėrė.
⁴⁷⁰ Taip jie devynias naktis visi prie manęs prabudėjo,
Stoję sargybon vieni po kitų, ir neleido per naktį
Gesti laužams, jų vienas kieme liepsnojo prie rūmų,
Antrasai priebuty degė, prie mano miegamo durų.
O kai tamsioji naktis man dešimtą kartą atėjo,
⁴⁷⁵ Miegamo savo duris, kietai uždarytas, išlaužęs,
Skudžiau į lauką, kieme pasitaikiusią peršokau tvorą
Ir pasprukau nuo budriųjų draugų bei rūmų tarnaičių.
Bėgau tada kuo toliau nuo gimtos plačiakraštės Heladės
Ir atėjau į derlingąją Ftiją, avelių tėvynę,
⁴⁸⁰ Valdomą seno Pelėjo. Mane jis sutiko maloniai
Ir pamylėjo karštai, kaip tėvas sūnų kad myli,
Vieną turėdamas jį ir kalnus gėrybių prikrovęs.
Davė ir turtų jis man, ir žmonių paskyrė nemaža.
Aš dolopus valdžiau, gyvendamas Ftijos pasieny.
⁴⁸⁵ Auklėjau kantriai tave, dievams prilygstą Achilai,
Mylimas mano buvai, o tu nenorėjai su niekuo
Eiti prie stalo pietų nei menėję savojoje valgyt,
Kolei, paėmęs tave ir pasisodinęs ant kelių,
Imdavau pats valgydinti ir vynu užgerdinti kąsni.
⁴⁹⁰ Daugelį kartų esi man sutepęs švarų chitoną,
Purkšdamas vyną atgal per vaikišką savo paikystę.
Viską kenčiau dėl tavęs, negailėdamas vargo sunkiausio,
Nuolat atmindamas tai, jog dievai nežadėjo man duoti
Savo sūnaus, ir tave, dievams prilygstą Achilai,
⁴⁹⁵ Užsiauginsiąs tariaus, kad mane nuo negandų gintum.
Taigi, sūneli, valdyk nūn dvasią išdidžią, netinka
Būti beširdžiui tokiam. Ir dievai numaldaujami leidžias,
Nors jų galybė, garbė ir darbų šlovingumas didesnis.
Betgi ir juos smilkalais bei žodžiais maldų nuoširdžiųjų,
⁵⁰⁰ Vyno šlakais ir dūmais aukų nulenkia juk žmonės,
Jeigu maldauja kada nusikaltę ar klaidą padarę.
Maldos pasauly yra, tos dukterys Dzeuso galingo,
Šlubos, žvairiausiom akim ir veido baisiais raukšlėto.
Jos susirūpinę bėga kiek gali ir veja Kaltybę.

⁵⁰⁵ Betgi Kaltybė vikri, greitakojė, todėl ji pralenkia
Smarkiai visas Maldas ir suspėja žemėj plačiojoj
Žmones palietus sužeist, o tos atsivijusios gydo.
Kas pagarbiai pasitinka atėjusias dukteris Dzeuso,
Tam jos pagelbsti didžiai ir prašantį noriai išklauso.
⁵¹⁰ Jei kas nepriima jų ir žodžiais rūstingais išvaro,
Tuosyk jos bėga pas Dzeusą Kronidą ir prašo, kad leistų:
Žmogų Kaltybei žudyti, kad sužeistas jis atkentėtų.
Taigi, Achilai, ir tu dukterims Kronido suteiki
Garbę, kuri ne vienam galiūnui palenkė širdį.
⁵¹⁵ Jeigu Atrėjo sūnus dovanų tau neduotų, kaip sako,
Bet prieš tave pasipūtęs vis rodytų savo rūstybę, –
Nė negalvočiau aš raginti tave, kad, pyktį pametęs,
Eitumei gelbėt argiečių, nors jie ir šauktųs pagalbos.
Betgi dabar jis duoda tiek daug ir žada pridėti,
⁵²⁰ Vyrus maldauti tavęs štai siuntė pačius įžymiuosius,
Kokius galėjo parinkti iš achajų, kad būtų ir tavo
Širdžiai malonūs, mieli, todėl nepaniekink jų žodžių
Nei šio jų žygio. Anksčiau, kad pyksti, negalėjome smerkti.
Būdavo taip ir seniau, girdėjom senovės herojų
⁵²⁵ Darbus garsius ir pyktį, kuris jiems užeidavo kartais.
Juosius valiota nulenkti dovanom ir permaldauti žodžiais.
Atmenu įvykį seną ir jūsų veikiausiai girdėtą,
Betgi, bičiuliai mieli, papasakoti noriu, kaip buvo.
Narsūs aitolai kada su kuretais karą pradėjo
⁵³⁰ Dėl Kalidono pilies ir baisiai tarpusavy žudėsi:
Narsūs aitolų pulkai Kalidoną malonųjį gynė,
Tuotarp kuretai norėjo žūt būt jį paėmę išgriauti.
Negandą šį auksasostė šviesi Artemidė užleido
Perimta pykčio, kad jai pirmutinių vaisių Oinėjas
⁵³⁵ Nepaaukojo. Kiti dievai hekatombių sulaukė,
Jai nepaskyrė tik vienai, Kronido galingojo dukrai,
Gal jis užmiršo, o gal nežinojo, bet uždavė širdį.
Taigi, supykus ant jo, Kronido duktė auksastrėlė
Ėmė ir tuoj baltaitį milžiną šerną paleido,
⁵⁴⁰ Kurs, vynuogynan Oinėjo įjunkęs, eibių pridarė.
Daugel medelių jaunų išknisęs parvertė žemėn
Ir obelaičių šaknis bei žiedus sumaišė į krūvą.
Tuosyk Oinėjo sūnus Meleagras šerną nukovė,
Būrį medžiotojų vyrų iš daugelio miestų sukvietęs
⁵⁴⁵ Su šunimis, nes žmonės keli jo įveikt nevaliojo:

Buvo jis toks, jog ne vieną ant liūdnojo laužo užkėlė.
Žvėrį nudobus, piktumas baisus ir ginčas iškilo
Dėl baltaitės galvos ir šerno kailio šeriuoto
Tarpu aitolų narsių ir jų padėjėjų kuretų.
⁵⁵⁰ Kol Meleagras, Arėjo gentainis, kovom vadovavo,
Tolei kuretams nesisekė karas, ir jie neįstengė
Nė prie tvirtovės sienų prieiti, nors buvo jų minios.
Bet Meleagriui pakilo piktumas, kaip kyla jis kartais
Išmintingiausių žmonių širdyse, apsvarsčiusių viską.
⁵⁵⁵ Jis užsirūstino tuosyk ant motinos savo Altajos
Ir užsidarė su Kleopatre, su žmona gražiąja,
Dukteria jauna Marpesės, Eveno dukters gražiakojės,
Ir tuo laiku galingiausiojo vyro pasaulyje Ido,
Kurs nedvejodamas lanką pastvėrė ir prieš Apoloną
⁵⁶⁰ Skaistųjų šoko, užu gražiakoję nimfą įsiutęs.
Tą Kleopatrę namuos ir močia mieloji, ir tėvas
Alkione prasimanę vadino, nes motina josios
Verkė, kai gavo kentėt šio vardo paukštės likimą,
Kai ją taiklusis šaulys Apolonas buvo pagrobęs. –
⁵⁶⁵ Taigi gulėjo prie jos Meleagras ir degė rūstybe,
Už prakeikimą įsiutęs ant močios, kuri susikrimtus
Keršto maldavo dievus jos tikrojo brolio žudikui,
Rankom be perstojo trankė žmonių penėtoją žemę,
Šaukė pagalbon drauge Persefonę baisią ir Hadą,
⁵⁷⁰ Puolus ant kelių prieš juos, ir ašarom vilgė krūtinę,
Sūnui mirties meldama. Beširdė Erinija močios
Maldą išklausė, tuojau iš Erebo gelmių atskubėjus.
Griuvo jau bokštai aukšti, sumišimas kilo bei ardas
Palei tvirtovės vartus. Meleagrą meldė aitolų
⁵⁷⁵ Seniai tarėjai, dievų žynius šlovinguosius atsiuntę,
Prašė išeiti ir ginti, žadėdami dovaną didžią:
Kur lyguma derlingiausia prie mūrų baltų Kalidono,
Siūlė jam ten pasirinkti ir imt penkias dešimtis margų
Žemės geros, atmatavus perpus vešlaus vynuogyno,
⁵⁸⁰ Antrąją pusę plynos, kur galima arti ir sėti.
Jį nuolankiai maldavo Oinėjas, žirgvaldis senas,
Prie miegamosios jo menės aukštojo slenksčio parpuolęs,
Beldė į tvirtas duris ir sūnų su ašarom šaukė,
Prašė jį broliai visi ir motina jo žilagalvė,
⁵⁸⁵ Bet užsispyręs neklausė sūnus, maldavo bičiuliai
Jo artimiausi, kuriuos jis gerbė ir lygiai mylėjo,

Bet jo krūtinėj širdies ir tie nevaliojo palenkti,
 Kol nesudrebo sienos jo menės ir ėmė kuretai
 Kopti į bokštus pilies ir svaidyti ugnį į miestą.
⁵⁹⁰ Tuosyk pradėjo maldaut Meleagrą žmona gražiauostė,
 Ašarom veik springdama, ir ėmė skaičiuoti nelaimės,
 Gresiančias jų žmonėms, kai miestas bus paimtas priešų:
 Vyrus lig vieno išmuš, pelenais pavers jų tvirtovę,
 Žmonas jų ilgarūbes ir vaikus išvarys į vergiją.
⁵⁹⁵ Klausantis tų baisenybių, širdis Meleagriui pašoko,
 Ir, apsilkęs žibiaisiais šarvais, jis išbėgo į kovą.
 Taip jis aitolams tuomet atitolino dieną žuvimo
 Savo paties ryžtu, nė tų dovanų nereikėjo,
 Šitaip gausingų, brangių: dykai nuo nelaimės apgynė.
⁶⁰⁰ Betgi tu širdžiai neleisk taip daryt, ir tave tepakreipia
 Dievas kitaip, mielasis sūnau. Sunkiau juk turėsi
 Ginti laivus, kai pleškėti pradės. Ir dovanas mūsų
 Brangias priimki: kaip dievą tave juk pagerbia achajai.
 Jeigu jau be dovanų tu stosi į vyržudį karą,
⁶⁰⁵ Nebesulauksi tokios pagarbos ir mūsų laimėjęs.“
 Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:
 „Dzeuso gentaini, tėveli Foinikai! Man ir nereikia
 Jų pagarbos. Žinoki, man garbę suteikė Dzeusas,
 Ji ir lydės prie laivų lenktasnapių mane, kol krūtinėj
⁶¹⁰ Dvasios turėsiu ir kolei pajėgs tarnauti man keliai.
 Dar pasakysiu aš tau, o tu įsidėki į galvą:
 Man negadinki širdies čia aimanom savo ir skundais.
 Būdamas geras Atreidui: tu jo neturėtum mylėti,
 Kad neapykanta tau nepavirstų meilė manoji.
⁶¹⁵ Būtų geriau, kad padėtum jį skaut, kaip jis mane skaudžia.
 Lygus tu būk su manim valdžios ir garbės dalininkas.
 Jie su atsakymu grįš, o tu pasilikęs nakvoki
 Guoly, minkštai paklotam, ir, aušrai rytoj patekėjus,
 Mes pagalvosim, ar grįžti tuojau, ar kiek palūkėti.“
⁶²⁰ Ir akimis pamerkęs Patroklui tyliai parodė
 Patalą menėj pakloti Foinikui, kad greit susiprastų
 Iš palapinės išeiti kiti. Prilygstantis dievui
 Telamonidas Ajantas tuomet prabilo ir tarė:
 „Dzeuso gentaini, Laerto sūnau, Odisėjau daugminti!
⁶²⁵ Eikime, nes pamačiau, kad mes nelaimėjome nieko,
 Žygį padarėm tuščiai. Atsakymą jo kuo greičiausiai
 Turim danajams pranešt, nors jų nenudžiugins nė vieno.

Jie tebesėdi vyrijoj ir laukia. Tuo tarpu Achilas
Pavertė jau laukine didingoj krūtinėje širdį,
⁶³⁰ Taip užsispyręs, jog nieko nereiškia nė meilė bičiulių,
Dėlei kurios mes gerbėm tave kaip kito nė vieno.
O akmenširdi! Juk kitas sūnaus ar brolio žudikui,
Pyktį įveikęs, atleidžia, iš jo išpirkimą priėmęs.
Gausiai atlyginęs, tas savajam krašte pasilieka.
⁶³⁵ Ir nukentėjęs apimsta, kai širdžiai jo palengvėja,
Dovanas gavus geras. O tau nenumaldomą niekuo
Rūstį krūtinėn įdėjo dievai dėl vienos moteriškės.
Šiandien gražiausias visų išsirinkti tau duoda septynias
Su dovanom kitom. Todėl tu širdį suminkštink,
⁶⁴⁰ Savo pastogę pagerbk, į ją kaip svečiai mes atėjom
Vietoje danajų visų, ieškodami tavo ir meilės,
Ir pagarbos labiau už visus, kiek esam achajų.”
Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:
„Dzeuso gentaini, sūnau Telamono, vyrų valdove!
⁶⁴⁵ Viską tu čia iš tikriausios širdies, atrodo, kalbėjai.
Betgi piktumas man sielą užtvindo visad, atsiminus
Sūnų Atrėjo, kaip tuosyk mane jis paniekino baisiai
Prieš argiečius visus, it valkatą kokį bešlovį.
Taigi jūs eikit dabar ir praneškite atsaką mano:
⁶⁵⁰ Aš nė galvot negalvoju į kruviną karą maišytis,
Kolei sūnus išmintingo Priamo, Hektoras didis
Prie mirmidonų laivų neprieis ir prie palapinių
Argo karių sunaikint ir ugnį paskandinti laivyno.
Prie palapinės manos ir prie mano juodojo laivo
⁶⁵⁵ Hektoras, kad ir norės, neišdrįs pradėti kautynių.”
Taip jis pasakė. Kiekvienas jų, ėmęs taurę dviąsę,
Auką nuliejo ir grįžo atgal, vedami Odisėjo.
Tuosyk Patroklas paprašė draugus ir liepė tarnaitėms
Patalą minkštą pakloti Foinikui, ilgiau nebegaistant.
⁶⁶⁰ Mergos paklausė ir guolį paklojo, kaip buvo sakyta,
Kailių pritiesę minkštai ir marškų drobinių ploniausių.
Senis atsigulė ten ir laukė Aušros dieviškosios.
O ir Achilas miegojo kampe tvirtos palapinės,
Jam prie šalies gulėjo šviesi moteriškė, iš Lesbo
⁶⁶⁵ Atsivežtoji, Forbanto duktė Diomedė gražveidė.
Priešingoj pusėj ilsėjos Patroklas, prie jojo prigludus
Buvo gražuostė Ifidė, kurią dovanėjo Achilas,
Aukštąją Skirą paėmęs kadais, Enijejo tvirtovę.

Kai tik žygūnai atgal į Atreido būstą pargrįžo,
⁶⁷⁰ Juos su auksinėm taurėm pasitiko sūnūs achajų,
Sveikinti šoko jie vienas po kito ir klausė, teiravos.
Pirmas visų Agamemnonas, vadas vyriausias, prabilo:
„Taigi sakyki, šviesus Odisėjau tu, šlove achajų,
Ar jis sutinka laivus nuo ugnies pragaištingosios ginti,
⁶⁷⁵ Ar atsisako, ir pyktis širdy išdidžioj tebešėlsta?“
Jam atsakydamas, tarė šviesus Odisėjas kantrusis:
„Didis Atrėjo sūnau Agamemnone, vade vyriausias!
Pykčio valdyti visai jis nenori, bet kursto ir kerštą
Savo širdy, jam niekis ir tu, ir dovanos tavo.
⁶⁸⁰ Liepia jis tau pagalvoti pačiam su Argo herojais,
Kaip nūn išgelbėt laivus nuo žuvimo ir vyrus achajų.
Pats pagrasino rytoj, kai aušra pasirodys padangėj,
Tvirtasuolius laivus savuosius nuteisiąs į jūrą.
Jis ir kitiems galėsiąs dabar patarti tik viena:
⁶⁸⁵ Plaukti visiems namo, nes aukštos Iliono tvirtovės
Galo vis tiek nesulauksim, kai visa regintis Dzeusas
Ištiesė ranką jai gelbėt ir suteikė drąsą trojėnams.
Taip jis kalbėjo, tapat pasakys su manim pasiūstieji –
Didis Ajantas ir pora šauklių, abu išmintingi.
⁶⁹⁰ Senas Foinikas nakvoja pas jį, pasilikti jam liepė,
Idant galėtų rytoj į mieląją tėviškės šalį
Grįžti, jei pats panorės. Per prievartą jo nesivešiąs.“
Taip jis pasakė. Visi net kvapą sulaikę tylėjo,
Žodžių griežtų nusigandę: taip baisiai bylojo Achilas.
⁶⁹⁵ Tylūs sėdėjo ilgai sugluminti sūnūs achajų,
Kol pagaliau prabilo narsus kovoje Diomedas:
„Didis Atrėjo sūnau Agamemnone, vade vyriausias!
Tau nereikėjo verčiau maldaut Pelėjono beydžio,
Siūlyti tiek dovanų: ir taip jis buvo išpuikęs,
⁷⁰⁰ Ogi dabar tu labiau dar jo išdidumą pakurstei.
Bet tesišino, geriau jį palikim, tegu sau važiuoja
Ar pasilieka čionai: jis kausis, vėl stojęs į kovą,
Jei panorės krūtinėj širdis ar dievas paragins.
Jūs nebegaiškite, ir, kaip aš sakau, visi padarykim:
⁷⁰⁵ Eikime gulti dabar, padžiuginę mieląją širdį
Valgiais gardžiais ir vynu: tai duoda narsos ir stiprumo.
O kai rytoj patekės gražioji Aušra rožiapirštė,
Tu įsakysi žmonėms ir žirgams prie laivų susirinkti
Nieko nelaukus, ir pats tarp eilių pirmutinis kovosi.

⁷¹⁰ Taip jis kalbėjo. Karaliai visi kaip vienas sutiko,
Susizavėję žodžiu Diomedo, žirgvaldžio didžio.
Auką nulieję, išėjo į savąjį būstą kiekvienas,
Sugulė greitai visi ir gardžiavosi dovana miego.

Šešioliktoji giesmė

PATROKLĖJA

[...]

Greit palapinėn parėjo ir taurę padėjo į skrynią.

²⁵⁵ Tuosyk ir vėl išėjo laukan, nes traukėjo širdį

Pasižiūrėti achajų kovos su Trojos herojais.

Puikiai šarvuoti kariai drauge su Patroklu narsiuoju

Žengė tvarkingom eilėm, pasiryžę tuoj pulti trojėnus.

Greitai visi pasipylė lauke, kaip staigiai užgautos

²⁶⁰ Širšės prie kelio, kada jas vaikai įsigudrina erzint,

Jų pabadydami lizdą, kurį pakelė susisuko;

Savo išdaigom kvailom jie daugeliui vargo pridaro.

Jei pakelingas žmogus, pro šalį žingsniuodamas tądien,

Jas iš netyčių palies – tai, būdamos narsios be galo,

²⁶⁵ Visos jį puola pulku ir gina jaunąją veislę.

Lygiai kaip širšės dabar mirmidonai, įniršę ir drąsūs,

Greit iš laivų pasipylė, jų riksmas nuskriejo padangėm.

Kiek tik turėjo spėkos, Patroklas rėkė saviesiems:

„O mirmidonai, kariai ir bičiuliai Peleido Achilo:

²⁷⁰ Būkite vyrai tikri, parodykit narsą audringą.

Tuo padarysime garbę Peleidui, kuris pirmutinis

Argo laivyne visam, o mes jo geri padėjėjai.

Lai Atrėjo sūnus, vyriausias vadas, supranta

Savąją klaidą, kaip reik nepagerbęs narsiausio achajų.“

²⁷⁵ Žodžiais šitais pakėlė visų narsumą ir drąsą.

Puolė trojėnus visi jie iš karto, aplinkui laivynas

Visas aidėjo ir gaudė nuo riksmo achajų galingo.

Kai tik pamatė trojėnai Menoitijo narsųjį sūnų,

Jį ir jo draugą, abudu šarvais žaižaruojant iš tolo,

²⁸⁰ Širdys sudrebo visų, ir eilės jų susiūbavo,

Nes pagalvojo, kad vėl prie laivų Pelėjonas greitkojis

Metė rūstybę šalin ir dabar su visais susitaikė.

Dairės kiekvienas todėl, kaip baisios pražūties išsisaugot.

Pats pirmutinis Patroklas žibančią ietį paleido

²⁸⁵ Tiesiai į vidurį priešų, kur jų tirščiausiai puikavos
Priešais vairūgalį laivo karaliaus Protesilajo.
Ietis pataikė Piraichmui, kurs su žirgininkais pajonais
Iš Amidono atėjo nuo Aksijo upės plačiosios.
Kliudė į dešinį petį, ir tas aukštielninkas krito,
²⁹⁰ Sunkiai dejuodamas, žemėn, o jo bendražygiai pajonai,
Kur kas galėjo, išlakstė: įvarė baimę Patroklas,
Vadą nukaudamas jų, kautynėse vyrą narsiausią.
Išmušė juos iš laivų ir pleškančią ugnį užgesė.
Laivas apdegęs liko riogsoti, o Trojos herojai
²⁹⁵ Grūdosi vienas per kitą ir bėgo, danajai sujudo
Tarp gaubtašonių laivų, neapsakomas klyksmas pakilo.
Kaip nuo viršūnių aukštų padangėje stūksančio kalno
Kai debesų atvarytojas debesis storus nuvaiko,
Ryškiai išskyla gūbriai, aukštyn išsišovusios uolos,
³⁰⁰ Kloniai ir daubos, virš jų vėl dangus begalinis sušvinta, –
Taip ir danajai, laivuos užgesinę ugnį besotę,
Gavo truput atsikvėpti, bet audra nebuvo praėjus.
Trojos herojai dabar achajų narsumo pabūgo,
Bet neketino visai dar palikti laivų juodasonių,
³⁰⁵ Taigi vėl stojo kovon, nuo jų pasitraukę kiek reikia.
Žudėsi vyras po vyro narsieji vadai, kai falangos
Šitaip iširo. Karingas sūnus Menoitijo pirmas
Arejilikui, atgal pasigrėžusiam, pervėrė kulšį
Ietim aštrijai, kiaurai išlindo jos iešmas varinis.
³¹⁰ Ietis sutrupino kaulą, ir tas parkniubo ant žemės.
O Menelajas narsus pro skydo viršų Toantui
Kliudė krūtinėn grynon, ir to sąnariai atsileido.
Tuotarp Fileidas, pamatęs Amfiklą pult besiruošiant,
Smogė jam pirmas ir pervėrė šlaunį, kur patys storieji
³¹⁵ Raumenys esti žmonių. Aštriabriaunė ieties viršūnė
Gyslas nukirto, ir kariui akis užliejo tamsybė.
Nestoro vienas sūnų, Antilochas, Atimnijui aštrią
Ietį suvarė, į slėpsnas sulindo jos galas varinis.
Kniūpsčias parpuolė tasai. O Maris, akstį suspaudęs,
³²⁰ Šuoliais prišoko prie Antilocho, įtūžęs už brolių,
Ir atsistoję prie kūno. Bet jį Trasimedas kaip dievas
Smogė pirmiau, nei spėjo tas kirst Antilochui, ir kliudė
Mariui į petį. Lig pat alkūnės jam iešmas dvibriaunis
Raumenis žasto nuplėšė ir kaulą suknežino visą.
³²⁵ Net sudundėjo, kai griuvo, akis tuoj užliejo tamsybė.

Taip jie abudu, atgulę nuo rankos dviejų Nestoridų,
 Du Sarpedono geriausi draugai, į Erebą išėjo,
 Sūnūs Amisadoro, kuris užaugino Chimairą,
 Pamėklę baisią, kur daugį žmonių į nelaimės įstūmė.
³³⁰ Tuotarp Ajantas, Oilėjo sūnus, Kleobulą pripuolęs
 Paėmė gyvą, kai tas maišaty kiek sukluo, ir, smogęs
 Kalaviju gražiakočiu į sprandą, išvarė gyvybę.
 Net kalavijas įkaito nuo kraujo, akis tam herojui
 Greit purpurinė mirtis ir galinga moira užmerkė.
³³⁵ Prieš Penelėją išėjo Likonas, tačiau nepataikė
 Vienas į kitą, ir ietys paleistos nuskriejo pro šalį.
 Tuosyk jie stvėrėsi už kalavijų, ir kirto Likonas
 Per ašutais plevėsuojantį šalimą, tačiau jam nulūžo
 Prie rankenos kalavijas. Tuomet Penelėjas į sprandą
³⁴⁰ Trenkė jam prie ausies, kalavijas visas įsmego,
 Oda belaikė nukarusią galvą, ir tas atsileido.
 O Merionas greitkojis tuomet Akamantą pavijo
 Ir, kai vežiman tas šoko, jam pervėrė dešinį petį.
 Tas nuo vežimo nugriuvo. Akis jam tamsybė užliejo.
³⁴⁵ Idomenėjas drąsus Erimantui suvarė į burną
 Ietį beširdę. Iešmas varinis, kiaurai prasiskverbęs,
 Perskrodė smegenis jam ir suknežino kaulus baltuosius.
 Išlėkė dantys visi nuo smūgio, ir akys abidvi
 Jam apsiliejo kraujais, gargaliavo sunkiai pro burną,
³⁵⁰ Prunkštė pro nosį, kol juodas mirties šešėlis apsupo.
 Šitaip danajų vadai po vyrą nukovė kiekvienas.
 Lygiai kaip plėšrūs vilkai, ėriukus ar ožkyčius užpuolę,
 Tuos iš bandos pasigrobia, kurie dėl piemens nebudrumo
 Kiek atokiau nuklysta kalnuos: vilkai juos pamatę
³⁵⁵ Puola ir tuoj bejėgius ir baimės pagautus sudrasko, –
 Lygiai taip puolė danajai trojėnus, o tie begalvojo,
 Kur kam pasprukti greičiau, ir narsą audringą užmiršo.
 Tuotarp Ajantas didysis vis taikėsi dar variašarviui
 Hektorui ietim pataikyt. O tas, kautynių regėjęs,
³⁶⁰ Jautodės tvirtu skydu plačiuosius pečius prisidengęs,
 Zvimbiančias sekė strėles ir kaukiančią ietį kiekvieną.
 Aiškiai regėjo, kad mūšio sėkmė nuo jo nususuko,
 Bet nesitraukė iš vietos ir gynė draugus mylimuosius.
 Kaip nuo Olimpo aukštai per vaiskujį orą padangėm
 365 Debesys bėga bėgte, kai vėtrą paleidžia Kronidas, –
 Lygiai taip kilo šauksmai iš laivų, nes perimti baimės

Bėgo atgal padrikai. Nors Hektorą šviesų su ginklais
Išnešė jo greitakojai žirgai, bet gavo palikti
Trojos pulkus, nes gilusis griovys jiems kelią pastojo.
³⁷⁰ Daugis greitųjų žirgų, šokdami su vežimais per griovį,
Gražulo galą nulaužė ir vyrus su ratais paliko.
Spaudė įnirtęs Patroklas, vis šaukdamas vyrams danajų,
Pragaištį ruošė trojėnams. Tie rėkė iš baimės, skubėjo,
Bėgo visais keliais išsisklaidę, o dulkės nuo žemės
³⁷⁵ Lig debesų pasikėlė stulpu, žirgai plačkanopiai
Skrido į pilį atgal nuo laivų ir nuo palapinių.
Kur tik regėjo tirščiau susigrūdusius priešus Patroklas,
Ten ir skubėjo surikęs. Po ratų ašim nuo vežimų
Kūlversčia griuvo kariai, braškėdami virto dviračiai.
³⁸⁰ Pernešė tiesiai per griovį žirgai greitakojai Patroklą,
Nemirtingieji – juos buvo dievai dovanoję Pelėjui –
Kojom nė žemės nesiekę; prie Hektoro traukė jį narsas,
Ietimi nūdo jam smogt, bet žirgai tą išnešė eikliai.
Lygiai kaip žemė sunkiai alsuoja, pajuodus nuo audros
³⁸⁵ Dieną migloto rudens, kai bangų lietu užleidžia
Dzeusas Kronidas, širdy ant žmonių užsirūstinęs baisiai,
Kad neteisingų teismų sprendimus per prievartą vykdo,
Mina po kojų teisybę ir keršto dievų nesibijo:
Upės jų žemėj patvinę plačiai per laukus išsilieja,
³⁹⁰ Ir paskalautus krantus nuverčia srovės galingos,
Skuba į purpuro jūrą ir šniokščia (iš tolo girdėti),
Virsdamos nuo kalnų, ir griauna, ką žmonės pastatė, –
Taip ir trojėnų žirgai lakstydami sunkiai pūškavo.
Kai tik Patroklas dabar pirmąsias falangas atkirto,
³⁹⁵ Vijo trojėnų karius atgal prie laivų ir neleido
Bėgti į pilį, kur jie taip norėjo, bet laikė suspaudęs
Tarp juodašonių laivų, tarp upės ir sienos aukštosios,
Drąsiai juos puolė ir mušė, nugalėdamas daugelio kerštą.
Žibančią ietį paleidęs Pronojui pirmam į krūtinę,
⁴⁰⁰ Ten, kur neuždengė skydas, pataikė ir kojas pakirto.
Net sudundėjo, kai griuvo. Enopo sūnų Testorą
Puolė Patroklas tada. Gražiai padarytuose ratuos
Gūžėsi tas, drebėjo širdis nusigandus, iš rankų
Vadžios iškrito bemat. Prišokęs į dešinį žandą
⁴⁰⁵ Ietimi dūrė Patroklas, ir jį pro dantis suburbėjo.
Ietimi pro turėklus išvilko jį tuosyk, lyg žvejas,
Kurs, ant aukštos uolos sėdėdamas, spurdančią žuvį

Meškere velka iš marių vandens ant vašo varinio, –
 Taip jį išvilko iš ratų, ant blizgančios ieties pavėręs,
⁴¹⁰ Veidu į žemę jį drėbė, tas krito ir dvasią išleido.
 O Erialui, pulti pašokusiam, akmeniu sviedęs,
 Trenkė į galvą tiesiog, ir ta neatlaikius per pusę
 Trūko po šalmu sunkiu. Erialas kniūpsčias pargriuvo
 Žemėn į dulkes. Mirtis, jį apgaubusi, dvasią užgniaužė.
⁴¹⁵ Patiesė dar Erimantą, Epaltą, po jo Amfoterą
 Ir Tlepolemą, ir Pirį, ir Damastoridą Echiją,
 Tuosyk Ifėją, Evipą ir Polimelą Argidą.
 Vieną prie kito arti ant žemės derlingos paklojo.
 Kai Sarpedonas pamatė karius, nejuosinčius juostos,
⁴²⁰ Krintant nuo rankos galingos Menoitiado Patroklo,
 Dieviškiems likams suriko ir, juos vainodamas, tarė:
 „Gėda jums, likai! Kur bėgat? Greiti pasidarėt be galo.
 Drąsiai aš stosiu patsai prieš tą vyrą, kad sužinočiau,
 Kas gi taip baisiai čia švaistos ir negandų aibę pridarė
⁴²⁵ Trojos herojams, pakirtęs kelius daugybei žaliūkų.“
 Ir iš vežimo tuojau su ginklais nušoko į žemę.
 Tai pastebėjęs, Patroklas taip pat išsoko iš ratų.
 Lygiai kaip du vanagai kumpasnapiai, riestnagiai įnirtę,
 Virš iškiliausių uolų kovodami, klykauja garsiai –
⁴³⁰ Lygiai taip jie suriko abu ir puolė viens kitą.
 Krono sūnui gudriajam pagailo, kai juodu pamatė.
 Kreipėsi į žmoną todėl ir seserį Herą ir tarė:
 „Oi oi oi! Štai Sarpedonui, kuris man brangiausias tarp vyrų;
 Žūti žadėta nuo rankos Menoitiado Patroklo.
⁴³⁵ Plyšta per pusę širdis, besvarstant, ką man daryti:
 Rasi jį gyvą pagrobt iš lauko verksmingų kautynių
 Ir pargabenti namo į Likijos šalį derlingą,
 O gal čia leisti jam žūt nuo rankos Menoitiado.“
 Dzeusui atsakė tuomet Hera, valdovė jautakė:
⁴⁴⁰ „O visagalis Kronide! Tikrus čia niekus nukalbėjai.
 Vyrą mirtingą, kurio jau likimas nulemtas šiandien,
 Tu sugalvojai dabar nuo mirties nelabosios išgelbėt?
 Ryžkis! Tačiau žinok: ne visi dievai tau pritarsim.
 Aš pasakysiu dabar, o tu įsidėki į širdį:
⁴⁴⁵ Jei Sarpedonui gyvam sugrįžt į tėvynę padėsi,
 Tai pagalvoki, ar kitas kuris dievų nemirtingų
 Savo sūnaus nenorės iš kovos žūtibūtinės išvesti.
 Juk prie aukštosios Priamo tvirtovės kovoja ne vienas

Nemirtingųjų sūnus, tu baisų jų pyktį sukelsi.
⁴⁵⁰ Norint tau mielas begal ir tavo širdžiai jo gaila,
 Reikia sutikti tačiau, kad jis kovoje žūtūtinėj
 Kristų nuo rankos galingos Menoitiedo Patroklo.
 O jau kada jį siela paliks ir kvapas gyvybės,
 Mirtį pasiūski tuomet ir saldų, gaivinantį Miegą,
⁴⁵⁵ Jiedu lai parneša jį į plačią Likijos šalį.
 Broliai ir giminės ten jį palaidos ir, kapą supylę,
 Antkapiu jį pažymės, kaip mirusius dera pagerbti.“
 Taip ji kalbėjo. Tėvas žmonių ir dievų jos paklausė.
 Rasą drauge su kraujo lašais nutėškęs į žemę,
⁴⁶⁰ Mylimą pagerbė sūnų, kurį turėjo Patroklas
 Trojos derlingoj šaly, toli nuo gimtinės nukauti.
 O kai jau buvo artyn prie vienas kito priėję,
 Ietį paleido Patroklas ir kliudė narsiam Trasidemui,
 Kurs Sarpedono valdovo geriausias buvo vežėjas,
⁴⁶⁵ Tiesiai į apačią pilvo, ir tam sąnariai atsileido.
 O Sarpedonas tuo tarpu, blizgančią ietį paleidęs,
 Jam nepataikė: akstis variaiešmė pakliudė Pedasui,
 Šoniniam žirgui, į dešinį petį. Tas krito sužvengęs,
 Žemėje kiek patirtėjo, ir jį gyvybė apleido.
⁴⁷⁰ Piesto pašoko kiti du žirgai pasibaidę, subraško
 Jungas, surizgo vadelės, nes šoninis žemėj gulėjo.
 Automedontas tačiau aštriaiėtis susigriebė veikiai
 Ir, kalaviją, kuris prie šono kabėjo, pastvėręs,
 Puolė ir tuoj nukirto viržius parkritusio žirgo.
⁴⁷⁵ Tuosyk atšoko į vietą kiti, pasitaisė vadelės.
 Stoją herojai abu kovon žūtūtinėn iš naujo.
 Bet Sarpedonas ir vėl nepataikė blizgančia ietim.
 Prazvimbė iešmas varinis pro kairį petį Patroklui
 Ir nepakliudė. Tad vėl Patroklas, galingai pasiautęs,
⁴⁸⁰ Ietį paleido, ir ta iš rankos išskrido ne veltui:
 Kliuvo į ten, kur dangos nerimstančią širdį pridengia.
 Griuvo tasai, kaip tuopa kupli ar ažuolas griūva,
 Ar išlakioji pušis, kai ją pakerta vyrai dailidės
 Kirviais aštriais kalnuos ir siją dirbdina laivui.
⁴⁸⁵ Taip Sarpedonas dabar prie žirgų ir vežimo parkrito,
 Sunkiai vaitojo ir rankom sugniaužė kruviną žemę.
 Lygiai kaip liūtas, į bandą įpuolęs, jautį papjauna,
 Žaląjį, stiprų begal tarp jaučių kitų šleivakojų;
 Žūva jis liūto nasruos, sumaurojęs ir gailiai subaubęs, –

⁴⁹⁰ Taip ir skyduotų likų valdovas, nuo rankos Patroklo
 Žūdamas, niršo nūnai ir šaukėsi draugo geriausio:
 „Glaukai mielasis, kary pirmutinis! Tau būtina šiandien
 Ietį tvirtai valdyt ir drąsiausiam kovotojui būti.
 Trokšti turi kovos prakeiktosios, jeigu tu vyras.
⁴⁹⁵ Nieko nelaukęs tu likų vadus ir vyrus paragink
 Eidamas, kur tik gali, kad kautųsi už Sarpedoną.
 Taipgi ir pats už mane tu ietimi vario kovoki,
 Vardas manasis darys tau nešlovę didžią ir gėdą
 Be paliovos per dienų dienas, jei sūnūs achajų
⁵⁰⁰ Šarvus manusius nuplėš prie laivų čia, kai mūšyje žūsiu.
 Taigi laikykis tvirtai ir drąsinki karį kiekvieną.“
 Ir su šiais žodžiais mirties ranka užtraukė šešėlį
 Jam ant akių ir nosies. Krūtinę primynęs, Patroklas
 Ietį ištraukė iš kūno, su ja išvilkdamas dangas,
⁵⁰⁵ Bet ir gyvybę drauge su ieties viršūne išplėšė.
 O mirmidonai tuomet pūtuojančius žirgus nutvėrė,
 Šokusius bėgti, kai liko tušti valdovo dviračiai.
 Glauką graudumas ūmus, išgirdus balsą, pagavo,
 Plyšo iš skausmo širdis, kad pagelbėti niekuo negali.
⁵¹⁰ Žastą sau laikė suspaudęs ranka, nes baisiai sopėjo
 Žaizdą, kur puolančiam Teukras strėle nuo sienos aukštosios
 Buvo padaręs pirmiau, nuo saviškių vydamas mirtį.
 Tad Apoloną, šaulį taikliausią, maldavo ir sakė:
 „O išklausyki, valdove, kuris ar Likijos žemėj,
⁵¹⁵ Ar gal čia Trojoj esi: visur tu gali juk išgirsti
 Kenčiantį žmogų, kurį, kaip mane, ištinka nelaimė.
 Žaizdą aš sunkią gavau, ir visą ranką aplinkui
 Degina skausmas aštrus, aš jokia būdu neįstengiu
 Kraujo lig šiol sustabdyt, nuo to ir petys jau nutirpo.
⁵²⁰ Ieties dabar įsitvert negaliu nei, stojęs į kovą,
 Pulti į priešų eiles. Narsiausias žuvo herojus,
 Dzeuso sūnus Sarpedonas, jis vaiko savo negynė.
 Tu, visagalis valdove, man sopančią žaizdą išgydyk,
 Teikis nutildyt skausmus ir duoki jėgų, kad valiočiau
⁵²⁵ Likijos vyrus pašaukt ir juos paragint į kovą
 Ir kad galėčiau aš pats už kritusio kūną kovoti.“
 Taip jis maldaudamas sakė, skaistus Apolonas išgirdo.
 Tuoj nuramino skausmus, nuo žaizdos atvertosios nušluostė
 Tirštą pajuodusį kraują ir įkvėpė drąsą į širdį.
⁵³⁰ Glaukas tuoj viską suprato širdy, ir jį apėmė džiaugsmas,

Kad visa galintis dievas taip veikiai maldą išklausė.
 Šoko tad greitai jis likų vadų ir vyrų paragint,
 Eidamas, kur tik galėjo, kad kautųsi už Sarpedoną.
 Žengdamas tuosyk plačiai, nuskubėjo prie Trojos herojų:
⁵³⁵ Polidamanto, Pantojo sūnaus, prie šviesaus Agenorto,
 Prie Anchisido Ainėjo ir Hektoro jų variašarvio,
 Ir, atsistojęs greta, sparnuotais žodžiais prabilo:
 „Hektorai, tu nepamirški visai talkininkų savųjų.
 Jie dėl tavęs toli nuo tėvynės ir mylimųjų
⁵⁴⁰ Deda čia savo gyvybes, o tu jų užstoti nenori.
 Guli antai Sarpedonas, skyduotų likų valdovas,
 Kurs užu Likijos žemę galybe stojo ir teise,
 Jį variarūbis Arėjas Patroklo ietim nukovė.
 Stokit, mielieji, už jį, krūtinėj pabudinkit kerštą,
⁵⁴⁵ Kad mirmidonai šarvų nenuplėštų ir kūno negyvo
 Nesubjaurotų, įsiutę už mirtį daugybės achajų,
 Juos prie greitųjų laivų mes savo ietim išklojom.“
 Taip jis kalbėjo, ir širdis trojėnų krūtinėj suspaudė
 Skausmas bekraštis, nes Sarpedonas ramstis jų miestui
⁵⁵⁰ Buvo, kad ir svetimšalis: pulkus turėjo didžiausius
 Vyrų kaip uosių ir pats kautynėse būdavo pirmas.
 Niekas nelaukę todėl prie danajų patraukė, juos vedė
 Hektoras, už Sarpedoną įsiutęs. Achajams tuo tarpu
 Žadino drąsą širdy Patroklas Menoitidas.
⁵⁵⁵ Kreipės visų pirma į Ajantus, ir taip jau karingus:
 „Džiaugsmas tebūna dabar jums stoti į kovą, Ajantai!
 Būkite narsūs ir dar narsesni nei buvot lig šiolei.
 Tyso štai vyras, kurs pirmas užšoko ant sienos achajų.
 Tai Sarpedonas, jo kūną mes turim pagrobt ir sumaitot.
⁵⁶⁰ Šarvus nuplėškime jam nuo pečių, o jei kas iš bičiulių
 Jo mums neduoti mėgins – težūsta nuo vario beširdžio.“
 Taip jis kalbėjo, o pulti Ajantai ir patys geidavo.
 Kai susitvarkė falangos vienoj ir antrojoje pusėj –
 Trojos herojai ir likai, achajai ir mirmidonai
⁵⁶⁵ Puolė į kovą tuojau aplinkui žuvusio kūną,
 Garsiai visi šaukdami, ir kariautojų ginklai sužvango.
 Dzeusas juodžiausia naktim žūtbūtinę kovą užklojo,
 Kad už jo mylimą sūnų baisiau liepsnotų grumtynės.
 Atmušė greit žvitrakius achajų sūnus trojėnai.
⁵⁷⁰ Krito herojus, kurs tarp mirmidonų nebuvo menkiausias:
 Karžygio tikro Agaklo sūnus Epeigėjas šviesusis.

Valdė pirmiau jis Budėjo tirštai gyvenamą pilį.
Bet kai turėjo pabėgti, užmušęs pusbrolių šaunų,
Prašė pagalbos Pelėją ir sidabrakoję Tetidę.
⁵⁷⁵ Tiedu jį su Achilu, falangų griovėju, ir siuntė
Į Ilioną daugžirgį, kad ten su trojėnais kovotų.
Stveriančiam žuvusio kūną, jam didis Hektoras trenkė
Akmeniu kietu galvon, ir ta neatlaikius per pusę
Trūko po šalmu sunkiu. Epeigėjas ant Sarpedono
⁵⁸⁰ Kūno sukniubo. Mirtis, jį apgaubusi, dvasią užgniaužė.
Širdį Patroklui suspaudė gaudumas dėl kario žuvimo.
Puolė todėl pro pirmas eiles, kaip sakalas greitas,
Kai tas varnėnus vikrius ar kuosas medžiodamas puola, –
Lygiai taip puolei likus tu, žirgvaldi mielas Patroklai,
⁵⁸⁵ Taipgi trojėnų pulkus, pagautas rūstybės už draugą.
Ir Itaimeno sūnui tuojau, Stenelajui, į sprandą
Akmeniu tvojo aštriu ir sausgysles vyrui nukirto.
Pirmosios eilės ir Hektoras didis atgal pasitraukė.
Kokį atstumą galės ilgakotė ietis nulėkti,
⁵⁹⁰ Kai, išmėgindamas ranką, varžybose vyras paleidžia
Arba kautynių metu, kai ginas nuo priešų piktųjų, –
Tiek atsitraukė trojėnai ir vietą užleido achajams.
Glaukas, skyduotųjų likų valdovas, pirmas sustojo
Ir atsigręžęs nukovė kautynėse narsų Batiklą,
⁵⁹⁵ Mylimą sūnų Chalkono, kuris gyveno Heladėj,
Laimė ir turtais didžiais pagarsėjęs tarp mirmidonų.
Ietį jam Glaukas suvarė į vidurį patį krūtinės,
Staigiai pašokęs atgal, kai tas jį baigė pavyti.
Net sudundėjo, kai griuvo. Didelis smūgis achajams
⁶⁰⁰ Buvo šio vyro žūvimas, o džiaugsmas Trojos herojams.
Jie susibūrė tvirčiau prie Glauko. Tačiau ir achajai
Dar nepamiršo drąsos ir veržėsi narsiai į priekį.
O Merionas nukovė tuomet Laogoną, storšarvį
Trojos herojų, Onetoro sūnų, kurs išrinktas buvo
⁶⁰⁵ Dzeuso Idiškio žyniu, ir žmonės jį gerbė kaip dievą.
Jam po ausim į pažandę ietis sulindo, ir veikiai
Gyvasties kvapas išėjo, tamsybė juoda jį pagrobė.
Į Merioną ietį varinę paleido Ainėjas,
Vylės pataikysias jam, bežengiančiam priedangoj skydo.
⁶¹⁰ Tas pastebėjo laiku ir iešmo varinio išvengė,
Spėjęs žemyn pasilenkt, pro viršų galvos tad praskriejus,
Ietis galinga įsmigo į žemę. Ilgai dar virpėjo

Galas jos koto, negreit jai išsibaigė narsas Arėjo.
 Tokiu būdu Ainėjo akstis paleista ilgaiešmė
⁶¹⁵ Žemèn sulindo, tuščiai iš rankos galingos ištrūkus.
 Apmaudas tuosyk pašoko Ainėjui, ir tarė jis šitaip:
 „Nors, Merionai, tu geras šokėjas, bet ietis manoji
 Būtų sutramdžius tave amžinai, jei būtų pataikius.“
 O Merionas, ietim garsus, jam atšaudamas tarė:
⁶²⁰ „Nors tu, Ainėjau, ir baisiai galingas, bet būtų nelengva
 Narsą herojų visų nuraminti, jei vienas po kito
 Stotų kovon su tavim: prigimtis ir tavo mirtinga.
 Būčiau aš tau į krūtinę variu išgaląstu pataikęs,
 Nors tu stiprus ir galinga ranka visur pasikliauni,
⁶²⁵ Būtum palikęs man garbę, o Hadui daugžirgiui gyvybę.“
 Taip jis kalbėjo. Sūnus Menoitijo jį tuoj nutraukė:
 „Ko, Merionai, liežuvį plaki, kai toks jau karingas?
 Nepasitrauks nuo kūno trojėnai, baily tu, pabūgę
 Žodžių piktų: pirmiau dar ne vieną gaus žemė užkloti.
⁶³⁰ Rankos tvirtos privalo kova, o žodžių – taryba.
 Reikia ir mums ne burną čia aušint, o stoti į kovą.“
 Šitai pasakė ir žengė, o paskui jį vyras kaip dievas.
 Lygiai kaip miškakirčiai kad pykši kirviais galingais
 Kalno tarpekluios skardžiuos, toli pykšėjimas girdis, –
⁶³⁵ Lygiai taip žemė plačias kelė dabar supykšėjo
 Žibančiais vario šarvais ir odos skydais tvirtaisiais,
 Kai kalavijais kapojos ir ietim, abipus galąstom.
 O Sarpedono šviesaus, net kas jį gerai pažinojo,
 Jau nebebūtų pažinęs: kraujais, strėlėmis jis ir dulkėm
⁶⁴⁰ Padengtas buvo visas storai nuo galvos ligi kojų.
 Veržėsi vyrai pulkais prie lavono, nelyginant musės
 Tvarte melžimo metu kad į milžtuvę zirzdamos veržias
 Šiltą pavasario rytą, kai pienas pradeda trykšti, –
 Taip prie lavono pulkavo herojai. Tuo tarpu Kronidas
⁶⁴⁵ Savo šviesiųjų akių nenuleido nuo kruvino mūšio,
 Sekė be perstojo vyrą kiekvieną ir nuolat galvojo,
 Kaip pražudyti Patroklą, bet vis negalėjo nuspręsti,
 Ar jau turėtų dabar, per kovą šią žūtbūtinę,
 Prie Sarpedono, kaip dievas galingo, jį Hektoras didis
⁶⁵⁰ Ietimi vario nukaut ir šarvus jo nusiplėšti,
 Ar palūkėt ir leisti, kad jis dar pulką išklotų.
 Šitaip apsvarsčiusiam viską, jam aiškiai geriau pasirodė
 Leisti, kad Pelėjo Achilo narsus padėjęs

Trojos karių pulkus ir Hektorą jų variašarvį
⁶⁵⁵ Dar parvartų į pilį, atimdamas daugel gyvybių.
Hektorui tad pirmam jis įkvėpė baimę į širdį.
Šoko tasai į ratus ir leidosi bėgti, surikęs
Sprukti visiems, nes Dzeuso šventas svarstyklės jis pažino.
Likų narsieji kariai nebelaukė ir lėkė pašokę
⁶⁶⁰ Vienas per kitą, nes matė valdovą su perverta širdžia
Gulint lavonų krūvoj: šalia jo daugybė herojų
Buvo parkritę, baisias žudynes Kronionas sukurstė.
Sūnūs achajų tuotarp nuo pečių Sarpedonui nuplėšė
Žibančius šarvus dailius, ir juos į laivus išgaubtuosius
⁶⁶⁵ Liepė saviesiems nunešt Menoitijo vaikas narsusis.
O debesų atvartytojas Dzeusas kreipės į Foibą:
„Lėk, Apolone skaistus, pakelk Sarpedoną herojų
Ir, iš po šūvių paėmęs, pajuodusį kraują nušluostyk,
Neški prie upės sraunios, numazgoki vandeniu tyru,
⁶⁷⁰ Dieviškais rūbais aprenk, ambrozija visą patepęs,
Brolius dvynius tuomet pavadinki, Miegą ir Mirtį,
Mano greituosius tarnus, ir jiems įsakyki parnešti
Žuvusio kūną į Likijos žemę, derlingą ir plačią.
Broliai ir giminės ten jį palaidos ir, kapą supylę,
⁶⁷⁵ Antkapiu jį pažymės, kaip mirusius dera pagerbti.“
Taip jis kalbėjo, ir tėvo skaistus Apolonas paklausė.
Greitai nuo Idos kalnų į kruviną mūšį atskriejo
Ir, iš po šūvių krušos Sarpedoną šviesų paėmęs,
Nunešė upėn sraunion, numazgojo vandeniu tyru,
⁶⁸⁰ Dieviškais rūbais apvilko, ambrozija visą patepęs,
Brolius dvynius tuomet pavadino, Miegą ir Mirtį,
Šiuodu greituosius tarnus, ir tie, nė trupučio negaišę,
Parnešė kūną į Likijos žemę, derlingą ir plačią.
Tuosyk Patroklas, užrikęs žirgams ir Automedontui,
⁶⁸⁵ Puolė trojėnus su likais ir mušdamas smarkiai juos vaikė.
Paikas herojus! Jei būtų Peleido žodžių paklausęs,
Būtų juodos mirties ir kerų piktųjų išvengęs.
Betgi protą žmonių pranoksta sprendimai Kronido,
Kurs ir drąsiausių vyrą pabaido ir pergalę staigiai
⁶⁹⁰ Atima jam, o kartais jį pats į kovą pakursto.
Šitaip jis drąsą dabar Patroklo krūtinėj pakėlė.
Kam tu šarvus pirmam ir kam paskutiniam nuplėšei
Tuosyk, Patrokilai, kai šaukė dievai, kad mirtį sutiktum?
Pirmą nukovė Adrestą, po jo Autonoją, Echeklą,

⁶⁹⁵ Mego sūnų Perimą, Epistorą ir Melanipą,
Muliją žemėn paklojo, Elasą ir drąsų Pilartą.
Šiuosius paguldė visus, o kiti susiprato pabėgti.
Troją galbūt aukštavartę jau būtų sūnūs achajų
Rankom Patroklo paėmę (taip baisiai ietimi švaistės),
⁷⁰⁰ Jei ne skaistus Apolonas, kurs bokšte aukštam atsistojo,
Pražūtį ruošdamas jam ir tiesdamas ranką trojėnams.
Triskart už mūrų aukštų atbrailos įsitvėręs Patroklas
Stengės užkopti, ir triskart atgal Apolonas jį stūmė,
Trenkdamas savo ranka nemirtinga į žibantį skydą.
⁷⁰⁵ O kai ketvirtąjį kartą kaip daimonas šoko Patroklas,
Baisiai suriko ant jo, tarydamas žodžiais sparnuotais:
„Traukis, Patroklai šviesus! Ne tau pažadėjo likimas
Ietim išgriauti narsių trojėnų aukštą tvirtovę
Ir ne Achilui, kuris už tave dar žymiai narsesnis.“
⁷¹⁰ Taip jis kalbėjo. Atokiai atgal pasitraukė Patroklas,
Taikliojo šaulio, šviesaus Apolono rūstybės pabūgęs.
Hektoras žirgus greitus prie Skajos vartų sustabdė,
Ėmęs dvejoti, ar šioj maišaty dar stoti į kovą,
Ar įsakyti kariams toliau pasitraukti už mūrų.
⁷¹⁵ Kol jis taip svarstė, prie jo skaistus Apolonas priėjo,
Asiju, vyru stipriu ir pilnu jėgų pasivertęs,
Žirgvaldžiui Hektorui dėdė iš motinos pusės jis buvo,
Tikrasai brolis Hekabės, sūnus didžiaiečio Dimanto,
Kurs prie Sangarijo upės, Frigijos žemėj gyveno.
⁷²⁰ Juo pasivertęs dabar, skaistus Apolonas prabilo:
„Hektorai! Tu iš kovos pasitrauki? Tau nedera šitaip!
Kiek nūn silpnesnis esu, kad tiek galingesnis aš būčiau,
Greit pamatytum tuomet, ką reiškia pabėgti iš mūšio!
Priešais Patroklą pasuk su žirgais tu tvirtakanopiais,
⁷²⁵ Ar nepaklosi tu jo, ar neduos garbės Apolonas.“
Šitai pasakė ir dievas atgal nuskubėjo į kovą.
Hektoras spinduliuotšalmis narsiam Kebrionui įsakė
Žirgus į mūšį skubiai pavaryti. O Apolonas,
Vyryų pulkuos pradingęs, tarp Argo herojų pakėlė
⁷³⁰ Sumaištį baisią, trojėnams ir Hektorui skirdamas garbę.
Aplenkė jis danajų karius, nepalietęs nė vieno,
Ir prieš Patroklą pasuko neilstančius žirgus eikliuosius.
Tuosyk Patroklas guviai iš ratų nušoko ant žemės,
Ietį paėmęs kairėn, o dešine akmenį stvėrė,
⁷³⁵ Kietą, aštriausiais kampais, ir, tvirtai jį rankoj suspaudęs,

Atsivedėjo ir metė. Akmuo neaplenkė prieš,
 Smūgis perniek nenuėjo, ir Hektoro kliudė vežėjui
 Jis, Kebrionui narsiam, prigyventiniui sūnui Priamo,
 Laikiusiam rankoj vadžias, į kaktą žambas pataikė.

⁷⁴⁰ Antakius vyrui akmuo grublėtas nuvožė, o kaulas
 Trūko nuo smūgio smarkaus, ir akys žemėn į dulkes
 Tiesiai po kojų išpuolė, o pats nelyginant naras
 Krito iš ratų dailių, ir kaulus apleido gyvybė.
 Tu su patyčiom kreipeisi į jį, greitažirgi Patrokilai:

⁷⁴⁵ „Oi oi oi, koks apsukrus! Kaip moka lengvai šokinėti!
 Jeigu į jūrą žuvingą jis būtų taip šokinėjęs,
 Būtų pulkus žmonių sužvejom austrėm pašėręs,
 Nerdamas šitaip iš laivo, kai jūroj siautėja audra, –
 Kaip iš vežimo dabar lengvai jis nėrė į žemę.

⁷⁵⁰ Ir tarp trojėnų herojų narų neblogų atsiranda.“
 Šitai pasakė ir puolė prie Kebriono herojaus,
 Lygiai kaip liūtas smarkus, kurs, puldamas bandą galvijų,
 Gauna krūtinėn strėlę ir žūsta per savo drąsumą.
 Lygiai taip prie Kebriono dabar tu puolei, Patrokilai.

⁷⁵⁵ Hektoras lygia dalia iš ratų nušoko ant žemės.
 Už Kebrioną dabar susigrūmė abudu kaip liūtai,
 Kai, susitikę skardinguos kalnuos prie kritusios elnės,
 Alkio abu prispausti, išdidžiai ir rūščiai kovoja, –
 Lygiai taip dėl Kebriono du vyrai, mūšių regėję,

⁷⁶⁰ Menoitidas Patroklas ir Hektoras spinduliuotšalmis,
 Stengės variu beširdžiu nūn vienas kitą nudobti.
 Hektoras už galvos įsitvėrė ir nebepaleidžia,
 O į save už kojų vėl tempia Patroklas.
 Tuo tarpu Trojos herojai kiti ir danajai susirėmė mūšy.

⁷⁶⁵ Lygiai kaip Euras ir Notas, su vienas kitu susidūrę
 Kalno tarpekliuos skardžiuos, kad tankiąją girią siūbuoja,
 Bukmedžius, uosius žalius, sedulų plonažievių viršūnes,
 Medžiai siūruoja ir ošia, vanodami skaudžiai viens kitą
 Savo liaunosiom šakom, jos treška ir krinta nulūžę, –

⁷⁷⁰ Lygiai taip Trojos kariai ir achajai dabar susirėmę
 Mušė vieni kitus ir bėgt negarbingai nemanė.
 Miškas iečių aštrių aplink Kebrioną susmigo
 Ir plunksnaočių strėlių, tvirtosios templės atspriegtųjų.
 Krūvos sunkių akmenų sutriuškino skydą ne vieną

⁷⁷⁵ Mūšyje už Kebrioną, o jis kaip milžinas didis
 Dulkių verpetuos gulėjo, žirgais važinėti pamiršęs.

Kol patekėjusi saulė lig pusei dangaus atriedėjo,
Strėlės vis skriejo į šen ir į ten, ir krito herojai.
O kada saulė nusviro į jaučių atkinkomą laiką,
⁷⁸⁰ Priešais likimo valią viršus atiteko achajams.
Jie iš po šūvių krušos Kebrioną herojų ištraukė,
Iš po trojėnų šauksmų, ir žibančius šarvus nuplėšė.
Pikta linkėjo trojėnams ir smarkiai juos puolė Patroklas,
Triskart šoko ant jų nelyginant greitas Arėjas,
⁷⁸⁵ Rėkdamas garsiai, ir vis po devynetą vyrų paklojo.
O kai ketvirtą kartą kaip daimonas puolė pašokęs –
Tuosyk, Patroklai, jau tau gyvenimo galas atėjo.
Stojo mat priešais tave kovoj žūt būtinėje Foibas,
Dievas rūstus, per sumaištį jo nepamatė Patroklas.
⁷⁹⁰ Ūkanų stora skraiste apsisiautęs, iš priekio priėjo,
Stojo už nugaros jam ir plaštaka tvojo į sprandą
Ir į galingus pečius. Iš karto aptemo tam akys.
Nutrenkė šalmą nuo jo galvos Apolonas skaistusis,
Šalmas, žvangėdamas garsiai, po kojom žirgų nuriedėjo,
⁷⁹⁵ Aukštaviršūnis, žibus, ir ašutus plazdančio kuodo
Suteršė kraujas ir dulkės. Nebuvo lemta lig šiolei
Kyveriui su ašutais voliotis žemėj po dulkes.
Dieviško vyro Achilo garbingąją galvą ir kaktą
Dengė pirmiau. O dabar jį Hektorui davė Kronidas
⁸⁰⁰ Dar padėvėt ant galvos: mirtis netoliese jo buvo.
Rankose lūžo tuomet ilgaiešmė ietis Patroklo,
Ietis tvirta, su variniais žiedais. Tuo tarpu ir skydas
Jo pailgasis su odos diržu nupuolė ant žemės.
Atsegė šarvus taip pat jam Dzeuso sūnus Apolonas.
⁸⁰⁵ Apmirė vyrui širdis, sąnariai jo skaistūs nutirpo,
Taigi stovėjo apkvaitęs. Tuo tarpu ietį varinę
Nugaron tarp menčių suvarė dardanas vienas
Jam, Pantoidas Euforbas, kuris tarp vienmečių garsėjo
Ietimi, kojų greičiu ir mokėjimu žirgus valdyti.
⁸¹⁰ Dvidešimt vyrų jau spėjo išversti jis žemėn iš ratų,
Kai tiktai stojo važiuotas kovon ir kautis pramoko.
Jis, greitažirgi Patroklai, tau pirmas ietį paleido,
Tik nepaguldė, pabėgo atgal ir įlindo į minią,
Ietį uosinę iš kūno ištraukęs, drąsos neturėjo
⁸¹⁵ Stot su Patroklu į kovą, nors tas jau buvo beginklis.
Dievo smūgio užgautas ir sužeistas ieties, Patroklas
Šoko atgal savųjų būrin, kad ištrūktų nuo kėrių.

Hektoras, vos tik pamatė, kad priešas narsusis Patroklas
 Nori iš mūšio pabėgti, varinės aksties sužalotas,
⁸²⁰ Puolė prie jo pro herojų eiles ir ietį aštriausią
 Jam į paslėpsnį suvarė, pro nugarą varis išlindo.
 Net sudundėjo, kai krito. Baisingai suriko achajai.
 Kaip nepailstantį šerną liūtas įveikia galybe
 Kalno viršūnėj, kur jie išdidžiai susikauna ir rūsčiai
⁸²⁵ Dėl mažvandenės versmės, iš kurios atsigerti norėjo;
 Sunkiai pūtuojantį šerną įveikęs liūtas paguldo, –
 Lygiai taip pulką herojų paklojusiam Menoitadiui
 Hektoras nūn, Priamidas, ietim išplėšė gyvybę
 Ir, išdidžiai atsistojęs, sparnuotais žodžiais prabilo:
⁸³⁰ „Taigi, Patroklai, tareisi tu mano tvirtovę išgriausiąs,
 Laisvės dieną atimsiąs moterims mūsų trojėnėms,
 Jąsias laivuos išsivešiąs į mielą tėviškės šalį.
 Paikše tu! Hektoro dar žirgai greitakojai į kovą
 Atlekia šuoliais už žmonas, ir ietis manoji ne veltui
⁸³⁵ Švaistosi tarpu trojėnų karingų, ir aš dar atmušiu
 Priespaudos dieną nuo jų. Tave gi krankliai štai suplėšys.
 Niekuo tau, vargše, Achilas, nors baisia narsus, nepadėjo,
 Einančiam šiandien kovon įsakymą davęs tau griežtą:
 „Kad nesugrįžtum, Patroklai, žirgų važinėtojai didis,
⁸⁴⁰ Prie gaubtašonių laivų, kol Hektorui, vyrų žudikui,
 Tu nenuplėši nuo kūno kraujų prisigėrusio rūbo.
 Taip jis kalbėjo gal tau ir paiką širdį sugundė.“
 Vos bejudėdamas, jam atsakei, greitažirgi Patroklai:
 „Šiandien tau, Hektorai, džiaugsmui nėr galo, kai pergalę davė
⁸⁴⁵ Dzeusas Kronidas ir Foibas. Mane be didelio vargo
 Partiesė žemėn ir šarvus nuo mano pečių jie nuplėšė.
 Dvidešimt vyrų kaip tu prieš mane jei būtų išėję,
 Būtų parkritę bemat jie, perverti ieties manosios.
 Piktas likimas mane ir Lėtos sūnus čia pražudė,
⁸⁵⁰ O iš herojų Euforbas, tu trečias plėši man šarvus.
 Aš pasakysiu dar tau, o tu įsidėki į širdį:
 Tau ir pačiam neilgai belemta vaikščioti žemėj,
 Ir prie tavęs atsistojo mirtis ir galingas likimas,
 Kriši nuo rankos beydžio Achilo, Ajako vaikaičio.“
⁸⁵⁵ Ir su tais žodžiais mirties šešėlis ant jo nusileido.
 Siela iš kūno išskrido ir Hado šalin iškeliavo,
 Savo likimą apverkus, jėgas ir jaunystę palikus.
 Mirusiam jau pasakė Hektoras spinduliuotšalmis:

„Kam pranašauji tu man, Patrokilai, prapultį rūsčią?
⁸⁶⁰ Kas pasakys, gal Achilas, sūnus gražiaplaukės Tetidės,
Dvasią iškvėps dar pirmiau, pataikytas ieties manosios.“
Šitai sakydamas, jam iš žaizdos ištraukė varinį
Iešmą, su koja primynęs ir veidu į viršų pavertęs.
Ietį iškėlęs, tuomet pas Automedontą skubėjo,
⁸⁶⁵ Lygų dievams greitakojų Ajako vaikaičio vežėją,
Jį mat norėjo paklot, bet žirgai tą išnešė eiklūs
Nemirtingieji, kuriuos dievai dovanuoja Pelėjui.

Aštuonioliktoji giesmė

GINKLŲ KALIMAS

[...]

Pasiuntė į kautynes ir davėjam pulką herojų.
Ištisą dieną visi prie vartų Skajinių kovojo.
Pilį tą dieną jie būtų išgriovę, tačiau Apolonas
⁴⁵⁵ Narsųjį Menoitadą, pridariusį eibių daugybę,
Mūšio metu nudaigojo ir Hektoro šlovę pakėlė.
Puolu todėl prie kelių aš tau: gal pasigailėsi
Mano sūnaus trumpaamžio ir duosi jam šalmą ir skydą,
Antblauzdžius kojų gražius, su sagtim, pritaisytom iš šonų,
⁴⁶⁰ Taipgi krūtinšarvį. Tuos, jo turėtus, prapuldė bičiulis,
Kritęs kovoj. Manasis ant žemės iš liūdesio guli.“
Deivei atsakė tuomet auksarankis meistras šlovingas:
„Nusiramink ir savo širdies dėl to negadinki.
Kad nuo siaubingos mirties aš jį taip gudriai primanyčiau
⁴⁶⁵ Tuosyk paslėpti kur nors, kai artinsis piktas likimas.
Kaip jis šarvus turės, gražiai padarytus ir tokius,
Jog trumpaamžis žmogus kiekvienas išvydęs stebėsis.“
Šitai pasakęs, viešnią paliko ir grįžo prie dumplių.
Atgrėžė jas į žaizdrą atgal ir liepė darbuotis.
⁴⁷⁰ Ėmė vėl pūsti ugnin bent dvidešimt dumplių iš karto,
Švokšdamos sunkiai ir keldamos vėją visokio smarkumo:
Kartais padėdavo kalviui skubiai, o kartais iš lėto,
Kaip to norėjo Hefaistas ir kaip reikalaujavo darbas.
Metė nedylantį varį į ugnį ir alavą minkštą,
⁴⁷⁵ Brangųjį auksą, taipogi sidabrą, tada jau dailidė
Sunkų priekalą pastatė ant kojos ir paėmė rankon
Kūjį didžiulį ir sunkų, repleles įsitvėręs į kairę.
Ėmėsi skydą pirmiausia daryti galingą ir tvirtą,

Puošdamas jį raizžiniais, ir apsodą gražų padirbo,
⁴⁸⁰ Blizgantį trim atbrailom, o diržą padarė sidabro.
Penketo sluoksnių skydas tas buvo. Paviršių jo visą
Išpuošė aibe vaizdų, kokių tik pramanė jo protas.
Iškalė žemę skyde ir mėlyną dangų, ir jūrą,
Ir niekados nepailstančią saulę, ir pilną mėnulį,
⁴⁸⁵ Taipgi žvaigždynus visus, kurie vainikuoja padangę,
Pulką Plejadžių, šviesias Hiades, Oriono stiprybę,
Iškalė Lokį taip pat, kuris dar vadinamas Ratais.
Jis, apsisukdamas vietoj, akim Orioną palydi
Ir tiktai vienas negali pakliūt Okeano maudyklon.
⁴⁹⁰ Ir du miestu mirtingų žmonių jis iškalė dailiai.
Jų viename vestuves pavaizdavo ir pokylį smagų.
Nuotakas iš namų su degančiais skaisčiais žibintais
Lydi to miesto gatve, ir sklinda vestuvinės dainos,
Eina ratelio ir šoka jauni, o tarpu šokėjų
⁴⁹⁵ Skambina kanklėmis ir vamzdžiais tūtuoja. Iš prieangių žiūri
Moterys, galvas iškišę, ir stebisi reginiu visos.
Vyrų aikštė prisigrūdo pilna, nes kilęs kivičas:
Ginčijos pora žmonių dėl bausmės ir atlygio dydžio
Už nužudytą pilietį. Jų vienas visiems dievagojos
⁵⁰⁰ Viską atlyginęs jis, o kitas gi sakė negavęs.
Kreipėsi į jiedu į teismą abu, kad ginčą išspręstų.
Žmonės, apstoję ratu, kiekvienas šaukia už savą.
Minią ramina šaukliai, o senių taryba, susėdę
Dailiai tašyto akmens suoluose į šventąjį ratą,
⁵⁰⁵ Ima į ranką skeptrą visi iš šauklių skardžiabalsių,
Keliasi vienas po kito ir garsiai skelbia sprendimą,
O vidury du talentai aukso guli ant žemės –
Atlygis tam, kurs aiškiau už visus išrodys teisybę.
Antrąjį miestą dvi didžios galybės laikė apsiautę,
⁵¹⁰ Plieksdamos vario šarvais, ir liepė gyventojams rinktis:
Duoti jų miestą išgriaut ar viskuo dalytis per pusę,
Turtais ir lobiais visais, kiek klestintis miestas turėjo.
Tie nusileist nesutiko ir ruošė į pasalą eiti.
Moterys mylimos jų ir vaikai visi mažamečiai,
⁵¹⁵ Stoję ant mūrų, juos gynė drauge su nukaršėliais seniais.
Vyrai išėjo, juos vedė Arėjas ir deivė Atėnė.
Šiedu auksiniai abu, apsilkę vien aukso drabužiais.
Dailiai išaugę, liekni, su ginklais, kaip dievui pritinka,
Jie išsiskyrė ūgiu. Kur kas mažesni mirtingieji.

⁵²⁰ O kai surado jie vietą, kuri jų pasalai tiko,
Upės pakrantėj, kur buvo iš seno galvijų girdyklos,
Tyliai susėdo visi, žibiuoju variu prisidengę.
O atskirai nuo jų du žvalgai atsisėdo ir laukė,
Kol atvarys aveles ir kaimenę jaučių lenkragių.

⁵²⁵ Tie pasirodė netrukus, du piemenys paskui juos ėjo,
Pūtė smagiai dūdeles ir nejautė pinklių klastingų.
Juos pastebėję, žvalgai išpuolė ir, kelią pastoję,
Pulką raguočių atkirto bemat ir būrį nemažą
Sidabravilnių avių, o piemenis užmušė vietoj.

⁵³⁰ Kai tik išgirdo prie jaučių kilusį triukšmą didžiulį
Tie, kas stovykloje ėjo sargybą, tuoj puolė jų vytis,
Šokę į žirgus greitus, ir anuos pasivijo netrukus.
Stojo kovon abeji susitikę upės pakrantėj,
Žudė vieni kitus varinēm ietim aštriausiom.

⁵³⁵ Maišėsi Vaidas tarp jų, Pakrikimas ir Kerė nuožmioji.
Vieną ji sužeistą laikė dar gyvą, o antrąjį sveiką.
Trečią, seniai nebegyvą už kojų vilko per mūšį.
Skraistė jai dengė pečius, nuo vyrų kraujo paraudus.
Žmonės, kol buvo gyvi, kovojo ir grūmėsi narsiai,

⁵⁴⁰ Stengdamies žuvusių kūnus vieni iš kitų atsiimti.
Iškalė jis derlingus laukus ir dirvą įdirbtą,
Plačią ir ariamą triskart, joj visas pulkas artojų
Jaučius gražiojo ir varė vagas dešinėn ir į kairę.
O kai apgrėždavo juos ir pasiekdavo kraštą arimo,

⁵⁴⁵ Vyras patikdavo vis ir taurę paduodavo rankon,
Sklidiną vyno gardaus. Tie grėždavo vėlei į vagą,
Vėlei skubėjo greičiau arimo galą pasiekti.
Žemė juodavo už jų kaip laukas, iš tikro suartas,
Norint ji buvo auksinė: jis taip nuostabiai pavaizdavo.

⁵⁵⁰ Iškalė ir javų geltonuojančių lauką Hefaistas.
Pjautuvus rankon aštrius įsitvėrę, juos kirto pjovėjai.
Vienas prie kito pėdai pabarėję supjautieji gulėjo.
Daugelį jų teberišo suktinėm grįžtėm rišėjai,
Buvo iš viso jų trys, prie tų be pertrūkio plušo

⁵⁵⁵ Renkantys varpas vaikai: suėmę jas dailiai į glėbį,
Nešė ir davė rišėjams. Ant ežios tyliai stovėjo
Pats šeimininkas, lazda pasirėmęs, ir džiugino širdį.
Kiek atokiau šaukliai po ąžuolu vaišes gamino,
Aukai didžiulį jautį papjovę, o žmonos tuo tarpu

⁵⁶⁰ Miltus baltuosius sijojo – tuoj virs vakarienę pjovėjams.

Iškalė ir vynuogyną skyde, apkarusį vaisiais,
Gražų auksinį, kur vynuogių kekės juodavo prisirpę
Ant sidabrinų paramščių, bestovinčių vienas prie kito.
Supo jį plieno griovys ir alavo žiogris aplinkui
⁵⁶⁵ Vienas vienintelis takas į vynuogyną tebuvo,
Ėjo nešėjai taku ir ėmė vynuogių derlių.
Jaunos mergaitės ir vaikai, linksmai čiauškėdami, nešė
Uogas saldžiausias krepšiais, gražiai nupintais iš vytelių.
Jų vidury berniukas, skambiąsias kankles įsitvėręs,
⁵⁷⁰ Skambino jom ir, pritariant stygai linei, dainavo
Vaikiškai plonu balsu, o kiti aplinkui jį šoko,
Klykė, dainavo ir, kojom smagiai trepsėdami, sukos.
Iškalė ten ir kaimenę jaučių šėmų, stačiaragių.
Jaučiai buvo iš aukso ir alavo balto daryti.
⁵⁷⁵ Ėjo pulku iš tvartų visi baubdami į ganyklą
Šniokščiančios upės pakrantėn, kur nendrės siūruodamos augo.
Paskui jaučius skubiai ir piemenys bėgo auksiniai,
Buvo jų keturi su šunim devyniais greitakojais.
Plėšrūs du liūtai užpuolę bauboną jautį pastvėrė,
⁵⁸⁰ Ėjusį prieky bandos, ir vilko, maurojantį garsiai.
Šoko jo gelbėt ir šunys išvien, ir vyrai žaliūkai.
Betgi jau liūtai jautį parito ir, odą nuplėšę,
Vidurius ryja bei tamsų jo kraują, o piemenys veltui
Stengiasi juos nubaidyt ir siundo šunim greitakojais.
⁵⁸⁵ Šunys vis būgštauja liūtų ir griebti dantim neišdrįsta,
Kiek pabėgėja artyn, bet vėl tuoj sprunka į šalį.
Iškalė ir ganyklas auksarankis kalvis šlovingas
Klony be galo gražiam, su sidabravilnėm avelėm,
Su laidarais, gardais ir dailiom piemenų palapinėm.
⁵⁹⁰ Ir marguliuojančią aikštę iškalė ten auksarankis,
Visiškai tokią kaip toji, kurią Ariadnei gražkasei
Daidalas buvo kadais Knose plačiajam įtaisęs.
Smagūs vaikinai aikštėj, taip pat didžiakraitės mergaitės
Ėjo ratelio, vieni su kitais pasiėmę už rankų.
⁵⁹⁵ Mergos drobiniais plonais apsilvilkę, o vyrų chitonai
Darbo dailaus ir visų švaresni už tyrą aliejų.
Šitos – vainikais gražiais kaip viena pasipuošę sau galvas,
Durklai auksiniai anų ant sidabro juostų kabojo.
Sukos ratelio visi įgudusiom kojom kaip vėjai,
⁶⁰⁰ Lygiai kaip skribulą rankom pasukina puodžius prisėdęs,
Kai išmėginti jį nori, ar sukasi greitai kaip dera.

Tuosyk sustojo eilėn ir sukosi vienas prieš kitą.
Žmonės, apsupę ratu tą žavų šokėjų ratelį,
Linksminos, džiaugės, jiems dieviškas dainius, pritardamas kanklėm,
⁶⁰⁵ Šventišką giesmę giedojo, o du strapakojai šokėjai
Kraipėsi, trypė aikštėj, giesmės išlaikydami taktą.
Ir Okeano upės dar iškalė baisią galybę
Prie atbrailos pačios tvirtai padarytojo skydo.
Baigęs daryti ir puošti galingą skydą didžiulį,
⁶¹⁰ Nukalė meistras ir šarvą, už degančią ugnį skaistesnį,
Nukalė šalmą taip pat, pritaikytą galvai ir sunkų,
Išpuošė jį, o viršūnę kuodu auksiniu padabino,
Nukalė dar ir kojų aulus iš alavo minkšto.
Šarvus visus ir ginklus pabaigęs daryt, auksarankis
⁶¹⁵ Atnešė ir prieš Achilo motiną žemėj padėjo.
Toji kaip sakalas leidos tuojau nuo Olimpo snieguoto,
Sūnui mielam nešdama ginklus, Hefaisto nukaltus.

Dvidešimt pirmoji giesmė

KOVA UPĖS PAKRANTĖJE

Kai prisistūmė trojėnai prie upės, plačios, srauniabangės,
Prie sūkuringojo Ksanto, kurį Kronionas pagimdė,
Ten jų eiles Achilas pralaužė ir vienus nuvijo
Lyguma linkui pilies, kur vakar, pakrikę iš baimės,
⁵ Bėgo achajų kariai, kai siautėjo Hektoras didis.
Šiandien jau spruko sumišę trojėnai, mat Hera čia užleidos
Miglą tirščiausią, jiems kelią pastojo. Kiti, susigrūdę
Ir prispausti prie upės giliųjų bangų sidabrinųjų,
Šoko pūškėdami jon, ir vandenys tiško į orą.
¹⁰ Aidu krantai skardėjo aplink, o vyrai vis klykė,
Ten ir atgal plaukdami, į sūkurį baisų patekę.
Kaip nuo galingos ugnies skėriai, iš lauko pakilę,
Debesiu skrenda prie upės, ūmai užsiplieskusios liepsnos
Uždamos eina tolyn – ir jie į vandenį krinta, –
¹⁵ Taip nuo Achilo dabar sprukdami, suvirto į sraunų
Ir sūkuringąjį Ksantą žirgai su vežimais ir vyrais.
Tuosyk gentainis dievų ant kranto ietį pastatė,
Į eglūnus atšliejęs, o pats kaip daimonas šoko
Nešinas kalaviju ir, širdy galvodamas pikta,
²⁰ Kirto aplinkui visus. Vaitojimas kilo didžiausias,
Kur kalavijas pasiekė, vanduo paraudo nuo kraujo.

Kaip nuo delfino stambaus galvotrūkčiais žuvys kitokios
Bėga ir slepiasi tuoj į saugesnį uosto kamputį,
Apimtos baimės, o tas, ką pagavęs, prarytų bematant, –
²⁵ Lygiai taip Trojos kariai Skamandro upėj srovingoj
Slėpėsi po krantais. Kai rankos pavargo kapojant,
Dvylika vaikių tuomet jis gyvų ištraukė iš upės
Kerštui nugiežti už mirtį Menoitiedo Patroklo.
Pritrenktus baimės, juos kaip elniukus išvilkęs į krantą
³⁰ Ir už pečių jiems surišęs rankas diržais išrėžtiniais –
Jaisiais juosėjo kovoj virš grandinių chitonų jie patys,
Liepė draugams nuvaryti visus prie laivų gaubtašonių.
Pats apsisuko ir šoko atgal, pasiryžęs žudyti.
Ir Dardanido Priamo sūnus Likaonas lyg tyčia
³⁵ Jam pasimaišė, išlipęs iš upės, tas pats, kurį kartą
Buvo pastvėręs nakčia ir per jėgą paėmęs nelaisvėn,
Plušusį tėvo sode. Išgalastu variu Likaonas
Pjovėsi figos šakų susilenkti vežimo atkaltei.
Tik netikėta bėda: šviesus Achilas užklupo
⁴⁰ Ir, daugiairkliais laivais į aukštąjį Lemną nuplukdęs,
Pardavė ten, Jesono sūnus jį brangiai nupirko.
Betgi paskui, atpirkęs iš jo už kainą didžiulę,
Eetionas Imbrietis išleido į šventą Arisbę.
Vaikis pabėgo iš ten ir į tėvo namus parkeliavo.
⁴⁵ Bet su bičiuliais namie dienų tik vienuolika džiaugės,
Grįžęs iš Lemno tada, o dvyliktą atvedė dievas
Vėl į Achilo rankas, kuriam jį išsiųsti į Hadą
Buvo žadėta lemties, nors eiti tasai nenorėjo.
Taigi pamatė dabar jį šviesus greitakojis Achilas,
⁵⁰ Nuoga, be šalmo, be skydo ir ieties neturintį rankoj
(Viską mat buvo ant žemės numetęs, kai bėgo iš upės,
Prakaitas mušė tiktai, ir linko iš nuovargio keliai),
Ir, atsidusęs giliai, savo širdžiai didingai pasakė:
„Oi oi oi! Kokį stebuklą štai mano akys išvydo!
⁵⁵ Trojos herojai visi, kuriuos aš nukoviau, tikriausiai
Vėl prisikėlę sugrįš iš niūriojo krašto šešėlių,
Kaip kad sugrįžo šisai, dienos pražuvimo išvengęs.
Buvo į šventąjį Lemną parduotas, bet jam nesukliudė
Marių pilkųjų platybė sugrįžti, nors daugeliui kliudo.
⁶⁰ Betgi palauk, lai ieties manos paragus jis aštrumo,
Kad pamatyčiau ir savo širdy įsitikint galėčiau,
Ar jis pareit sugebės ir iš ten, ar gal sulaikys jį

Žemė, penėtoja močia, kuri ir galiūną sulaiko.”
Šitaip stovėdamas svarstė. O tas nusigando ir bėgo
⁶⁵ Kelių jo apkabint, širdy mat norėjo ir šiandien
Jis nuo baisios mirties ir juodo likimo ištrūkti.
Ietim galinga tačiau Achilas šviesus užsimojęs
Tiesiai paleido į jį, o tas susigūžęs pripuolė
Ir apkabino kelius. Už nugaros žemėn įsmigo
⁷⁰ Ietis nekliudžius, ji kūno žmogaus paragauti geidavo.
Viena ranka apkabinęs kelius, Likaonas maldavo,
O su antrąja už ieties aštrios nusitvėręs vis laikė,
Kreipės maloniai į jį ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Tau aš apglėbiu kelius, pagailėk, nežudyki, Achilai!
⁷⁵ Aš prieš tave – kaip maldautojas štai, pagailos nusipelnęs.
Tavo būste jau esu dovanom Demetros vaišintas,
Kai tu žaliajam sode mane anuomet nutvėrei
Ir, išgabenęs toli nuo tėvo ir nuo artimųjų,
Pardavei Lemne šventam, ir jaučių tau šimtą uždirbau.
⁸⁰ Triskart po tiek aš duočiau dabar! Vos dvyliktą kartą
Tepatekėjo aušra, kai aš prikentėjęs, privargęs
Trojon grįžau. Ir vėl į rankas štai atidavė tavo
Piktas likimas. Turbūt nebekenčia manęs Kronionas,
Kad atiduoda vėl tau. Tikrai trumpaamžį pagimdė
⁸⁵ Močia mane, Laotoè, duktė pasenėjusio Alto,
Alto, kuris tarp lelegų narsių viešpatauja iš seno
Ir Pedase aukštam prie Satnioento gyvena.
Dukrą ir jo, be kitų žmonių, turėjo Priamas.
Gimėm iš josios mes du, ir galvas abiem tu nuimsi.
⁹⁰ Vieną seniau tarp mūsų gretų sunkiašarvių nukovei,
Lygų dievams Polidorą, ietim aštriąja pataikęs.
Šiandien ir man tas pats atsitiks. Vilties nér mažiausios
Nūn tau iš rankų ištrūkt, kai dievas į jas pastūmėjo.
Bet pasakysiu kai ką, o tu įsideki į širdį:
⁹⁵ Tu nežudyki manęs, aš Hektoro brolis ne tikras,
Hektoro, kurs tavo mielą ir narsų bičiulį nukovė.”
Šitaip kalbėjo Achilui Priamo sūnus skaisčiašalmis,
Žodžiais maldaudamas jį, ir balsą išgirdo nemeilų:
„Paikše! Tu išpirkų nė neminėk ir niekų nepaistyk.
¹⁰⁰ Kolei žuvimo diena Patroklui nebuvo atėjus,
Tuosyk dar mano širdis daugiau pagailėti galėjo
Trojos sūnų, juos gyvus ėmiau ir leidau išpirkti.
Šiandien mirties nebegali išvengti nė vienas, ką dievas

Prie Iliono pilies į mano rankas atiduoda,
¹⁰⁵ Niekas trojėnų visų, o Priamo sūnų ypatingai.
Mirki, mielas, ir tu, užuot aimanavęs taip gaudžiai!
Numirė juk ir Patroklas, kur kas už tave pranašesnis.
Ar nematai, ir aš koks gražus ir kokis didingas?
Vaikas tėvo garsaus ir motinos deivės gimdytas,
¹¹⁰ Bet neištrūksiu nė aš nuo mirties ir moiros galingos,
Rytas ar vakaras bus, o gal vidudienis tuosyk,
Kai bekovojant ir man atims kas mielą gyvybę,
Ietim pataikęs aštria ar strėlę paleidęs iš lanko.”
Taip jis pasakė, o tam sudrebėjo širdis ir pakinkliai,
¹¹⁵ Ietis išslydo pati, bejėgiškai rankos nusviro,
Visas sukniubo. Tuomet kalaviją skubiai išsitraukė
Ir prie mentės į sprandą giliai jį suvarė Achilas
Lig rankenos, ir tas išsitiesė žemėj į dulkes,
Kniūpsčias parkritęs, kraujas pasruvo ir žemę nudažė.
¹²⁰ Tuosyk, už kojų pastvėręs, jį įmetė upėn Achilas
Ir, apsidžiaugęs didžiai, sparnuotais žodžiais pasakė:
„Čia tu gulėki dabar su žuvim, jos pajuodusį kraują
Tau nuo žaizdų nulaižys pamažu, ir močia tavoji
Neapraudos ant lentos pašarvoto: sraunusis Skamandras
¹²⁵ Savo bangom nuplukdys į prieglobstį marių plačiųjų.
Tarpu vilnių žaisdama, pro ribėjimą tamsų paviršium
Šoktelės kartais žuvis Likaono taukų paragauti.
Žūkite taip, kol mes Ilioną šventą paimsime,
Bėkite jūs iš kovos, o aš pasivysiu ir mušiu.
¹³⁰ Upės galinga srovė, Skamandras sidabrabangis
Jūs neišgelbėsite, nors vėl jam aukosite jaučių daugybę,
Mesite gyvus į ją vėl žirgus plačianopius.
Krisit visi jūs mirtim negarbinga ir man užmokėsit
Savo galvom už Patroklą ir už nedalią achajų,
¹³⁵ Juos prie greitųjų laivų iškapojote, man pasitraukus.”
Taip jis pasakė, ir upė, širdy užsirūstinus baisiai,
Ėmė svarstyti, kaip jai suturėt nuo įsiūčio tokio
Šviesų Achilą ir mirtį nugręžti nuo Trojos herojų.
Tuosyk Pelėjo sūnus, ilgakotę ietį pastvėręs,
¹⁴⁰ Šoko ant Asteropajo, sūnaus Pelegono beydžio,
Vietoj norėjo užmušt. Pelegoną Aksijas sraunusis
Ir Peribojė pagimdė, duktė vyriausia karaliaus
Akesameno, kurią plačiasrovis upinis pamilo.
Puolė Achilas ant jo, tačiau tas iššoko iš upės,

¹⁴⁵ Dvejetą iečių prieš jį atstatęs. Drąsumą jo širdžiai
 Įkvėpė Ksantas, nes pyko už mirtį jaunųjų herojų,
 Kai prie bangų juos nužudė Achilas be gailesčio jokio.
 O kai visai arti jau buvo jie vienas prie kito,
 Pirmas prabilo tuomet šviesus greitakojis Achilas:
¹⁵⁰ „Kas tu per vienas, iš kur, kad kelią drįsai man pastoti?
 Nelaimingųjų vaikai testoja prieš manąją narsą!“
 Tuosyk Achilui atsakė sūnus Pelegono šviesusis:
 „Kam gi, Peleidai narsus, tu mano kilmės klausinėji?
 Aš iš Pajonijos žemių derlingų, iš tolimo krašto,
¹⁵⁵ Su ilgaiečiais pajonais atvykęs. Vienuoliktas rytas
 Šiandien išaušo, kai aš Ilioną šventą pasiekiau.
 Mano gentis iš Aksijo upės plačiosios paeina,
 Kurs vandenim šviesiais per mūsų šalį banguoja.
 Jis Pelegono, garsingo ietimi, tėvas, o tas jau,
¹⁶⁰ Sako, pagimdęs mane. Bet laikas mums kautis, Achilai.“
 Šitaip grasindamas sakė. Achilas šviesus užsimojo
 Ietim iš Pelijo uosio, o Asteropajas herojus
 Ietis paleido abi: kairė jam puikiai tarnavo.
 Jų pirmutinė pataikė į skydą, tačiau neprakirto
¹⁶⁵ Skydo kiaurai: ją atmušė auksas, dievo įdėtas.
 Tuotarp antra prie alkūnės pakliudė ir odą įbrėžė
 Jo dešinės, net kraujas pasruvo, o ietis prazvimbus
 Žemėn įsmigo, nors kūno žmogaus paragauti norėjo.
 Tuosyk Achilas šviesus taikliausią ietį uosinę
¹⁷⁰ Asteropajui paleido, norėdamas vietoj nudėti,
 Bet, nepataikęs į jį, į statų krantą suvarė,
 Skardin aukštan uosinė ietis sulindo lig pusės.
 O Pelėjonas tuomet, kalaviją skubiai išsitraukęs,
 Šoko nirtingai prie jo, – tasai nevaliojo Achilo
¹⁷⁵ Ieties iš skardžio ištraukt, nors ranką turėjo galingą.
 Triskart paklibino ją, žūt būt pasiryžęs ištraukti,
 Triskart pritrūko jėgų, o ketvirtąjį kart užsimojo
 Ietį uosinę šviesaus Ajakido palenkt ir nulaužti.
 Bet kalavijas Achilo pirmiau jam gyvybę nutraukė:
¹⁸⁰ Tiesiai į pilvą suvarė prie bambos, ir vyrui iškrito
 Žarnos pro žaizdą ant žemės. Akis jam apvilko tamsybė,
 Norinčiam kvapą atgaut. Krūtinę koja primynęs,
 Šarvus nuplėšė Achilas ir girdamos žodį pasakė:
 „Tysoki čia! Sunku prieš vaikus Kroniono galingo
¹⁸⁵ Žmogui į dvikovą stot, nors tu pagimdytas upinio.

Giminę savo sakai juk paeinant iš upės plačiosios,
 Aš gi iš Dzeuso paties visagalio didžiuojuosi kilęs.
 Mat mirmidonų valdovas, šviesus Ajakidas Pelėjas
 Mano tėvas yra, o Ajakas – sūnus Kroniono.
¹⁹⁰ Dzeuso galybė didesnė už upių, kur teka į jūras,
 Taigi ir Dzeuso gentis galingesnė už padermę upės.
 Upė didžiulė šalia, prie tavęs, jei šiandien galėtų
 Ji tau pagelbėt. Bet nieks nevalios prieš Kronidą laikytis,
 Nesusilygins su juo nei galinga srovė Achelojo,
¹⁹⁵ Nei didingiausia jėga plačiabangio sraunaus Okeano,
 Visos ir upės iš jo, ir marios visitelės teka,
 Ir šuliniai didžiuliai visi, ir skaidrūs šaltiniai.
 Betgi ir jis prisibijo žaibų Kroniono galingo
 Ir perkūnų trankių, kai tarškina jais iš padangių.“
²⁰⁰ Šitai pasakė ir ietį varinę iš skardžio ištraukė.
 Asteropają paliko, jam gyvastį mielą atėmęs,
 Tysot ant smėlio krante, jį tamsios vilnys skalavo.
 Plaukė aplinkui būriai ungurių ir žuvų įvairiausių
 Ir, įsisiurbę gilyn, jam riebalus čiulpė nuo inkstų.
²⁰⁵ Tuotarp Achilas nubėgo prie greitazirgių pajonų,
 Tieji prie upės sraunios nusigandę pradėjo lakstyti,
 Vos tik pamatė, kad jų karžygys kovoje žūtbūtinėj
 Krito nuo rankos Achilo ir jo kalavijo galingo.
 Ir Tersilochą nukovė Achilas, Midoną ir Mnėsą,
²¹⁰ Trasiją ir Astipilą, ir Ainiją, ir Ofelestą.
 Būtų pajonų daugiau dar priklojęs greitis Achilas,
 Jeigu nebūtų supykus plati vandeningoji upė
 Ir, pasivertus žmogum, nebūtų prabilus iš srauto:
 „Tu už visus galingesnis esi, visus ir pranoksti
²¹⁵ Piktadarystėm savom. Dievai visuomet tau pagelbsti.
 Jeigu trojėnus visus išžudyt Kronionas tau leido,
 Juos išvaryk iš manęs ir krante baisenybes daryki.
 Mano mielosios bangos jau priverstos pilnos lavonų,
 Nebevalioju vandens į šventąsias marias nuvaryti,
²²⁰ Užtvenkė kūnai žmonių, kuriuos tu be gailėsčio kloji.
 Susivaidyk! Ir man jau baisu, galiūnų valdove.“
 Jam atsakydamas, tarė šviesus greitakojis Achilas:
 „Taip tebūnie, kaip tu nori, dievų gentaini Skamandrai.
 Betgi trojėnų drąsių aš mušt nepaliausiu lig tolei,
²²⁵ Kol neparvysiu į miestą ir, stojęs prieš Hektorą šviesų,
 Pasižiūrėsiu – aš jį ar jis mane gaus nugalėti.“

Šitai pasakė ir puolė trojėnus kaip daimonas kokis.
 Į Apoloną tuomet giliarovė upė prabilo:
 „Oi oi oi! Sidabralanki sūnau visa galinčio Dzeuso!
²³⁰ Tu gi nevykdai sprendimų Kronido, kurs aiškiai įsakė
 Tau palaikyti ir ginti trojėnus, kol vakaras žemę
 Savo šešėliais apgaubs, atveddamas naktį vėlyvą.“
 Tarė, ir ietim garsus Pelėjonas, nuo kranto pašokęs,
 Puolė į vidurį upės, kuri, vilnimis pasiūbavus,
²³⁵ Vandenis varė smarkiais sūkuriais ir greitai išplovė
 Aibę lavonų, kurių jį buvo privertęs Achilas.
 Išmetė juos į pakrantę dabar, suriaumojus kaip jautis,
 Bet iš galingos srovės išgelbėjo nūn ir gyvuosius,
 Tarpu gilių ir didžiulių bangų pirmiau juos paslėpus.
²⁴⁰ Priešais Achilą tuo tarpu vilnis pasišiaušė didžiulė
 Ir, atsitėškus į skydą, užliejo. Jau kojomis žemės
 Nebepasiekė herojus. Tuomet jis, ranką ištiesęs,
 Stvėrė už vinkšnos aukštos ir šakotos, bet ji išsirovė
 Draug su visu skardžiu, gilian vandenin pasinėrė
²⁴⁵ Tankios jos šakos, liemuo, nuriedėjęs nuo aukštojo kranto,
 Užtvėnkė upę. Tada iš verpetų iššokęs Achilas
 Leidosi bėgti lauku, kiek panešė greitos jo kojos,
 Baimę pajutęs, o dievas galingas nuo jo neatstojo,
 Mušė juodgalvėm bangom, kad šviesų Achilą priverstų
²⁵⁰ Trauktis iš mūšio ir Trojos vaikams atitolintų mirtį.
 Buvo nubėgęs jau tiek, kiek ietį numesti valiotum,
 Tarsi erelis vikrus, medžiojantis grobį padangėj,
 Kurs tarp sparnuočių visų galingiausias yra ir greičiausias.
 Lygiai taip lėkė Achilas, o jam ant krūtinės žvangėjo
²⁵⁵ Žibančio vario šarvai. Norėjo pasprukt nuo Skamandro,
 Bėgo tolyn, o tas jį galingai šniokšdamas vijo.
 Lygiai kaip grioviakasys nuo versmės juodvandenės kai veda
 Vandenį sodan žalian ar dirvon, pakreipdamas srovę,
 Valo iš griovio šiukšles, į rankas įsitvėręs kastuvą, –
²⁶⁰ Veržias į priekį vanduo, akmenaičius, nuzulintus švelniai,
 Ritina greit su savim ir, čiurlendamas srauniai pakalnėn,
 Kur lyguma, išsitiesus plačiai, pralenkia kasėją, –
 Šitaip Skamandras nūnai be perstojo ginė Achilą,
 Norint jis buvo ir greitas: dievai greitesni negu žmonės.
²⁶⁵ Kieksyk mėgino sustot šviesus greitakojis Achilas
 Tik atsigrėžęs atgal pažiūrėt, bet dievai nemirtingi
 Paskui jį genas visi, kiek danguj aukštajam gyvena, –

Tieksyk galinga banga iš Dzeuso atplūstančius upės
Mušė pasiekus pečius. Jis kojomis spyrė į viršų,
²⁷⁰ Vos beatgaudamas dvasią, pakinklius pakirto jam upė,
Smogus audringa srove ir išnešus smiltis iš po kojų.
Dūsauti ėmė Peleidas, į aukštąjį dangų pažvelgęs:
„Dzeuse, mūs tėve! Nė vienas dievų jau manęs nelaimingo
Gelbėt iš upės nebeina! Paskui atkentėčiau už viską.
²⁷⁵ Kitas nė vienas dievų uraniečių nėra dėl to kaltas,
O tiktai motina mano, melu suvedžiojusi baisiai.
Sakė man ji, kad žūsiu ties mūrais trojėnų storšarvių,
Taikliai pašautas greitųjų strėlių skaistaus Apolono.
O kad nors Hektoras būtų nukovęs, kurs Trojoj narsiausias!
²⁸⁰ Būtų galiūnas tuomet galiūnui šarvus nuplėšęs.
Šiandien gi lemta niekinga mirtim negarbingai pražūti,
Upės audringų bangų apsemtam, kaip kiaulganui vaikui,
Kurs rudeninėn srovėn pasinėrė, brastos nepataikęs.“
Taip jis kalbėjo. Bet greit Poseidonas drauge ir Atėnė
²⁸⁵ Jam prie šalies atsistojo, abu žmonėmis pasivertę,
Ėmė jo ranką savon ir žodį raminantį sakė.
O Poseidonas, žemės plakėjas, prabilo pirmasis:
„Tu, Pelėjonai, per daug nedrebėki ir nenusigąski.
Mudu, galingi dievai, ateiname tau į pagalbą,
²⁹⁰ Gavę leidimą iš Dzeuso, – aš ir Paladė Atėnė.
Tau nežadėta lemties paskęsti upėj ir žūti.
Poilsio ji įsigeis pavargus, tu pats pamatysi.
Galim tau puikiai patart, jei tu patarimo klausytum.
Rankų patol nesudėk ir tol iš kovos nesitrauki,
²⁹⁵ Kolei prie mūrų aukštų Iliono parvijęs nebūsi
Trojos karių, kas paspruks, ir, Hektorui galvą nuėmęs,
Grįžki atgal prie laivų. Tau garbę mes duodam pelnytis.“
Šitai pasakė, abu prie dievų nemirtingų sugrįžo.
Tuotarp Achilas, dievų žosmės padrąsintas smarkiai,
³⁰⁰ Bėgo į lauką, kurs visas apsemtas vandens tebebuvo.
Marios gražiausių šarvų nukautųjų vyrų kaip uosių
Plaukiojo tarpu lavonų. Aukštyn pašokėjo Achilas
Ir įsirėždamas puolė prieš srovę. Jo nebeatlaikė
Upė plačioji, nes didžią galybę jam davė Atėnė.
³⁰⁵ Bet nesiliovė rūstaut Skamandras: labiau dar įniršo
Ant Pelėjono, aukštyn tebetvino ir vandenį telkė,
Mušė galingai vilnim ir šaukė talkon Simoentą:
„Broli mielasis! Mes turim dabar sulaikyti abudu

Šito herojaus galybę, nes aukštąją pilį Priamo
³¹⁰ Jis pirma laiko išgriaus: nevalios atsispirti trojėnai.
Bėk į pagalbą greičiau ir padidinki srovę, sukaupęs
Vandenį visą versmių, patvindyk upelį kiekvieną.
Ritinki aukštas bangas ir kelki triukšmą didžiausią
Rąstais ir akmenim, kad įveiktum šio karžygio šėlą.
³¹⁵ Persvarą turi jis nūn ir giriasi dievui prilygštąs.
Nebepagelbės, manau, jam šiandien galybė nei grožis,
Nei padabinti šarvai, jie, greitai nugrimzdę į dugną,
Mauru aptekę gulės, o patį palaidosiu amžiams,
Smėlio prinešęs storai ir žvirgždo grūdelių be skaičiaus.
³²⁰ Viską sulyginsiu taip, jog niekad jo kaulų achajai
Nebesuras: tiek dumblo ant jo prinešęs, paslėpsiu.
Ten bus jo pilkapis aukštas, ir kitą jam žemėje pilti
Reikalo jokio nebus: jį taip čia palaidos achajai.“
Tarė ir šoko tuojau prieš Achilą, patvindamas smarkiai,
³²⁵ Savo verpetuos sumaišęs putas, lavonus ir kraują.
Purpuro bangos pakilo danguj prasidėjusios upės
Ir pasistojo piestu, pasiryžę užliet Pelėjoną.
Garsiai sukliko Hera, nusigandus didžiai dėl Achilo,
Kad giliasrautė, plati nenuneštų upė jo kartais.
³³⁰ Kreipėsi tad į Hefaistą, mylimą sūnų, ir tarė:
„O paskubėk, klišakoji sūnau! Kai reikia į kovą
Stoti prieš sraunųjį Ksantą, esi nepamainomas niekad.
Eik į pagalbą tuojau, žaižaruojančią ugnį užkurki,
Aš pasisuksiu ir greitai Zefirą ir Notą pakviesiu,
³³⁵ Kad paskubėtų abu jie vėtrą iš marių atginti.
Galvas ji Trojos sūnums ir šarvus gražiuosius apsvilins,
Jūrą liepsnų nešdama. O tu pakrantėse Ksanto
Degink medžius ir liepsną versk tiesiai į jį, nesidavęs
Perkalbėt žodžiais gražiais ir grasymų nenusigandęs.
³⁴⁰ Nesustabdyki tu savo šėlos, kol aš nepaduosiu
Ženklo surikus, tuomet sulaikysi negęstančią ugnį.“
Taip ji pasakė. Hefaistas tuoj ugnį pakūrė kaitriausią.
Ji lygumoj suliepsnojo bemat, ir degti pagavo
Krūvos lavonų, jų buvo tirštai Pelėjonas privertęs.
³⁴⁵ Laukas išdžiūvo tuojau, ir vandenys skaidrūs sustojo.
Kaip rudeninis Borėjas lietaus prisodrintą dirvą
Greit pradžiovina, ir džiaugias žmogus, kurs turi ją dirbti, –
Lygiai taip laukas platus išdžiūvo ir sudegė kūnai.
Pakreipė upėn tuomet žioruojančią ugnį Hefaistas.

³⁵⁰ Vinkšnos pradėjo liepsnot, žilvičiai ir krūmai eglūnų,
 Degė ir lotas dabar, ir nendrės, ir lapai dirvuolių,
 Buvo jų pilna prižėlę pakrantėse upės gražiosios.
 Troško tarp jos krantų uncuriai ir žuvys kitokios,
 Daužės seklioj srovėj, šokinėdamos vieton iš vietos,
³⁵⁵ Gnaužė joms kvapą visoms daugiaminčio Hefaisto dvelkimas.
 Upės galybė liepsnojo ir tarė, vardu pavadinus:
 „Niekas dievų nevalios su tavim lenktyniauti, Hefaistai.
 Upė bejėgė kovot prieš tave ir žioruojančią ugnį.
 Liaukis jau niršęs, tegu šviesusis Achilas trojėnus
³⁶⁰ Išveda tuoj iš tvirtovės. Ko vaidytis man čia ir pyktis?“
 Tarė, ugnies apimta, kunkuliavo jos vandenys vaiskūs.
 Kaip ant karštos ugnies stovėdamas puodas nerimsta,
 Jeigu ten lydos taukai nupenėtos kiaulės riebiausios:
 Klega ir burbulus verčia, o malkos išdžiūvusios pleška, –
³⁶⁵ Lygiai taip virė nūn upė gražioji, vanduo kunkuliavo,
 Nebenorėjo tekėt ir sustojo, daugminčio Hefaisto
 Ją nukamavo kaitra. Todėl ji kreipėsi į Herą,
 Negande meldė padėt ir tarė žodžiais sparnuotais:
 „Hera! Ko tavo sūnus užsi puolė vandenį mano,
³⁷⁰ O ne kitų? Tiek pikta tikrai aš nesu tau padarius,
 Kiek tau pridarė kiti, kas duoda pagalbą trojėnams.
 Jei įsakysi – gerai: aš tau nusileidžiu ir liausiuos.
 Bet tegu liaunas ir jis. Aš prižadau štai ir prisiekiu
 Nuo pražuvimo dienos niekada trojėnų negelbėt,
³⁷⁵ Net ir tuomet, kai jų liepsnų paskendusi Troja
 Dėgs ir pleškės visa, padegta narsiųjų achajų.“
 Vos tik Skamandro žodžius Hera baltrankė išgirdo,
 Kreipėsi tuoj į Hefaistą, į mylimą sūnų, ir tarė:
 „Liaukis, Hefaistai, šlovingas sūnau. Negalima leisti,
³⁸⁰ Kad nemirtingasai dievas už žmones mirtingus kentėtų.“
 Taip ji pasakė. Kaitriąsias liepsnas užgesino Hefaistas.
 Upė gražioji nuslūgo, ir vandenys grįžo į vagą.
 Tuosyk ir Ksanto šėlimas praėjo, ir vėl jie abudu
 Ramūs tekėjo, abu Hera įtūžus sustabdė.
³⁸⁵ Barniai smarkiausi tuomet ir piktas kiviščas pakilo
 Tarp tų dievų, kurių širdis jausmai prieštarinti užvaldė.
 Puolė viens kitą ir ardą pakėlė, net žemė drebėjo,
 Gaudė aidais aukštasis dangus, o Dzeusas sėdėjo
 Vienas Olimpe ir juokėsi, džiaugsmu jo širdis nesitvėrė,
³⁹⁰ Regint iš tolo, kaip niršto pilni dievai susikibo.

Vienas nuo kito atstu nestovėjo, ir pradžia padarė
 Skydlauža dievas Arėjas: tas, ietį varinę pagriebęs,
 Puolė Atėnę tuojau ir žodį užgaulų jai tarė:
 „Kam gi tu, šunmuse zirzle, pilna neapsakomo tūžmo,
³⁹⁵ Vėlei dievus supjudei, nežabodama norų piktųjų?
 Ar pamiršai, kaip tuomet Diomedą Tideidą pakurstei
 Smogti man smūgį ir, ietį visų akyse pasigavus,
 Šokai pati ant manęs ir įbrėžei man skaistųjų kūną?
 Taigi nūnai atmokėsi tu man iš karto už viską.“
⁴⁰⁰ Šitai pasakęs, jis dūrė tuojau į kutuotą aigidę,
 Baisią ir tvirtą, kurios ir Kronido žaibai neprakirto.
 Ietim galinga nūn dūrė į ją kraujuotrankis Arėjas.
 Ta pasisuko šalin ir į tvirtą ranką pastvėrė
 Akmenį iš lygumos, grublėtą, juodą, didžiulį,
⁴⁰⁵ Žmonės senovėj pastate jį buvo, kad ženklintų ežią.
 Juo tad ir tvojo Arėjui į sprandą ir partiesė žemėn.
 Apkėtė margus septynis pargriuvęs, plaukai apdulkęjo,
 Garsiai sužvango šarvai. Prajuko Paladė Atėnė
 Ir, išdidumo pilnajam pratarė žodžiais sparnuotais:
⁴¹⁰ „Vargšas paikuti! Turbūt neatėjo tau niekad į galvą,
 Kiek galingesnė esu, jei varžytis jėgom užsimojai?
 Močios prakeiksmą greit ant savosios galvos užsitrauksi,
 Nes ji tau negando linki, supykus už tai, kad achajų
 Sūnus apleidai ir stoji už laužančius žodį trojėnus.“
⁴¹⁵ Šitai pasakius, žydrąsias akis nusuko į šalį.
 Ėmus už rankos Arėją, Kronido duktė Afroditė
 Vedė vaitojantį sunkiai ir vos beatgaunantį dvasią.
 Ją pastebėjo tuomet Hera, baltrankė valdovė,
 Kreipės į deivę Atėnę ir tarė jai žodžiais sparnuotais:
⁴²⁰ „Žiūrai tu, o dukterie galingiausia aigidvaldžio Dzeuso,
 Vėlei ta šunmuse tempia atgal iš verdančio mūšio
 Vyržudį piktą Arėją. Greičiau už akių jiems užbėki.“
 Taip ji kalbėjo. Pašoko Atėnė, širdy apsidžiaugus,
 Ir pasivijus galinga ranka Afroditei be žodžio
⁴²⁵ Smogė krūtinėn. Širdis tai nualpo ir keliai aptirpo,
 Jiedu pargriuvo abu ant žemės, penėtojos močios.
 O pasipūtus Atėnė pasakė jiems žodžiais sparnuotais:
 „O, kad visi tokie, kas eina pagalbon trojėnams,
 Būtų, kai stoja kovon su Argo herojais storšarviais!
⁴³⁰ Drąsūs be galo visad ir patvarūs, kaip Afroditė,
 Ėjusi gelbėt Arėjo ir stojus prieš mano galybę!

Tuosyk būtų seniai jau karą mums baigti pavykę,
 Būtum išgriovę jau mes Iliono tvirtovę galingą.”
 Taip ji pasakė. Juoku baltrankė Hera nesitvėrė.
⁴³⁵ O Poseidonas, žemės plakėjas, prabilo į Foibą:
 „Ar nuošaliai prastovėsime čia mes? Labai nepritinka!
 Pradžią padarė kiti, ir gėda bus mums nekovojus
 Grįžt į Olimpą atgal, į Dzeuso rūmus variuotus.
 Pirmas pradėk, jaunesnis esi, o man nebetinka,
⁴⁴⁰ Žymiai vyresnis juk aš ir daugiau pasaulio regėjęs.
 Paikas vaikuti! Širdis tau greitai užmiršta, ir šiandien
 Tu nebeatmeni, kiek mes privargome prie Iliono,
 Mudu vieni iš dievų, kai, Dzeusui paliepus, sutikom
 Laomedontui narsiam kaip bernai metus atidirbti,
⁴⁴⁵ Algą sutarę pirmiau, ir jis mus visur varinėjo.
 Aš ir tvirtovę tuomet apmūrijau siena trojėnams,
 Aukšta ir stora, ir tvirta, kad nieks nevaliotų išgriauti.
 Tuosyk tu, Foibe, ganei jo kaimenes karvių lenktragių
 Klioniuose Idos aukštos, apaugusios giriom žaliosiom.
⁴⁵⁰ O kada algai paimt mums lauktą valandą mielą
 Atnešė Horos, jėga mūs atlygį visą už darbą
 Laomedontas pagrobė ir išginė dar pribauginęs.
 Jis pagrasino rankas už pečių ir kojas surišęs
 Ir į vergiją parduosiąs tave į salas tolimiausias.
⁴⁵⁵ Gąsdino dargi ausis išgaląstu variu nukaposiąs.
 Niekio nelaukė nuo jo mes pabėgom su širdžia užduota,
 Perimti pykčio už algą, kurią suderėjęs nusuko.
 Šiandien tu jo žmonėms jau rodai malonę ir vengi
 Eit su mumis išvien, kad žūtų įžūlūs trojėnai,
⁴⁶⁰ Skradžiai prasmegtų drauge su vaikais ir žmonom dorovingom.”
 Jam atsakydamas, tarė taiklusis šaulys Apolonas:
 „Žemės plakėjau! Manęs išmintingu juk tu nelaikytum,
 Jeigu aš stočiau kovon su tavim dėl žmonių mirtingųjų,
 Dėl padarų menkų, kurie, kaip lapai ant medžio,
⁴⁶⁵ Vakar alsavo gyvi ir vaisiais maitinosi žemės,
 Šiandien jie miršta ir dvasią išleidžia. Todėl mes abudu
 Meskim greičiau vaidus. Tegul jie grumiasi patys.”
 Šitai pasakęs, nuėjo šalin. Pagarba jam neleido
 Ranką prieš tikrąjį dėdę pakelt ir į dvikovą stoti.
⁴⁷⁰ Subarė jį tuomet tikroji sesuo Artemidė,
 Valdanti žvėris laukuos, ir tarė jam žodį užgaulų:
 „Bėgi šalin, taiklusis šauly, Poseidonui užleidęs

Pergalę visą ir jam nepelnytą šlovę suteikęs?
 Paikas vargšeli! Strėles tu ir kilpinį veltui nešiojies?
⁴⁷⁵ Kad negirdėčiau daugiau, kaip buvo kadaise ne kartą,
 Giriantis tėvo namuos prieš pulką dievų nemirtingų:
 Prieš Poseidoną kovot niekados tu tikrai nepabūgsi!"
 Taip ji kalbėjo. Taiklus Apolonas nesakė jai nieko.
 O Kroniono taurioji žmona, pasipiktinus baisiai,
⁴⁸⁰ Subarė tuoj auksastrėlę, sakydama žodį rūstingą:
 „Kaipgi turi drąsos tu, kale begėde, ir šiandien
 Eit prieš mane? Sunku su manim tau rungtis galybe,
 Nors tu ir lanką turi. Kaip liūtę moterims žemės
 Dzeusas pastatė tave ir leido žudyti, ką norėsi.
⁴⁸⁵ Žymiai juk būtu geriau kalnuos tau žvėris medžioti,
 Stirnas baikščiausias, negu lenktyniauti jėgom su stipresniais.
 Rasi tu nori kovoj susiremti, kad greit pamatytum,
 Kiek galingesnė esu už tave, kad rodai čia jėgą?"
 Šitai pasakius, tuojau už riešų rankas jos pastvėrė
⁴⁹⁰ Savo galinga kaire, o dešine lanką nutraukė
 Jai nuo pečių ir juo per ausis juokdamos apvanojo.
 Toji vis grėžės šalin, ir greitosios strėlės pabiro.
 Tuosyk prarūdo ir spruko į šoną, tarytum balandė,
 Kai ji nuo vanago bėga ir lenda į plyšį giliausią
⁴⁹⁵ Tarpu uolų, jei tądien nebuvo žadėta jai žūti.
 Taip Artemidė nubėgo pravirkus ir lanką paliko.
 Tuosyk Lėtai pasakė žinionešis argžudis greitas:
 „Lėta, aš su tavim nesigrumsiu. Sunku juk be galo
 Stoti kovon su žmonom debesų atvarytojo Dzeuso.
⁵⁰⁰ Jeigu sau nori, gali pasigirt prieš dievus nemirtingus,
 Jog tu stipresnė esi ir mane kovoje nugalėjai."
 Taip jis pasakė. Lėta iš dulkių nuo žemės pakėlė
 Kilpinį riestą ir rinko strėles, plačiai išbarstytas.
 Viską paėmus gražiai, prie savo dukters ji priėjo.
⁵⁰⁵ Ta paskubėjo Olimpan į Dzeuso namus variasienius
 Ir atsisėdo tėvui ant kelių, kukčiodama gailiai.
 Net ambroziniai jos rūbai virpėjo, o tėvas Kronidas
 Priglaudė ją prie širdies ir šypsodamas meiliai paklausė:
 „Kas gi, vaikeli, tave taip užgavo, kuris uraniečių
⁵¹⁰ Šitai sau leido, lyg būtum tyčia kam pikta padarius?"
 Tėvui atsakė tada medžiotija gražiavainikė:
 „Tavo žmona, Hera baltrankė, sumušė, tėve,
 Kursto vaidus ir nesantaikas ji tarp dievų nemirtingų."

Taip jie vienas kitam dabar kalbėjo ir sakė.

⁵¹⁵ O Apolonas skaistus šventan Ilionan skubėjo,
Rūpesčio pilnas dėl mūrų gražiai pastatytos tvirtovės,
Idant prieš norą lemties neišgriautųjų šiandien achajai.

Tuotarp kiti amžinieji dievai sugrįžo Olimpan,
Perimti pykčio vieni, o kiti jų džiaugdamies šlove,

⁵²⁰ Ir prie tėvo juodmiglio susėdo. Tuo tarpu Achilas
Mušė trojėnų karius ir žirgus herojų greituosius.

Lygiai kaip dūmai tiršti kamuoliuojas į aukštą padangę,
Gaisrui pakilus mieste, kai dievų prasiveržia rūstybė,
Vargas ateina visiems, o daugelį skausmas paliečia, –

⁵²⁵ Lygiai taip vargo ir skausmo trojėnams pridarė Achilas.

Senas karalius Priamas stovėjo bokšte šventajam

Ir pastebėjo bemat jis Achilą, kai Trojos herojai

Bėgo nuo jo, pakrikę iš baimės, ir niekas nedrįso

Stoti kovon. Atsidusęs nulipo karalius į žemę

⁵³⁰ Ir garbingiesiems vartų gynėjams įsakymą davė:

„Verkit lig galo vartus ir rankom laikykit, kad vyrai

Miestan galėtų parbėgt nusigandę. Jau baigia Achilas

Juos prisivyti. Jaučiu, kad nelaimė ateina mums šiandien.

O kai subėgs jie dvasios atgaut už mūrų aukštųjų,

⁵³⁵ Greitai užsklęskit vartus, sandariai ir tvirtai padarytus,

Nes aš bijau: tas vyras baisus įsiverš į tvirtovę.“

Permėtę sunkią atšovė sargai ir vartus atidarė,

Tuosyk vidun įsiliejo šviesa. Skaistus Apolonas

Antpuolio šoko atremt ir gint nuo žuvimo trojėnų.

⁵⁴⁰ Tiesiai į pilį visi už miesto mūrų aukštųjų,

Dulkių storai apgulti ir baisiai ištroškę, per lauką

Bėgo trojėnai, o ietim be perstojo švaistės Achilas,

Siautėjo narsas širdy, jis troško sau garbę pelnyti.

Būtų achajai tuomet aukštavartę Troją paėmę,

⁵⁴⁵ Jei Apolonas skaistus Agenoro nebūtų pakurstęs,

Vyro galingo, narsaus, sūnaus Antenoro beydžio.

Įkvėpė drąsą širdin ir pats šalia jo atsistojo.

Gint pasiryžo tvirtai jį nuo kėrių mirties sunkiarankių

Ir atsišliejo į ažuolą drūtą, miglom apsisiautęs.

⁵⁵⁰ Kai Agenoras išvydo tvirtovių griovėją Achilą,

Vietoj sustingo, smarkiau širdis jam suplazdo krūtinėj,

Ir, atsidusęs giliai, jis tarė sau sieloj didingoj:

„Ką gi man, vargšui, daryt? Juk jei nuo Achilo galiūno

Ten aš mėginsiu pasprukt, kur bėga kiti nusigandę,

⁵⁵⁵ Jis pasivijęs pagaus ir galvą nukirs negarbingai.
 Jeigu karius, kurie bėga slėniu, paliksiu aš vyti
 Sūnui Pelėjo Achilui, o pats, pasikliaudamas kojom,
 Leisiuos nuo miesto tolyn Iliono laukais, kol pasieksiu
 Idos pakrauišius žalius ir krūmuose ten pasislėpsiu?
⁵⁶⁰ Vakaro tuokart sulaukęs ir prakaitą upėj nuplovęs,
 Atsigaivinčiau vėsoj ir atgal Ilionan pareičiau.
 Šitokiom betgi mintim ar ne veltui širdis man kamuojas?
 Kad tik nuo miesto laukais patraukusio nepastebėtų
 Ir, pasileidęs kojom greitom, jis manęs nepavytų.
⁵⁶⁵ Aš nuo mirties ir likimo tuomet jau nebeištrūksiu:
 Šitas herojus už vyrus visus daug syk galingesnis.
 Jeigu stovėsiu aš čia prie pilies ir jį pasitiksiu?
 Kūną ir jojo variu išgaląstu juk galima skrosti,
 Siela ir jam tik viena, ir jis gi, kaip tvirtina žmonės,
⁵⁷⁰ Lygiai mirtingas. Tik Dzeusas Kronidas jam pergales duoda.
 Šitaip sakydamas, drąsiai sustojo ir laukė Achilo,
 Užvirė noras širdy jo narsiojoj į dvikovą stoti.
 Kaip leopardas kad puola iš girios žalios tankumyno
 Priešais medžiotoją vyrą, širdis jo nesudreba niekad
⁵⁷⁵ Ir neapmiršta iš baimės, šunų pasigirdus lojimai,
 Netgi kai jį strėle ar ietim sužeidžia medžioklis,
 Jis, ir pervertas ieties, vis tiek iš kovos nesitraukia,
 Puola nirtingai, kol šunį sudrasko ar krinta negyvas, –
 Taip Antenoro beydžio sūnus Agenoras šviesusis
⁵⁸⁰ Bėgt nenorėjo, pirmiau neišbandęs Achilo galybės.
 Ne! Savo apskritą skydą jis laikė atstatęs į priekį,
 Ietį nutaikė į priešą ir kiek pagalėjo suriko:
 „Nėr abejonės, jog tavo širdis, skaisčiašalmi Achilai,
 Vylėsi šiandien išgriauti drąsiųjų trojėnų tvirtovę.
⁵⁸⁵ O neišmanėli! Ji atsieis dar vargo daugybę.
 Jos viduje susitelkę pulkai juk vyrų narsiausių,
 Vyrai dėl savo tėvų ir vaikų bei žmonių mylimųjų
 Kausimės už Ilioną. O tu gi čia galvą padėsi,
 Nors tu karys baisiausias visų ir narsus nematytai.“
⁵⁹⁰ Tarė – ir žibančią ietį iš rankos galingos paleido,
 Ta nepraskrido pro šalį ir kliudė blauzdon žemiau kelio.
 Antblauzdis tvirtas, naujai iš alavo balto nukaltas,
 Skardžiai sužvango, bet varis atgal atšoko nuo kojos,
 Ietis kiaurai neprasmigo: ją dievo doviai atlaikė.
⁵⁹⁵ Tuosyk lygų dievams Agenorą puolė Peleidas,

Bet Apolonas neleido šlovės jam nusipelnyti:
Greit Agenorą pastvėrė ir, debesiu rūko uždengęs,
Išvedė jį ramiai iš kautynių lauko į šalį.
Ir Pelėjoną klasta nuo kartų jis tolyn nuviliojo,
⁶⁰⁰ Agenoru pasivertęs, taiklusis šaulys pasimaišė
Vyruui po kojų, ir tas pasileido kiek gali jo vytis.
Kol Pelėjonas jį vijo per lauką, kviečiams tinkamiausią,
Degdamas noru pakreipt prie Skamandro upės plačiosios,
Bėgantį kiek pirmėliau (gudriai Apolonas viliojo,
⁶⁰⁵ Idant Peleidas tikėtus jį kojom savom prisiginti), –
Spėjo trojėnai kiti, kurie bėgo pulkais nusigandę,
Miestan džiaugsmingai suvirst, pilis jų pilna prisigrūdo,
Niekas nedrįso lauke už pilies ir už mūrų aukštųjų
Stabtelė ir laukti kitų, kad galėtų patirt, kas pabėgo,
⁶¹⁰ Kas iš jų krito kovoj, – linksmai sugužėjo į pilį,
Kam išsigelbėti kojos padėjo ir keliai tvirtieji.

Dvidešimt antroji giesmė

HEKTORO ŽUVIMAS

Taip sugarmėję pilin, nusigandę it stirnos jauniklės,
Prakaitą karštą vėdino ir troškulį vandeniui gesė,
Sienų dantytų, gražių atsišlieję. Tuo tarpu achajai
Žengė prie mūro tiesiog, skydus ant pečių užsimetę.
⁵ Hektoras vienas tiktai, lemties nelabosios patrauktas,
Prie Iliono lauke, prie vartų Skajinių atliko.
O Apolonas skaistus taip kreipėsi į Pelėjoną:
„Ko tu vejies, Pelėjo sūnau, savo kojom greitosiom,
Vyras mirtingas, mane nemirtingą? Tikriausiai lig šiolei
¹⁰ Dar nematai, kad aš dievas, ir tokia narsybe alsuoji.
Tau neberūpi jau vargšai trojėnai, išgąsdinti baisiai,
Jie susigrūdo tvirtovėn, o tu po laukus čia klajoji.
Bet nenukausi manęs, nes taip nežadėta likimo.“
Jam apmaudingai atsakė tuomet greitakojis Achilas:
¹⁵ „Baisiai mane apgavai, dievų tu visų nedoriausias!
Čion į laukus atviliojai nuo mūrų. Dantis dar ne vienas
Būtų pirmiau atkandęs į žemę neg pilį pasiekęs.
Šlovę didžiausią išplėšei man šiandien. Trojėnus išgelbėt
Buvo tau lengva, nes keršto už tai nereikėjo bijoti.
²⁰ Keršyčiau tau dievaži, jei tokią galybę turėčiau.“
Šitai pasakęs, atgal prie pilies pasileido ryžtingai,

Greitas kaip žirgas su ratais, vis laimintis dovaną pirmą,
Kurs net priguldamas skrenda su vėjais per lygumą plačią, –
Taip ir Achilas dabar eikliąsias kojas kilnojo.

²⁵ Senas Priamas jį savo akim pastebėjo, kai lėkė
Lygiu lauku ir tarsi žvaigždė jis skaisčiai žėrėjo, –
Tarsi žvaigždė rudeninė, kuri šviesybe ryškiausia
Spindi nakties tamsuoj tarp daugio žvaigždžių blankesniųjų.
Ją Oriono šunim prasimanė žmonės vadinti.

³⁰ Šviečia skaisčiau už visas ir kaip tikras negando ženklas
Neša didžias kaitras gyventojams žemės vargingiems, –
Lygiai taip varis žėrėjo dabar ant Achilo krūtinės.

Aimanom senis pratrūko, rankas į dangų iškėlęs,
Stvėrėsi sau už galvos ir, vaitodamas sunkiai, sušuko,

³⁵ Mylimą sūnų maldavo. O tas jau stovėjo už vartų,
Apimtas noro baisaus kovoti žūt būt prieš Achilą.
Senis jam tiesė rankas ir gailesčio pilnas kalbėjo:

„Hektorai, mielas sūnau! Nelauk taip karžygio šito
Vienas be vyrų kitų, kad žadėtos dienos nesulauktum,
⁴⁰ Pakirstas rankos Peleido, kurs daug už tave galingesnis.
O nelemtasis! Kad būtų dievams nemirtingiems jis mielas
Lygiai tiek pat kaip man! Kad pesliai jį draskytų ir šunys.
Tysantį čia, man skausmas baisus nuo krūtinės nuslinktų.

Daugelį mano sūnų, drąsių ir karingų, išplėšė,

⁴⁵ Vienus užmušęs, kitus į salas tolimiausias pardavęs.
Šiandien ir vėl nemačiau tarp bėgančių miestan herojų
Dvejeto savo sūnų – Likaono ir Polidoro,

Juos Laotojė pagimdė, stipriausia iš moterų žemėj.

Jeigu tebėr jie stovykloj gyvi, variu mes ir auksu

⁵⁰ Juos atvaduosim vėliau, rūsiuos šių lobių pakanka.

Daug jų su dukteria davė senas garbingasai Altis.

Jeigu jau žuvę abu ir į Hado namus iškeliavę,

Skausmas bus mano ir motinos širdžiai, nes mes juos pagimdėm,

Žmonės kiti juos užmirš, pagailėję laiką neilgą.

⁵⁵ Nors kad nežūtumei tu nuo Achilo rankos galingos.

Eiki už mūrų, mielasis sūnau, kad būtų kam ginti

Vyrus ir moteris Trojos, kad nepadarytum Pelėjo

Sūnui didesnės šlovės ir pats nepadėtum gyvybės.

Pasigailėki manęs nelaimingo, tebesančio gyvo,

⁶⁰ Vargšo bedalio, kurį Kronionas prie slenkščio senatvės
Baudžia nuožmiausia bausme, priversdamas kęst ir matyti
Siaubą, kaip žūsta sūnai, kaip dukteris velka vergijon,

Židinius griaua šeimų ir kūdikius jų nekaltuosius
 Sviedžia pastvėrę į žemę šioje kovoje žūtbutinėj,
⁶⁵ Tempia jaunąsias marčias be gailesčio rankos achajų.
 Pastaras krisiu aš pats, ir mane už priebučio durų
 Šunys plėšrieji tąsys, kai vario aštrus kalavijas
 Arba gal ietis taikli išvays gyvybę iš kūno, –
 Šunys, kuriuos auginau prie stalo, kad kiemsargiai būtų,
⁷⁰ Kraujo nūn mano prilaks ir, piktai urgzdami ant viens kito,
 Prieargy tysos visi. Jaunam tai gražu ir pritinka,
 Kritus kovoj, kai ietis aštri variaiešmė pataikė,
 Žemėj gulėti: ir miręs gražus jis visas, kur žvelgsi.
 Bet kai nužilus galva ir smakras šarmom apsidengęs,
⁷⁵ Kristi tuomet, kad šunys senam tau plėšytų gėdą, –
 Būt nedalios žmonėms nelaimingiems didesnės negali,
 Šitaip kalbėjo senelis ir rankom pražilusius plaukus
 Rovė nuo savo galvos, bet nepalenkė Hektoro sielos.
 Motina lygia dalia vaitojo ir ašaras liejo,
⁸⁰ Praskleidė rūbo klostes ir, parodžius apnuogintą krūtį,
 Ašarom plūdo gailiom ir žodžiais sparnuotais kalbėjo:
 „Hektorai mielas! Nors tai tu pagerbk ir manęs pagailėki,
 Jeigu bent sykį mažam krūtimi aš tau verksmą nutildžiau.
 Tai atsiminki, vaikeli, ir saugokis vyro to pikto,
⁸⁵ Eiki į vidų greičiau ir su juo į kovą nestoki.
 O nelaimingas! Jei žūsi, nei aš ant lentos pašarvoto
 Neapraudosiu tavęs, sūneli, mano gimdytas,
 Nei didžiakraité žmona. Toli nuo mūsų abiejų
 Ten, prie argiečių laivų greitakojai šunys suplėšys.“
⁹⁰ Taip jie raudodami gaudžiai į mylimą sūnų bylojo,
 Šitaip maldavo abu, bet Hektoro neprikalbėjo.
 Laukė jisai galiūno Achilo, kol tas prisiartins.
 Lygiai kaip slibinas koks, žolių nuodingų pripūtęs,
 Laukia prie urvo žmogaus, neleidamas pykčiui atslūgti,
⁹⁵ Rangos prie savo olos ir dairosi baisiai aplinkui, –
 Lygiai taip Hektoras nūn stovėjo, narso pagautas,
 Žibantį skydą atšliejęs į atsparą bokšto kampinio,
 Ir, atsidusęs giliai, jis pratarė sieloj didingoj:
 „Ką gi man, vargšui, daryt! Jei eisiu už vartų ir mūrų,
¹⁰⁰ Polidamantas tuojau man leptelės žodį užgaulų.
 Jis man kalbėjo ir liepė trojėnus vest į tvirtovę.
 Naktį nelemtą aną, kai į kovą bėgo Achilas.
 Jo neklausiau aš tada, o būtų geriau mums išėję.

Šiandien karių pulkus per savo paikystę pražudęs,
¹⁰⁵ Gėdinus Trojos sūnų ir jos dukterų gražiarūbių,
 Kad nesakytų kas nors, už mane šimteriopai menkesnis:
 „Hektoras savo jėgom pasikliovė ir žmones pražudė.“
 Šitaip tikriausiai sakys. Tad geriau bus man tūkstantį kartų
 Arba Achilą nukaut ir laimingai iš dvikovos grįžti,
¹¹⁰ Arba garbingai pačiam prie tvirtovės galvą padėti.
 Jei nusiėmęs ant žemės padėčiau aš skydą didžbambį,
 Taipgi ir svarųjį šalmą ir ietį atšliečiau į mūrą,
 Tuosyk, priėjęs artyn, pasitikčiau Achilą beydj
 Ir pažadėčiau Heleną, drauge ir turtus neskaičiuotus, –
¹¹⁵ Visa, ką Aleksandras tuomet laivuos gaubtašoniuos
 Atsigabeno į Troją (dėl to ir nesantaika kilo),
 Leist atsiimti Atreidams, ir dar atiduočiau achajams
 Savo lobius visus, pilies rūsiuose paslėptuosius?
 Jei iš trojėnų galop dar priesaiką didžią paimčiau
¹²⁰ Nieko neslėpti ir visa gražiai padalyti per pusę –
 Mūsų gėrybes gausias, kiek mylimas miestas jų turi?
 Šitokiom betgi mintim ar ne veltui širdis man kankinas?
 Neisiu artyn, nemaldausiu aš jo, pagailos neparodys,
 Ir nesigėdins manęs: užmuš jis vietoj beginklį,
¹²⁵ Lygiai kaip moterį silpną, jei šarvus aš nusivilksiu.
 Šiandien ne laikas su juo prie akmens ar prie ažuolo seno
 Kalbą pradėti kaip jaunai mergaitei ir mylimajam,
 Kaip mergina jauna kad su savo mylimu kalba.
 Mudviem geriau nebedelst ir į dvikovą stoti greičiausiai.
¹³⁰ Tuoj pamatytum, katram Olimpietis bus šlovę paskyręs.“
 Šitaip stovėdamas svarstė. Artyn atskubėjo Achilas,
 Lygiai kaip Enialijas, žėrėdamas šalmu kuoduotu.
 Ietį iš Pelijo uosio ant dešinio pečio mosavo,
 Baisią, didžiulę, o vario šarvai žaižaravo ir švietė
¹³⁵ Lyg suliepsnojus ugnis ar saulė, suspindusi rytą.
 Hektorą šiurpas nupurtė pamačius, ilgiau jis nedrįso
 Vietoj stovėt, paliko vartus ir pabėgo iš baimės.
 Šoko Peleidas jo vyt, kiek išnešė greitosios kojos.
 Lygiai kaip sakalas raibas kalnuos, sparnuočių greičiausias,
¹⁴⁰ Puola be galo vikriai ir vejasi baikštų balandį;
 Mėtos į šonus tasai, bet sakalas, garsiai suklykęs,
 Stveria ir stveria vis jį, žūt būt užsispyręs pagauti, –
 Lygiai taip vijo įsiutęs Achilas, o Hektoras bėgo
 Pašaliu mūrų aukštų, kilnodamas kojas lengvasias.

¹⁴⁵ Tiesiai pro šalį žvalgyklos, pro vėjų siūruojamą figą
Pamūriu leidos abu dviračių keliu pravažiuotu,
Kol pagaliau atsidūrė jie prie gražiasrovių šaltinių,
Kur iš dviejų versmių sūkuringas teka Skamandras.
Vandenys trykšta karšti iš vienos, ir debesys garo
¹⁵⁰ Kyla aplinkui nuo jos lyg dūmai nuo degančio laužo.
Tuotarp antrosios ir vasarą gelia tarytum ledokšniai
Arba šaltieji sniegai ir kybą nuo stogo varvekliai.
Ne per toli nuo versmių tvenkiniai mėlynuoja didžiuliai,
Akmenio luitais grįsti. Drabužius ten savo šviesiuosius
¹⁵⁵ Skalbdavo žmonos trojėnų ir dukterys gražios anuomet,
Kai tebebuvo taika, kol nebuvo atėję achajai.
Pralėkė greitai pro juos, viens bėgo, o kitas jį vijo,
Priekyje skriejo galingas, o vijosi dar galingesnis,
Skriejo skubiai, nes rungėsi ne dėl aukojamo jaučio,
¹⁶⁰ Ne dėl jo odos, ji būna doviu už kojų greitumą, –
Ne! dėl gyvybės žirgų važinėtojo Hektoro varžės.
Ir kaip lenktynių žirgai per šermenis mirusio vyro
Stulpą ribos neužkliudę apskrieja ir lekia su vėjais
(Dovanos laukia ten jų: moteriškė ar vario trikojis), –
¹⁶⁵ Lygiai taip jiedu abu apie aukštamūrę tvirtovę.
Triskart apskriejo ratu, o dievai gi visi juos regėjo.
Pirmas tuomet prabilo dievų ir žmonių visų tėvas:
„Oi oi oi! Mielą man vyrą, kaip vejasi jį apie mūrus,
Savo akim aš regiu, ir širdžiai sugrudusiai gaila
¹⁷⁰ Hektoro, kurs nebesyk man degino jaučių riebiausias
Kulšis ant Idos aukštos daugialomės ir lygiai ne sykį
Savo tvirtovėj aukštoj. Dabar jį šviesusis Achilas
Vejasi kojom greitom apie mūrus Priamo tvirtovės.
Taigi negaiškite, dievai, pasvarstykite visi ir nuspręskite,
¹⁷⁵ Ar nuo mirties dar ginsim jį šiandien, ar leisim ir duosim
Jį Pelėjonui Achilui, nors baisiai galingą, nukauti.“
Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Sidabražaibi, tėve juodmigli! Ką tu byloji?
Vyrą mirtingą, kurio jau seniai likimas nulemtas,
¹⁸⁰ Tu sugalvojai dabar nuo mirties nelabosios išgelbėt?
Ryžkis! Tačiau žinok: ne visi dievai tau pritaršim.“
Jai debesų atvartytojas Dzeusas atsakė ir tarė:
„Tritogenėja, dukrele! Nurimki. Nors kartais supykęs
Pratariu žodį rūstesnį, bet noriu geras tau būti.
¹⁸⁵ Protas kaip išneša tavo, daryk ir atgal nežiūrėki.“

Žodžiais šitais pakurstė ir taip jau karingą Atėnę,
 Ta pasileido lyg vėjas nuo aukšto Olimpo viršūnių.
 Hektorą be atvangos tebevijo greitkojis Achilas.
 Lygiai kaip šuo kalnuos kad jauną elniuką užtinka,
¹⁹⁰ Veja daubom jį ir šlaitais, pašokusį staigiai iš guolio;
 Jei pasislėptų žvėris, kur nors tankumynan įlindęs,
 Uodžia jo pėdsaką šuo, ieškodamas, kolei suranda, –
 Taip pasislėpt negalėjo ir Hektoras nuo Pelėjo.
 Kieksyk mėgino jį, prie Dardano vartų pribėgęs,
¹⁹⁵ Šokti prie sienos artyn ir glaustis prie kuorų tvirtųjų:
 Rasi kariai nuo sienų pilies jį šūviais apgintų, –
 Tiesyk Achilas jam kelią pastojo ir vertė pasukti
 Jį lygumų kryptimi, o pats palei mūrus šuoliavo.
 Lygiai kaip naktį sapne pavyti negalima nieko:
²⁰⁰ Vienas nestengia pasprukt, o kitas jo prisiginti, –
 Taip nevaliojo ir jie: tas privyti, o šitas ištrūkti.
 Kaip nuo mirties ir nuo kėrių pabėgt Priamidas galėjo,
 Jeigu šį pastarąsyk skaistus Apolonas nebūtų
 Ėjęs prie jo sustiprint drąsos ir kojų greitumo?
²⁰⁵ Galvą papurtė Achilas šviesus, uždrausdamas vyrams
 Leisti karčiasias strėles ir taikyt į Hektorą ietim,
 Kad kas garbės nelaimėtų ir jis antruoju neliktų.
 O kai ketvirtąjį kartą jie vėl prie šaltinių atbėgo.
 Aukso tuomet svarstyklės išlyginęs, tėvas Kronidas
²¹⁰ Metė du burtu mirties, ilgam užmigdančios viską,
 Vieną Achilo, žirgų važinėtojo Hektoro kitą.
 Tiesiai pastatė lėkštes – žemyn į Hadą pasviro
 Hektoro laimės diena, ir jį Apolonas paliko.
 Prie Pelėjo priėjo šviesakė deivė Atėnė
²¹⁵ Ir, atsistojus greta, sparnuotais žodžiais prabilo:
 „Šiandien tikiuosi, dievų numylėtas šviesusis Achilai,
 Kad prie achajų laivų parnešime šlovę didžiausią,
 Hektorą mes paguldysim, kovos nepasotintą niekad.
 Nebežadėta jam šiandien iš mudviejų rankų ištrūkti,
²²⁰ Nors ir patsai Apolonas taiklus kiek galėdamas stengtųs
 Ir prieš aigidvaldį Dzeusą raitytųs, ant žemės parpuolęs.
 Tu atsikvėpki čia kiek atsistojęs, o aš gi tuo tarpu
 Eisiu prikalbinsiu jį, kad į dvikovą stot nebijotų.“
 Taip jam kalbėjo Atėnė, o jis apsidžiaugęs paklausė
²²⁵ Ir atsikvėpti parimo ant ieties aštrios variaiešmės.
 Tuosyk, palikusi jį, prie Hektoro deivė priėjo,

Kaip Dejifobas tikriausias ūgiu ir balso tvirtybe,
Ir, atsistojus greta, sparnuotais žodžiais prabilo:
„Vargina baisiai tave skaisčiašalmis Achilas, broluži,
²³⁰ Vydamas kojom greitom aplinkui Priamo tvirtovę.
Taigi sustokime čia ir ginkimės drąsiai abudu.“
Hektoras spinduliuotšalmis jai taip atsakydamas tarė:
„O Dejifobai! Nuo pat vaikystės buvai mylimiausias
Man tu iš brolių visų, Priamo vaikų ir Hekabės.
²³⁵ Šiandien man liepia širdis dar labiau tave gerbt ir mylėti,
Jei dėl manęs pasiryžai, kai vieną lauke pastebėjai,
Iš užu mūrų išeiti, kiti pasislėpę ten liko.“
Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Vienas po kito, kelius apkabinę, maldavo, broleli,
²⁴⁰ Tėvas ir močia miela, aplinkui apstojo bičiuliai,
Prašė, kad neičiau ir aš: visi mat jie dreba iš baimės.
Bet gailėsysis baisus suspaudė man širdį krūtinėj.
Drąsiai jį pulkim abudu iš vieno, dabar nebereikia
Iečių taupyti, ir greit pamatysim, ar didis Achilas
²⁴⁵ Mudu abu nugalės ir šarvus parneš apkraujuotus
Prie gaubtašonių laivų, ar kris nuo ieties tavosios.“
Šitai pasakiusi, žengė į priekį klastinga Atėnė.
O kai jau buvo arti prie vienas kito priėję,
Hektoras spinduliuotšalmis tuojau prabilo ir tarė:
²⁵⁰ „Aš nuo tavęs nebebėgsiu, Peleidai, kaip bėgau lig šiolei.
Aplėkiau triskart aplinkui Priamo tvirtovę, nedrįsęs
Tavo puolimo atremt. Bet šiandien širdis pastūmėjo
Drąsiai į dvikovą stoti: nukausiu ar būsiu nukautas.
Tad, nebegaišę ilgiau, dievus pasikvieskim, tebūna
²⁵⁵ Liudininkai jie mums ir sargai sutarties padarytos.
Prižadu aš neišniekint tavęs, jei Dzeusas Kronidas
Pergalę duos iškovot ir tau gyvybę atimti.
Šarvus tavuosius, gražiai padabintus, nuplėšęs,
Achilai, kūną achajų sūnums atiduosiu. Ir tu taip daryki.“
²⁶⁰ Jam, pažiūrėjęs skersom, greitakojis Achilas atsakė:
„Hektorai! Man sutarčių tu geriau neminėk, prakeiktasis!
Kaip tarp žmonių ir liūtų šventųjų priesaikų nesti,
Kaip su vilkais bičiulystės geros neturi ėriukas:
Vienas kitam jie nerodo širdies ir pikta galvoja, –
²⁶⁵ Lygiai taip meilė ir mums neateis, ir būti negali
Susitarimų jokių, kol vienas, ant žemės parkritęs,
Savo krauju nepagirdys Arėjo, šaunaus kariauninko.

Visą tu savo narsumą atmink, nes reikia tau šiandien
Ietį galingą valdyt ir į dvikovą stoti be baimės.
²⁷⁰ Nebeišbėgsi tu niekur, tave štai Paladė Atėnė
Mano ietim nudobs. Užmokėsi šiandien iš karto
Man už visus draugus, kiek ietis tavoji nukovė.“
Ir užsimojęs tuojau ilgakotę ietį paleido,
Ją pastebėjo laiku ir atsilenkė Hektoras didis,
²⁷⁵ Žemėn pritūpęs iškart. Prazvimbusi ietis varinė
Dirvon sulindo giliai. Ištraukus Paladė Atėnė
Vėl ją Achilui pakišo, bet Hektoras, vyrų valdovas,
To neregėjo, todėl Pelėjonui beydžiui sušuko:
„Ietis nuėjo pro šalį, prilygstantis dievui Achilai.
²⁸⁰ Mano dalios nepatyrei iš Dzeuso, nors man ją paskelbei
Tu, gražbyly, todėl taip suktai ir klastingai kalbėjai,
Kad, nusigandęs tavęs, aš prarasčiau galybę ir narsą.
Nė negalvok į pečius suvaryti man bėgančiam ietį:
Drąsiai aš eisiu tiesiog prieš tave, ir smeik į krūtinę,
²⁸⁵ Jeigu taip dievas tau duos. O dabar pasisaugoki mano
Ieties varinės! O, kad ji kiaurai tau perskroštų kūną!
Kruvino karo našta, jei žutum, vaikams Iliono
Juk nemažai palengvėtų: tu pirmas vargų kaltininkas.“
Ir užsimojęs tuojau ilgakotę ietį paleido.
²⁹⁰ Ji nepraskrido: Peleidui į vidurį skydo pataikė.
Skydas toli ją atspriegė atgal. Priamidas nuliūdo,
Kad variaiešmė greita jam veltui iš rankos ištrūko,
Ir susikrimto begal, nes ieties kitos neturėjo.
Jis Dejifobui tuomet šviesiaskydžiui galingai suriko,
²⁹⁵ Ieties paprašė tvirtos, Dejifobo tačiau nebebuvo.
Hektorui viskas tada paaiškėjo, ir tarė jis šitaip:
„Oi oi oi! Aiškiai matau, jog dievai mane šaukia į kapą.
Aš gi maniau – tikrai Dejifobas čia buvo atėjęs,
Nors jis už mūrų, pily: mane suviliojo Atėnė.
³⁰⁰ Jau nelaboji mirtis už mano pečių atsistojo,
Nebeištrūksiu. Matyt, iš seno yra taip nusprendęs
Dzeusas ir jojo sūnus taiklusis, kurie maloningai
Globė lig šiolei mane, o šiandien dalia pasitinka.
Kas bus – tebūna, kad tik be kovos negarbingai nežūčiau,
³⁰⁵ Bet po grumtynių smarkių, kad vaikų vaikai paminėtų.“
Žodžio nebaigęs sakyti, jis stvėrėsi už kalavijo,
Kurs visuomet jam prie šono kabėjo, sunkus ir galingas,
Ir įsirėžęs pašoko, kaip nardąs padangėm erelis,

Kurs iš tirštų debesų išsiveržia ir šauna į žemę
³¹⁰ Jauno erylčio pagrobt ar kiškio bailaus ilgaausio, –
Lygiai taip Hektoras puolė ir vis kalaviją mosavo.
Ir Pelėjonas pašoko, nes apmaudas širdį užtvindė,
Dar neregėtai rūstus, krūtinę jam saugojo skydas,
Dailiai dabintas, o galvą svarino keturiaskiautis
³¹⁵ Žėrintis šalmas, virš jojo plaikestėsi karčiai auksiniai,
Kyverin jų nemažai Hefaistas buvo įdėjęs.
Kaip Vakarinė skaisti nakties tamsumoj tarp žvaigždynų
Žiba ryškiau už visas, žvaigždė ta aukštųjų padangiu, –
Lygiai taip ietis aštrioji žibėjo, kai ėmė Achilas
³²⁰ Ją dešinėj mosikuot ir Hektorui prapultį ruošė,
Gražų jo kūną stebėjo, kur smogti jam būtų geriausiai.
Hektorą visą dengė šarvai gražiausi variniai,
Juosius nuplėšė tada jo galybę Patroklą nukovęs.
Ir tik tenai, kur pečius raktikauliai jungia su sprandu,
³²⁵ Buvo matyti gerklė, vieta pavojinga gyvybei.
Ietį į ten ir paleido Achilas šviesus pašokėjęs.
Iešmas varinis kiaurai pro baltąjį kaklą išėjo,
Ietis uosinė tačiau Priamidui gerklės nenukirto,
Idant galėtų dar jis pasakyti bent keletą žodžių.
³³⁰ Griuvo į dulkes karys, o Achilas iš džiaugsmo sušuko:
„Gyvas išlikti galvojai, gyvybę atėmęs Patroklui.
Nieko nereiščiau tau aš, nes buvau nuo kautynių atokiai.
O neišmanėli! Keršyt už jį galingesnis pakilo:
Prie gaubtašonių laivų juk tūnojau aš pasilikęs,
³³⁵ Aš – tau pakirtęs kelius. Plėšrieji paukščiai ir šunys
Valkios tave gabalais, o jį palaidos achajai.“
Hektoras spinduliuotšalmis, alsuodamas sunkiai, atsakė:
„Puolęs po kojų, prašau dėl tėvų ir tavo gyvybės:
O! Tik neleiski achajų šunims prie laivų sudraskyti.
³⁴⁰ Vario ir aukso brangaus išpirkimui kiek nori paimki,
Jo negailės – ir tėvas tau duos, ir močia mieloji,
Kūną tiktai sugrąžinki namo, kad ten kaip pritinka
Jį atiduotų liepsnoms trojėnai ir žmonos trojėnų.“
Jam, pažiūrėjęs skersom, greitakojis Achilas atsakė:
³⁴⁵ „Kelių neliesk, nemaldauki, šunie, ir tėvų neminėki!
Kad paklausyčiau širdies ir apmaudo giežti pašokčiau,
Žalią sudraskęs suėščiau už tai, ką esi man padaręs!
Niekad nebus kas nuo tavo galvos šunis nuvartytų,
Nors neskaičiaavę, nesvėrę ir dešimt, ir dvidešimt sykių

³⁵⁰ Dovanas man čia gabentų ir duoti daugiau pažadėtų!
 Norint, kiek sversi tu pats, tiek aukso duot negailėtų
 Man Dardanidas Priamas – vis tiek negalės apraudoti
 Močia mieloji tavęs kaip sūnaus, ant lentos pašarvoto,
 Visą išvalkios tave plėšrūnai paukščiai ir šunys.”
³⁵⁵ Hektoras spinduliuotšalmis, iškvėpdamas dvasią, atsakė:
 „Aš nebe šiandien pažįstu tave, ir vilčių neturėjau,
 Kad išklausysi maldos: geležinė širdis tau krūtinėj.
 Bet pasisaugok, kad keršto dievų priežastim aš nebūčiau
 Tau, kai išauš diena, kai skaistus Apolonas ir Paris,
³⁶⁰ Nors ir galingą, tave paguldys prie vartų Skajinių.”
 Nebaigė žodžio sakyti, ir skraistė mirties nusileido,
 Siela iš kūno išskrido ir Hado šalin iškeliavo,
 Savo apverkusi dalią, palikus jėgas ir jaunystę.
 Dvasią iškvėpusiam jau Achilas šviesus dar suriko:
³⁶⁵ „Gauki tu galą greičiau! O aš gi žadėtąją mirtį
 Tuosyk patiksiu, kai Dzeusas ją siųs ir dievai nemirtingi.”
 Šitaip sakydamas, ietį varinę ištraukė iš kūno
 Ir, ją numetęs šalin, prišoko šarvų kruvinųjų
 Plėst nuo pečių, tuomet jau subėgo ir sūnūs achajų –
³⁷⁰ Atsistebėt negalėjo dydžiu ir grožiu neregėtu
 Kritusio vyro, tūlas neiškentė ietim nesmogęs.
 Kitas, regėdamas jį, kalbėjo greta stovinčiajam:
 „Oi oi oi! Kaip jis ramus! Nebe tiek pavojinga jį liesti!
 Tarsi ne tas, kur mėtė besotes liepsnas į laivyną.”
³⁷⁵ Šitaip kalbėjo tūli, dar ietimi smogė priėję.
 Šarvus nuplėšęs nuo jo, šviesus greitakojis Achilas
 Prieš achajus atsistojo ir žodžiais sparnuotais pasakė:
 „Vyrai mieli, argiečių vadai ir tarėjai protingi!
 Kai nemirtingi dievai man davė pakloti šį vyrą,
³⁸⁰ Kurs mums pridarė bėdų, kiek trojėnai visi nevaliojo,
 Imkit greičiau ginklus, pamėginsime pilį apgulti.
 Reikia trojėnų planus sužinot, ką šiandien nusprendė:
 Ar pasitrauks iš aukštosios pilies, kai Hektoras žuvo,
 Ar užsidarę mėgins ir be jo pasipriešint bei gintis.
³⁸⁵ Šitokiom betgi mintim ar ne veltui širdis man kankinas?
 Prie laivų ir dabar nepalaidotas, neapraudotas
 Guli Patroklas. Aš jo nepamiršiu, kol tarpu gyvųjų
 Vaikščiosiu gyvas ir kol man tarnaus ir lankstysis pakinkliai.
 Mirusius žmonės pamiršta, kai patys išeina į Hadą.
³⁹⁰ Aš ir tenai atsiminsiu visad numylėtą bičiulį.

Pergalės giesmę dabar sugiedoję, vyrai achajų,
 Imkit lavoną ir grįžkim tuojau prie laivų gaubtašonių.
 Didžią laimėjome garbę, nukovėme Hektorą šviesų!
 Trojos herojai pily kaip dievu išvien juo didžiavos.“
³⁹⁵ Ir su herojum šviesiu negražiai padaryti sumanė.
 Kojose jo skyles tarp gyslų sausųjų pradūręs,
 Šone gurnelio virš kulno, diržus odinius jam įvėrė
 Ir prie dviračių pririšo, o galvą paliko ant žemės.
 Šoko tuomet į ratus ir, šarvus šlovingus iškėlęs,
⁴⁰⁰ Kirto žirgams botagu, ir tie pasileido kaip vėjai.
 Dulkių pakilo stulpai iš po velkamo, garbanos tamsios
 Draikėsi, šluodamos žemę, galva jo, graži ligi tolei,
 Apgulė dulkėm storai. Jį leido Dzeusas Kronidas
 Priešams išniekinti taip mielojoj žemėj gimtinėj.
⁴⁰⁵ Taip apdulkėjo galva jo visa, o motina tuosyk
 Rovė sau plaukus ir gražų galvos apgaubtuvą nutraukus
 Sviedė į šalį ir garsiai prarūdo, išvydusi sūnų.
 Tėvas taip pat raudėjo balsu, ir žmonės aplinkui
 Verkė, rypavo, plačiai nuaidėjo raudos po miestą.
⁴¹⁰ Vaizdas atrodė toksai, kaip jei Ilionas aukštasis
 Visas jau skęstų ugnį ir griūtų su mūrais bei bokštais.
 Žmonės vargais benulaikė senelį, kurs, perimtas skausmo,
 Veržės prie Dardano vartų ir eiti norėjo už mūrų.
 Prašė, maldavo visus, atsiklaupęs ant žemės į dulkes,
⁴¹⁵ Prisiekinėjo ir, vyrus vardais vadindamas, sakė:
 „Leiskit, bičiuliai mieli, nebijokit ir leiskite drąsiai
 Man iš tvirtovės išeiti vienam į achajų laivyną.
 Eisiu maldauti žiaurus to žmogaus, galvažudžio pikto,
 Metų manųjų jis gal susigės ir senatvės vargingos
⁴²⁰ Pasigailės. Ir jis tebeturi tokį pat seną
 Tėvą Pelėją, kuris jį pagimdė ir Trojos herojų
 Vargui augino. O skausmo jis man kaip niekam padarė,
 Šitieką mano vaikų, vos pražydusių, žiauriai nužudė.
 Širdį sopėjo, tačiau jų visų aš nesu tiek gailėjęs,
⁴²⁵ Kiek šio narsiausio, ir širdgėla ta nuvarys mane patį
 Greitai į kapą. Kad nors ant šių rankų jis būtų numiręs!
 Būtum pasotinę sielą raudom ir verksmu graudulingu –
 Motina vargšė, kuri jį pagimdė, vargšas aš, tėvas.“
 Taip jis raudodamas sakė, ir gailiai kukčiojo herojai.
⁴³⁰ O tarp trojėnų raudas graudulingas pradėjo Hekabė:
 „Aš nelaiminga, sūnau! Kam gyventi dar man ir kentėti

Kai nuėjai tu į kapą? Buvai man dieną ir naktį
Pasididžiavimas visas pily, viltis ir svajonė
Vyrų ir moterų Trojos, tave jie sutikdavo nuolat
⁴³⁵ Lygiai kaip dievą. Ir jiems tu buvai šlovė neregėta,
Būdamas gyvas, dabar štai mirtis ir likimas parinko.“
Taip ji raudodama sakė. Tuo tarpu žmona Priamido
Dar nežinojo, pas ją mat nebuvo dar niekas atbėgęs,
Nešdamas žinią, kad vyras už vartų lauke pasiliko.
⁴⁴⁰ Menėje rūmų aukštų sėdėdama audė ramiausiai
Purpuro gražų drabužį, margiausiom gėlėm išrašytą.
Buvo įsakius namuos gražiaplaukėms savo tarnaitėms
Ugnį pakurt ir trikojį užkaisti didžiulį, kad būtų
Hektorui karšto vandens, kai grįš iš kovos, nusiprausti.
⁴⁴⁵ Vargšė! Nenujautė ji, kad vyrą toli nuo maudyklos
Rankai Achilo nukauti padėjo šviesakė Atėnė.
Verksmą ir aimaną graudžią staiga ji išgirdo iš bokšto.
Žmonai pakirto kelius, iš rankų iškrito šaudyklė.
Tuosyk prabilo ji vėl ir tarė mergoms gražiaplaukėms:
⁴⁵⁰ „Eikite dvi su manim, pažiūrėsime, kas atsitiko,
Riksmą anytos garbios girdėjau, širdis nusigandus
Dreba ir muša taip smarkiai, jog, rodos, iššoks iš krūtinės.
Keliai nutirpo. Priamo vaikams pražūtis netoliese.
O kad naujiena tokia niekadoms man ausų nepasiektų!
⁴⁵⁵ Baisiai bijau, kad Achilas šviesus bus Hektorą drąsų
Vieną atkirtęs laukuos ir tolyn nusivijęs nuo mūrų.
Galą galbūt jau padarė, deja, besaikei jo narsai,
Hektoras ja tealsavo, tarp vyrų nubūt nevaliojo,
Pirmasai bėgo įpriekį, narsa nenusilenkė niekam.“
⁴⁶⁰ Šitai pasakiusi, puolė iš menės it protą pametus,
Mušančia smarkiai širdim, kartu su ja bėgo tarnaitės.
Kuoran ji įkopė greit, kur žmonių jau grūdosi minios,
Ten atsišliejo į sieną ir tuoj apsidairius pamatė
Velkamąjį netoliese pilies: žirgai greitakojai
⁴⁶⁵ Vilko be gailėsčio jį prie achajų laivų gaubtašonių.
Staigiai tamsybė juoda šviesiąsias akis jai užpylė,
Krito aukštelninka ji ir iškvėpė dvasią, atrodė.
Paraišalai margieji visi nuo galvos jai nukrito:
Kaspinas, gaubtas kaktos ir juosta, margai nuaustoji,
⁴⁷⁰ Taipgi ir šydas, kurį Afroditė auksinė jai davė
Tądien, kai Hektoras spinduliuotšalmis ją vedė iš tėvo
Eetiono namų, jam išpirkų davęs be skaičiaus.

Mošos pripuolė prie jos, ir dieverių žmonos subėgo,
 Laikė išblyškusią taip, lyg būtų iš sielvarto mirus.

⁴⁷⁵ Kai atsigavo ji kiek ir grįžo gyvybė į širdį,
 Graudžiai pravirko balsu, tarp moterų Trojos sukniubus:
 „Hektorai! Vargšė esu! Dalios pažymėti vienodos
 Esame gimę abu: tu Priamo rūmuose Trojoj,
 Aš, nelaimingoji, Tėbuos, miškingojo Plako pašlaitėj,
⁴⁸⁰ Eetiono namuos. Jis mane užaugino mažutę,
 Vargšę tas vargšas patsai. Geriau aš negimusi būčiau.
 Šiandien tu Hado šalin, į požemių prarają tamsią
 Amžiams eini, palikęs mane liūdesy begaliniam
 Našlę ir vienišą čia. Sūnelis dar visiškai mažas,
⁴⁸⁵ Mudviem abiem, nelaimingiem, užgimęs. Ir jam tu nebūsi,
 Hektorai, džiaugsmas dabar, kai žuvai, ir tu juo nesidžiaugsi.
 Gal išsisaugotų jis nuo baisių kovų su achajais,
 Bet amžini vargai ir sielvartai sunkūs jį, vargšą,
 Naktį ir dieną lydės, svetimieji išgrobstys jo lauką.
⁴⁹⁰ Su našlaitystės dalia ir draugai pasitraukia nuo vaiko,
 Svyra vienišui galva ir ašaros skruostus skalauja.
 Skurdo prispaustas, gal drįs prie tėvo draugų prisiartint,
 Vieną už skraistės palies, o kitą už balto chitono,
 Ir susimilęs kas nors dubenėlį jam kyštels mažytį,
⁴⁹⁵ Lūpas suvilgys, tiesa, bet gomurio liks nesuvilgęs.
 Gal jį nuo stalo varys koks tėvo ir močios sūnelis,
 Drąsiai pastūmęs ranka ir žodžiais grasiais palydėjęs:
 „Eiki šalin! Prie stalo nėra čia tavojo tėvo.“
 Springdamas ašarom, grįš pas motiną našlę vaikutis,
⁵⁰⁰ Astianaktas, kuris, sėdėdamas tėvui ant kelių,
 Smegenis kaulų tevalgė ir mėsą riebiausių avelių.
 Būdavo, miegas užeis pavargusiam žaidžiant kaip vaikui,
 Lovoje miega saldžiai šalia rūpestingosios auklės
 Savo minkštam patale, širdelai apsalus iš džiaugsmo.
⁵⁰⁵ Šiandien vargus bematys, gimdytojo mielo nustojęs,
 Mūsų Astianaktas, kaip žmonės jį praminė Trojoj,
 Mūrus mat jos stiprius su vartais apgindavai vienas;
 Nūdien tave prie lenktųjų laivų, toli nuo taviškių
 Kirmys knibždėdamos ės, plėšriųjų šunų sudraskytą.
⁵¹⁰ Nuogas tu šiandien guli, o rūmuose pilna drabužių,
 Skraisčių gražiausių, plonų, trojėnių rankom austųjų.
 Šiandien aš, vargšė, visas į kaitriąją, ugnį sumesiu,
 Nereikalingos jos tau: negulėsi į jas įvyniotas.

Tavajai garbei jos degs prieš trojėnų akis ir trojėnių.”

⁵¹⁵ Taip ji raudodama sakė, šalimais kukčiojo trojėnės.

[...]

Dvidešimt ketvirtoji giesmė

HEKTORO KŪNO ATVADAVIMAS

[...]

³²⁰ Iš dešinės nuo jų virš miesto. Erelį pamatę,
Baisiai nudžiugo, viltis kiekvieno širdį sušildė.
Tuosyk Priamas, guviai į dailų vežimą įstojęs;
Žirgus pavarė nuo durų pro priebučio skardžią pastogę.

Du asilėnai pirma keturratį vilko vežimą,

³²⁵ Juos važnyčiojo Idajas protingas, o paskui ji traukė

Savo ratus žirgai, kuriais, negailėdams botago,

Senis važiavo per miestą, ir jį artimieji lydėjo,

Graudžiai visi verkdami, lyg būtų jis mirtį keliavęs.

Kai iš pilies išvažiavo abu į lygumą plačią,

³³⁰ Kas palydėjo, visi – ir žentai, ir sūnūs tikrieji

Grįžo į Troją atgal, o tuodu laukuos pasitiko

Dzeuso perkūnvaldžio akys, ir jam nūn pagailo senelio.

Taigi jis kreipėsi tuoj į mylimą sūnų Hermėją:

„Mielas Hermėjau! Juk tau maloniau už kitus nemirtingus

³³⁵ Būti žmogaus draugu, ir tu išklausai, ką panori.

Eik tad Priamą tuojau prie achajų laivų gaubtašonių

Tu palydėki, kad jo nematytų ir nepažintų

Niekas danajų, kol jis Pelėjono pasieks palapinę.”

Taip jis pasakė. Mielai jo argžudis greitas paklausė.

³⁴⁰ Nieko nelaukęs po kojų gražius sandalus pasirišo,

Ambrozinius, auksinius, vaitojančius dievą nešioti

Virš vandenių ir žemės plačios su lekiančiais vėjais,

Rankon pasiėmė lazdą, kuria panorėjęs užmerkia

Žmogui akis, o kitam ir miegančiam keltis paliepia, –

³⁴⁵ Ją įsitvėręs dabar, išskubėjo argžudis greitas.

Greit Ilioną jisai ir bangas Helesponto pasiekė,

O nusileidęs ėjo lauku it žvalus jaunikaitis,

Kupinas grožio jaunystės, auginantis pirmąją barzdą.

Tie pravažiavo tuo tarpu pro Ilo pilkapį aukštą

³⁵⁰ Ir asilėnus bei žirgus sulaikė, norėdami juosius

Upėį pagirdyt. O vakaro miglos jau leidos į žemę.

Galvą pakėlęs šauklis netikėtai pamatė Hermėją

Einant artyn ir tarė, Priamą įspėdamas šitaip:
„Tu, Dardanide, žiūrėk – apdairumo protas privalo.
³⁵⁵ Žmogų matau, turbūt mus abu nužudyti jis nori.
Taigi mes bėkim, žirgais dar paspruksim arba paprašykim,
Jam apkabinę kelius, kad nieko jis mums nedarytų.“
Taip jis kalbėjo, o senis suglumo, didžiai nusigandęs,
Net jam pašiurpo plaukai ant metų suriesto kūno,
³⁶⁰ Taigi stovėjo apmiręs. O laimės nešėjas priėjo,
Paėmė seniui už rankos ir, tardamas žodį, paklausė:
„Kurgi, tėveli, varai asilėnus ir žirgus tu savo
Šitaip gūdžioj nakty, kai žmonės mirtingieji miega?
Ir nebijai narsa alsuojančių Argo herojų,
³⁶⁵ Jie čia visai netoli, ir tau jie priešai nuožmiausi.
Jei kas tave pastebės, nakties greitosios tamsybėj
Vežantį tokius lobius, tai ką tu darysi, sakyki?
Pats nebejaunas esi, palydovas taipogi senyvas,
Vyro jįsai neatrems, jei kas panorėtų užpulti.
³⁷⁰ Aš tai ir pats nenuskriausiu tavęs, ir kitam sukliudysiu
Nuoskaudą tau padaryt. Labai panašus man į tėvą.“
Jam atsakydamas, tarė prilygstantis dievui Priamas:
„Visa tai, mielas sūnau, ką tu pasakei čia, teisybė.
Betgi koks dievas, matyt, ir man bus ranką ištiesęs,
³⁷⁵ Šitokį bendrakelionį pasiųsdamas štai susitikti,
Tikrą palaimą: nuaugęs gražiai, malonus pažiūrėti
Ir išmintingas. Laimingi tėvai, kas tokį pagimdė.“
Jam atsakydamas, vėl palydovas argžudis tarė:
„Šventą teisybę sakai tu, seneli, kaip dera išminčiui.
³⁸⁰ Betgi dabar pasakyki tu man ir viską išdėstyk,
Ar tu šitas brangenybes visas į svetimą kraštą
Nori išvežti kur nors, kad jos tau išliktų nežuvę,
Ar jau nusprendėt visi Ilioną šventą palikti,
Perimti baimės, kai galvą paguldė narsiausias herojus,
³⁸⁵ Tavo sūnus? Jis niekad kovoj nepabūgo achajų.“
Jam atsakydamas, tarė prilygstantis dievui Priamas:
„Kas tu, mielasis, esi ir kas tavo tėvai garbingieji?
Kaip tu gražiai pasakei apie mirtį sūnaus nelaimingo!“
Jam atsakydamas, vėl palydovas argžudis tarė:
³⁹⁰ „Gundai, tėveli, mane ir kalbi apie Hektorą šviesų.
Pats jį regėjau kovoj, kuri vyrui šlovę nupelno,
Daugelį sykių ir tądien, kai jis prie laivų atsivijęs
Mušė argiečių karius, negailėdamas ieties varinės.“

Mes tik stovėjom visi nustebę, nes stoti į kovą
³⁹⁵ Draudė Achilas tuomet, tebepykdamas ant Atrėjono.

Jo palydovas esu, mes vienu laivu čia atvykom.

Aš mirmidonų kilmės, ir tėvas man Poliktoras.

Jis ir turtingas begal, ir lygiai kaip tu jau senelis.

Šešetą turi sūnų, o aš jų tarpe septintas.

⁴⁰⁰ Burtus kai metėm, iškrito jis man atlydėti Achilą.

Lauko dabar pažiūrėt atėjau, nes, rytui prašvitus,

Turi puolimą prieš miestą pradėt žvitriausiai achajai.

Jiems nusibodo sėdėt ir laukti, dėl to nebegali

Karo aistros pagautų achajų vadai sulaikyti."

⁴⁰⁵ Jam atsakydamas, tarė prilygstantis dievui Priamas:

„Jeigu tikrai palydovas esi tu Peleido Achilo,

Tai pasakyki tu man nebijodamas visą teisybę:

Ar tebėra dar mano sūnus prie laivų, ar jau spėjo

Jį sukapot gabalais ir šunims atiduoti Achilas?"

⁴¹⁰ Jam atsakydamas, vėl palydovas argžudis tarė:

„Mielas tėveli! Dar jo nesuplėšė nei šunys, nei paukščiai,

Vis dar tebeguli jis prie greitojo laivo Achilo

Jo palapinėj ten pat. Jau dvyliktas rytas išaušo

Gulinčiam taip, tačiau nei kūnas negenda, nei kirmys

⁴¹⁵ Jo kaip kitų kovoje parkritusių vyrų neėda.

Bet jį Achilas kasdien apie kapą savo bičiulio

Velka įširdęs rytais, kai šventoji Aušra pasirodo,

Ir nevalioja sužeist. Nustebsi ir pats tu priėjęs:

Guli jis tarsi rasos atgaivintas, ir kraujo nė ženklo,

⁴²⁰ Vietos nėra suterštos, ir žaizdos visur užsitraukė,

Kiek tik jų buvo, o varis aštrus juk padarė daugybę.

Taigi vis rūpinas tavo sūnum dievai laimingieji,

Nors nebegyvas jisai: visų mat širdžiai jis mielas."

Taip jis kalbėjo. Nušvitęs iš džiaugsmo, senelis sušuko:

⁴²⁵ „Laimė, vaikeli, tikra kaip pridera dovanas dėti

Nemirtingiesiems, ir mano sūnus (kad šiandien jis būtų!)

Mūsų namuos nepamiršo dievų, Olimpo valdovų.

Teikės dėl to dievai ir numirusį jį atsiminti.

Tu palūkėk, iš manęs šią gražiąją taurę priimki,

⁴³⁰ Ginki mane ir lydėk su pagalba dievų amžinųjų,

Kad palapinę Peleido galėčiau laimingai pasiekti."

Jam atsakydamas, vėl palydovas argžudis tarė:

„Mano jaunystę, seneli, bandai, tačiau nejveiksi,

Neįkalbėsi slaptai nuo Achilo man dovanas imti.

⁴³⁵ Jį širdingiausiai gerbiu ir drąsos neturėčiau aš niekad
Dovaną jo pasiimt, kad paskui sau bėdos nesulaukčiau,
O palydovas aš tau ir į Argą šlovingąjį būčiau,
Ir greitairkliai laive rūpestingai, ir pėsčių lydėčiau.

Nieks neužpultų tavęs, kai tokį matys palydovą.”

⁴⁴⁰ Šitaip pasakęs, tuojau į ratus įsoko Hermėjas

Ir, įsitvėręs vadžias bei šmaikštų botagą į ranką,
Įkvėpė didį narsumą žirgams ir abiem asilėnams,
O kai prie kuorų aukštų ir laivyno griovio atvyko,
Ėję sargybą kariai vos baigė sau ruoš vakarienę.

⁴⁴⁵ Argžudis jiems, palydovas, tuoj saldų jį miegą užleido,

Pats gi atvėrė vartus, jų permėtę sunkią atšovęs,
Ir su brangių dovanų vežimu įleido Priamą.

Greitai surado abu ir Achilo jie palapinę,

Aukštą, kurią mirmidonai savajam vadui pastatė,

⁴⁵⁰ Eglių prikirtę lieknų, o stogą jos buvo uždengę

Nendrėm skarotom, vešliom, kurių pabaliuos prisipjovė.

Kiemą erdviausią aplink palapinę dar buvo aptverę

Rąstų stačių tvora, vartus jos užšaudavo viena

Permėte eglės drūtos, trys vyrai atšaut tevaliojo.

⁴⁵⁵ Trejetas vyrų kitų su vargu tegalėjo atstumti

Permėtę šią, o Achilas lengvai atšaudavo vienas.

Ją geraširdis Hermėjas atstūmė Seneliui bematant,

Įvežė dovanas brangias, greitam Pelėjonui skirtąsias,

Tuosyk nušoko nuo ratų ant žemės ir tarė Priamui:

⁴⁶⁰ „Dievas atėjo, tėveli, padėt, nemirtingas Hermėjas,

Tėvas man liepė, kad tau palydovas aš būčiau kelionėj.

Bet nebegaišiu ilgiau ir grįšiu, nenoriu Achilui

Rodytis aš į akis, nes aiškiai neleistinas daiktas,

Kad nemirtingi dievai su žmonėm taip aiškiai bendrautų.

⁴⁶⁵ Tu, palapinėn įėjęs, kelius apkabink Pelėjonui,

Melsk ir maldauki tiek tėvo ir motinos jo gražiaplaukės,

Tiek ir sūnaus vardu, kad suminkštintum širdį jo rūščią.”

Šitai pasakęs, žvalgusis Hermėjas į aukštą Olimpą

Grįžo atgal, o Priamas iš ratų išlipo ant žemės.

⁴⁷⁰ Vienas Idajas kieme pasiliko, laikydamas žirgus

Ir asilėnus, senelis tiesiai nuėjo į būstą,

Ten, kur gyveno dievų numylėtas Achilas. Herojų

Rado namie. Jo vyrai sėdėjo atokiai, tik pora –

Automedontas šviesus ir Arėjo gentainis Alkimas –

⁴⁷⁵ Ruošės ir buvo prie jo. Neseniai vakarienę jis baigė

Valgyt ir gerti gardžiai, ir stalas prie jo dar stovėjo.
 Nepastebėtas įėjo Priamas ir staigiai pripuolęs
 Rankom kelius apkabino Achilui ir ėmė bučiuoti
 Vyržudes jo rankas, kurios tiek sūnų jau nukovė.
⁴⁸⁰ Lygiai kaip vyras, sunkiausią kaltybę padaręs tėvynėj,
 Kraują praliejęs žmogaus, kad į svetimą šalį atbėga,
 Į didžiaturčio namus – visi tik sužiūra nustebę, –
 Taip ir Achilas dabar, Priamą išvydęs, nustebo,
 Vyrai nustebo taip pat ir žvalgėsi vienas į kitą.
⁴⁸⁵ Senas Priamas tuojau maldaudamas šitaip prabilo:
 „Tėvą tu savo atmink, prilygstantis dievui Achilai,
 Tokio pat amžiaus kaip aš, ant slenkščio graudingos senatvės.
 Rasi kas nors ir jį, gyvendami jo kaimynystėj,
 Skriaudžia dabar, ir nėra kas jį nuo negando gintų.
⁴⁹⁰ Bet kai ateina žinia, jog tu tebegyvas ir sveikas,
 Džiaugiasi tuosyk širdy, tikėdamos dieną ir naktį
 Mylimą sūnų išvyst sugrįžusį sveiką iš Trojos.
 Tokis aš vargšas dabar, priaugo sūnų man puikiausių
 Trojos plačiojoj šaly, ir nūn nebeliko nė vieno.
⁴⁹⁵ Dešimtys penkios jų buvo, kada čion atėjo achajai.
 Jų devyniolika buvo sūnų iš vienos moteriškės,
 Pulką kitų namuose man moterys kitos pagimdė.
 Daugelį jų Arėjas smarkus seniai jau paklojo,
 O kurs vienintelis liko ir gynė visus mus ir miestą,
⁵⁰⁰ Hektoras, – užmušei jį neseniai, už gimtąją šalį
 Narsiai kovojant. Dėl to atėjau į achajų laivyną
 Jo iš tavęs atvaduot ir atnešiau išpirkas brangias.
 Tu pabijoki, Achilai, dievų ir manęs pagailėki,
 Savąjį tėvą atminęs: už jį aš vargšas didesnis,
⁵⁰⁵ Aš pasiryžau daryt, ko joks mirtingasis nedarė:
 Vyro, užmušusio sūnus, ranką prie lūpų prispausti.“
 Taip jis kalbėjo. Graudu pasidarė dėl tėvo Achilui.
 Senį, už rankos paėmęs, gražiai atitraukė į šalį.
 Savo širdy atminę, viens vyržudžio Hektoro graudžiai
⁵¹⁰ Verkė, rypavo, ant žemės prie kojų Achilo parkniubęs,
 Kitas raudėjo dėl tėvo Pelėjo, drauge ir Patroklas
 Širdį graudino, visi jo namai nuo raudojimo plyšo.
 O kai Achilas šviesus pasiguodė ašarom sočiai
 Ir graudulys saldus nuo širdies pamažu jam nuslinko,
⁵¹⁵ Staigiai pakilo iš kėslas ir senį pakėlė už rankos,
 Ėmęs gailėti žilos galvos ir barzdos jo žilosios,

Kreipėsi tuosyk į jį ir tarė jam žodžiais sparnuotais:
 „Vargšė tu mano! Kiek skausmo, širdy tu gavai iškentėti.
 Kaipgi turėjai drąsos tu vienas ateit į laivyną,
⁵²⁰ Lįst į akis tam vyrui, kuris jau daugybę nužudė
 Tavo narsiųjų sūnų? Širdis geležinė tau šiandien.
 Eik pailsėt mažumėlę dabar, atsisėdęs į krėslą.
 Duokime skausmui aprimt Širdyje, kad ir liūdna be galo.
 Žmogui jokios naudos neduoda juk aimanos gaudžios.
⁵²⁵ Naštą nelengvą dievai žmonėms trumpaamžiams uždėjo –
 Vis susikrimtus gyvent, o patys be rūpesčių būna.
 Rūmuose Dzeuso aukštus dvi amforos stovi prie slenksčio
 Su dovanom: nelaimės vienoj, o gėriai antrojoj.
 Kam pamaišydamas duos jų Dzeusas, perkūnų valdovas,
⁵³⁰ Tas ir juodų dienų prigyvens, ir džiaugsmo saulėto.
 Bet kam vienų kartenybių pasems – to dienos nelinksmos:
 Alkanas skurdas lydės jį visur per šventąją žemę,
 Vargšas klajos jis, atstumtas dievų ir žmonių trumpaamžių.
 Taip ir Pelėjui dievai dovanų nešykštėjo gražiausių
⁵³⁵ Nuo pat gimimo, visus mirtinguosius pranoko jis žemėj
 Laimė ir lobiais drauge, viešpataudamas tarp mirmidonų,
 Norint jis buvo žmogus, bet deivę į žmonas jam davė.
 O nedalia palytėjo ir jį, kad nedavė dievas
 Rūmuos daugiau susilaukti sūnų, kurie perimtų valdžią.
⁵⁴⁰ Gimė tik vienas, ir tas trumpaamžis, ir jam ligi šiandien
 Ramstis senatvėj nesu, nes be galo toli nuo gimtinės
 Sėdžiu aš Trojoj šventoj ir skaudžiu vien tave ir tavuosius.
 Tu gi, tėveli, buvai ligi šiolei laimingas, kaip kalba,
 Kiek priskaičiuosi genčių Makaro gyvenvietėj Lesbe,
⁵⁴⁵ Frigijos žemėj plačioj ir prie Helesponto bekraščio,
 Pralenkei jas tu visas ir sūnais, ir turtų gausybe.
 Betgi kai negandą šį dievai uraniečiai tau siuntė,
 Kovo ir kovos kasdien, ir vyrų žudynės prie Trojos,
 Savąją širdį valdyk ir be atlydžio taip neraudoki,
⁵⁵⁰ Nieko gi tau nebeduos sūnaus toks, gailėjimas didis,
 Nebeprikelsi tu jo, tik sau dar padidinsi vargą.“
 Jam atsakė tuomet prilygstantis dievui Priamas:
 „Krėslan manęs nesodink, Kronido gentaini, kol vaikas
 Guli nelaidotas kur palapinėj. Greičiau atiduoki,
⁵⁵⁵ Noriu aš savo akim jį regėti, o tu gi priimki
 Išpirkas brangias, kurias atgabenom, ir, jom pasidžiaugęs,
 Sveikas į gimtąją šalį sugrįžki, kad leidai man šiandien

Žemėje būti gyvam ir saulės šviesybę regėti.“
 Jam, pažūrėjęs skersom, greitakojis Achilas atsakė:
⁵⁶⁰ „Tu neberūstinki, seni, manęs. Suprantu aš, kad reikia
 Hektorą tau atiduot. Nuo Dzeuso man atnešė žinią
 Motina mano tikroji, duktė ji senio jūrinio.
 Savo širdy jaučiu, nuo manęs nenuslėpsi, Priamai:
 Dievas čia vedė tave prie achajų laivų daugiairklių.
⁵⁶⁵ Joks mirtingasis, net jaunas ir tvirtas, nebūtų išdrįsęs
 Eit į stovyklą: žmogus nei pro sargus nebūtų praėjęs,
 Nei taip lengvai atšovęs mūs vartų permėtę sunkią.
 Taigi tu sopančios mano širdies daugiau neberūstink,
 Kad nepalikčiau tavęs, nors prašyt atėjai, palapinėj
⁵⁷⁰ Šiandien čia vieno ir nesulaužyčiau priesakų Dzeuso.“
 Taip jis kalbėjo. Senelis pabūgęs jo žodžio paklausė.
 O Pelėjonas tuomet pro duris išsoko it liūtas.
 Buvo ne vienas: du jo palydovai su juo išskubėjo –
 Automedontas narsus ir Alkimas, abu juos tarp vyrų
⁵⁷⁵ Gerbė Achilas labiau už kitus, be velionio Patroklo.
 Jie, asilėnus paėmę ir žirgus atkinkę iš jungo,
 Šauklį senelį, Priamo skelbiką, paprašė į vidų
 Ir pasodino į krėslą, o iš gražiaračio vežimo
 Išpirkas krovė didžias, už Hektoro kūną skirtąsias,
⁵⁸⁰ Dvi marškones tepalikę ir dailiai išaustą chitoną,
 Kad suvynioti kuo būtų velionį, namo jį išlydint.
 Liepė, tarnaites pašaukęs, nuplaut ir patepti aliejais
 Kūną, paėmus slaptai, kad Priamas to neregėtų
 Ir sugraudinta širdis vėl neužsipliekstų rūstybe,
⁵⁸⁵ Sūnų išvydus, kad jam pačiam nepašoktų vėl pyktis
 Ir neužmuštų senelio, įsakymus Dzeuso užmiršęs.
 Kūną tarnaitės nuplovė ir patepė visą aliejais,
 Tuosyk, apvilkę nauju chitonu, jį įsupo apsiaustan,
 O Pelėjonas patsai ant lentos jį paguldė paėmęs
⁵⁹⁰ Ir su bičiuliais drauge į dailų vežimą įkėlė.
 Gailiai prarūdo tuomet ir kreipės į mieląjį draugą:
 „Tu nevainoki, Patroklai, manęs, jei kartais išgirsi,
 Būdamas Hado šaly, kad atidaviau tėvui mielajam
 Hektorą šviesų, nes man atgabeno išpirkas brangias.
⁵⁹⁵ Auką sudėsiu ir tau atiduosiu priklausančią dalį.“
 Tarė ir į palapinę parėjo šviesusis Achilas.
 Ten, atsisėdęs į krėslą dabintą, kur buvo palikęs,
 Stovintį priešais prie sienos, prabilo ir tarė Priamui:

„Tavo sūnus jau gražintas, kaip to geidavai tu, seneli,
⁶⁰⁰ Guli gražiai pašarvotas, ir, grįždamas rytui prašvitus,
Pats pamatysi tu jį. Dabar vakarienę atminkim.
Ir gražiaplaukė Niobė, žinok, atsiminė valgį,
Norint jį dvylika tuosyk vaikų namuose apraudojo,
Dukteris savo šešias ir sūnus šešis jaunikaičius.
⁶⁰⁵ Sūnus sidabro lanku jai visus Apolonas išklojo,
Perimtas pykčio ant jos, dukras – šaulė Artemidė,
Galinti mat pasisakė prilygti Lėtai gražveidei:
Toji pagimdžius tik porą vaikų, o ji visą pulką.
Nors šie tebuvo tik du, bet Niobei visus išdaigojo.
⁶¹⁰ Kiauras devynias dienas negyvi išgulėjo – nebuvo
Kam jų palaidot: į akmenis pavertė žmones Kronidas.
Ir tik dešimtąją dieną palaidojo juos uraniečiai.
Atminė valgį Niobė, nors buvo pavargus nuo verksmo.
Nūn tarp Sipilo uolų, kalnuos, kur nieks negyvena,
⁶¹⁵ Kur, kaip sako, lig šiol susirenka deivės ilsėtis,
Nimfos, kai prie Achelojo bangų pašoka ratelio, –
Ten ji, į uolą dievų paversta, be atlydžio kenčia.
Tad pagalvokim, tėveli šviesus, ir mes apie valgį,
Laiko tau bus ir vėliau mylimajam sūnui apverkti,
⁶²⁰ Kai Ilionan parveši. Ten ašarų daug dar išliesi.“
Ir greitakojis Achilas pašokęs papjovė avele
Sidabravilnę, draugai ją nudyrė ir dailiai išdarė.
Mėsą tuomet supjaustė smulkiau, pavėrė ant iešmų
Ir atsargiai ją kepė ugnį ir traukė iš laužo.
⁶²⁵ Automedontas jiems duonos atnešęs padėjo ant stalo
Su kraitele dailia, o kepsnį dalijo Achilas.
Rankomis siekė visi prieš juos pastatytųjų valgių.
O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
Tuosyk stebėjos ilgai Achilu Dardanidas Priamas,
⁶³⁰ Koks jis gražus ir didingas, dievams pasirodė prilygstąs.
Į Dardanidą Priamą nustebęs žiūrėjo Achilas,
Matė jo žvilgsnį, orumą ir klausė jo žodžių protingų.
O kai atsidžiaugė jau, bežiūrėdami vienas į kitą,
Pirmas prabilo tuomet kaip dievas senas Priamas:
⁶³⁵ „Leiski jau man atsigulti dabar, Kronido gentaini,
Kad išsitiesę abu saldžiuoju miegu pasidžiaugtum.
Aš nesudėjau akių po savo blakstienom nė bluosto
Naktį nei dieną, kai žuvo sūnus nuo rankų tavųjų.
Visąlaik raudu tiktai, maldydamas skausmą bekraštį,

⁶⁴⁰ Kiemo raitaus vidury, į šiukšles ir dulkes parpuolęs.
 Valgio ėmiau tik dabar, ir tamsus it purpuras vynas
 Gerklę suvilgė, seniai nė krislelio burnoj neturėjau.“
 Taip jis kalbėjo. Achilas draugams ir tarnaitėms įsakė
 Priesieny patalus klot, apačioj patiesus gražiausias
⁶⁴⁵ Purpurines gūnias, virš jų kilimus minkštus,
 Ir apklotus jiems padėt vilnonius šiltai užsikloti.
 Vergės išbėgo tuojau, žibintus įsitvėrę į ranką,
 Ir rūpestingai paklojo svečiams du patalu minkštu.
 O greitakojis Achilas juokaudamas tarė Priamui:
⁶⁵⁰ „Gulki už durų, svety mylimasis, kad kas iš achajų,
 Senių tarybos narių, neužėitų, jie renkasi nuolat
 Čia reikalų svarstyti su manim, kaip teisybė privalo.
 Jei pastebėtų tave kas juodą šią bėgliąją naktį,
 Tuoj Agamemnonui, vadui vyriausiam, galėtų pranešti,
⁶⁵⁵ Ir išpirkimas sūnaus tuomet užtruktų nemaža.
 Betgi dabar pasakyki tu man ir aiškiai išdėstyti,
 Kiek reikalaus dienių šviesiajam Hektorui laidoti,
 Tiek aš dienių nepulsiu nei pats, nei vyrams neleisiu.“
 Tuosyk atsakė Achilui prilygstantis dievui Priamas:
⁶⁶⁰ „Jeigu tu leidi gražiai man palaidoti Hektorą šviesų,
 Šitaip, Achilai, tu dar galėsi parodyti gerumą:
 Pats tu žinai, mes pily apgulti, ir malkas gabenti
 Reikia toli iš kalnų, o trojėnai juk perimti baimės.
 Taigi devynias dienas namie jo norėtum gedėti,
⁶⁶⁵ O tik dešimtą reikėtų jį laidoti ir žmones vaišinti,
 Tuosyk vienuoliktą dieną jam aukštą kapą supiltum,
 Dvyliktą dieną galėsim kariauti, jei reikalas būtų.“
 Jam neuždelsęs atsakė šviesus greitakojis Achilas:
 „Taip ir tebūna, tėveli Priamai, kaip tu pageidauji.
⁶⁷⁰ Aš sustabdysiu kovas tiek laiko, kiek tau reikalinga.“
 Šitai pasakęs, paspaudė jis dešinę ranką seneliui,
 Ėmęs už riešo tvirtai, kad baimės širdy neturėtų.
 Atgulė jie priemenėj už sienos šalimais abudu,
 Senas šauklys ir Priamas, kankinami rūpesčio didžio.
⁶⁷⁵ Tuotarp Achilas miegojo viduj palapinės tvirtosios,
 Jam ten prie šono gulėjo kartu Briseidę gražveidę.
 Aukšto dangaus dievai ir žirgų važinėtojai vyrai
 Naktį miegojo visi, nuraminti gaivinančio miego.
 Vien tik geradari dievo Hermėjo miegas netraukė,
⁶⁸⁰ Svarstančio savo širdy, kaip šviesų karalių Priamą

Reiks iš laivyno išvest ir sargus prie vartų apeiti.
 Taigi prie jo galvos atsistojo ir tarė jam šitaip:
 „Tau ir bėda neberūpi, tėveli, miegi sau ramiausiai,
 Apsuptas priešų pikty, kai tavęs pagailėjo Achilas.
⁶⁸⁵ Kalnus davei dovanų mylimajam sūnui išpirkti,
 O už tave, dar gyvą, juk triskart brangiau sumokėtų
 Sūnūs, palikę namie, jei tik Agamemnonas kartais,
 Vadas vyriausias, tatai ir achajai visi sužinotų.“
 Taip jis pasakė. Senelis pabūgo ir šauklį pakėlė,
⁶⁹⁰ Jiems asilėnus tuojau ir žirgus pakinkė Hermėjas
 Ir per stovyklą juos pats išlydėjo, to niekas nejuto.
 O kada upės plačios, gražiabangės jie kraštą pasiekė,
 Srauniojo Ksanto, kurį nemirtingas Kronidas paleido,
 Tuosyk Hermėjas sugrįžo, atgal į aukštą Olimpą.
⁶⁹⁵ Ir geltonrūbė Aušra po visą jau žemę pasklido,
 Kai jie, raudodami graudžiai, parvarė žirgus į pilį,
 O asilėnai jų vežė velionį, ir niekas nei vyrų,
 Nei gražiarūbių žmonių pirmiau jų pamatę nebuvo,
 Ir tik Kasandra viena, kaip ta Afroditė auksinė,
⁷⁰⁰ Įkopė kuoran aukštan ir mieląjį tėvą pamatė,
 Stovintį ratuos drauge su šaukliu Iliono senuoju,
 O ant neštuvų kitam vežime pastebėjo velionį.
 Graudžiai prarūdo tuomet ir klykė per visą tvirtovę:
 „Hektoro eikit sutikt, trojėnai visi ir trojėnės,
⁷⁰⁵ Kaip jį mokėjot seniau, iš mūšio pargrįžtantį, gyvą
 Sveikint, kai buvo jis džiaugsmas ir miesto, ir viso mūs krašto.“
 Taip ji raudėjo. Nei vyro nė vieno pily nebeliko,
 Nei moteriškės. Visus juos apėmė skausmas bekraštis.
 Atvežto kūno sutikti visi jie suplūdo prie vartų.
⁷¹⁰ Bet pirmučiausia mieloji žmona ir motina verkė,
 Raudamos plaukus abi, ir, puolę prie ratų dailiųjų,
 Apglėbė galvą tuojau. Minia raudėjo aplinkui.
 Būtų gal ištisą dieną lig saulės sėdimo nuo ryto
 Hektoro graudžiai rypavę visi, susigrūdę prie vartų,
⁷¹⁵ Jei nuo vežimo senelis Priamas nebūtų pasakęs:
 „Leiskite nors asilėnams praeit, paskui jus galėsit
 Sočiai paverkt, paraudot, kai jį parvešim į rūmus.“
 Taip jis kalbėjo, o tie prasiskybę praleido vežimą.
 Parvežė kūną į rūmus šviesiuosius ir ten pašarvojo
⁷²⁰ Ant pakyls, padabintos gražiai, ir šalia pasodino
 Pirmus raudų giedorius, ir tie graudingai užtraukė

Veriančias širdį raudas, jiems pritarė moterų verksmas.
 O už visas labiau Andromachė verkė baltrankė,
 Vyržudžio Hektoro galvą apglėbusi rankomis švelniai:
⁷²⁵ „Metuos jaunos, brangusis, žuvai, palikęs, be laiko
 Vienišą našlę namuos. Sūnus, iš mudviejų gimęs,
 Mudviejų, vargšų didžių, dar kūdikis mažas, jaunystės
 Jam nežadėta sulaukt, pirmiau išgriauta bus tvirtovė
 Iš pamatų, kai atgulei tujos geriausias gynėjas,
⁷³⁰ Moterų sargas budrus ir kūdikių jų mažamečių.
 Greit jas vergijon išveš, į laivus gaubtuosius suvarę,
 O su jomis ir mane, ir tu gi, mūs mielas vaikeli,
 Gal išeisi drauge ir dirbdamas darbus žemiausius
 Vargsi beširdžio žmogaus namuose, o gal koks achajas
⁷³⁵ Žemėn iš kuoro paleis stačia galva, už rankos pastvėręs,
 Pykčio pagautas, kad mūsų nukovė jam Hektoras brolių,
 Tėvą ar mylimą sūnų. Be galo juk daugel achajų
 Krito nuo Hektoro rankos ir graužė sukruvintą žemę.
 Buvo mat baisiai rūstus kautynėse tėvas tavasis.
⁷⁴⁰ Verkia jo šiandien todėl visi gyventojai Trojos.
 Sielvartą didį ir skausmą tėvams padarei tu saviesiems,
 Hektorai mielas, o man palikai vien kančias neregėtas,
 Nesgi iš guolio mirties į mane tu netiesei rankų,
 Nei paskutinio man žodžio tarei, kurį atsiminčiau
⁷⁴⁵ Ašaras beliedama amžinai, ir naktį, ir dieną.“
 Taip ji raudodama sakė. Jai pritarė moterų verksmas.
 Raudą graudingą tarp jų pradėjo tuo tarpu Hekabė:
 „Tu iš visų vaikų brangiausias man, Hektorai mielas!
 Gyvas pakol tu buvai, dievams mokėjai patikti,
⁷⁵⁰ Tad nepamiršo tavęs, kai atsiuntė mirtį likimas.
 Pardavė sūnus juk mano kitus greitakojis Achilas,
 Gyvą paėmęs kurį, toli už marių plynujų,
 Vienus į Samą ir Imbrą, kitus į Lemną miglotą.
 Ogi tave, išgaląstu variu išplėšęs gyvybę,
⁷⁵⁵ Vilko ir vilko žirgais apie kapą herojaus Patroklo,
 Savo bičiulio, kurį tu nukovei, bet jo neprikėlė.
 Tu, lyg nuplautas rasų, guli štai menėje sveikas,
 Tarsi mirtingas žmogus, kurį Apolonas nukovė,
 Sidabralankis, beskausmėm strėlėm iš netyčių pataikęs.“
⁷⁶⁰ Taip ji raudodama sakė, ir verksmas žmonių vis didėjo.
 Ir Helena argietė tuomet pravirko trečioji:
 „Hektorai! Tu už visus mūs dieverius širdžiai brangesnis.

Mano juk vyras yra Aleksandras, prilygstantis dievui,
Trojon atvežęs mane (pirmiau aš turėjau pražūti!).
⁷⁶⁵ Šiandien nuo tos dienos jau dvidešimt metų prabėgę,
Kai atvykau aš į Troją, palikusi gimtąją šalį,
Bet iš tavęs negirdėjau rūstaus užgaunančio žodžio.
Netgi jei kitas kas nors pasakydavo žodį piktesnį,
Moša ar dieveris koks, ar moteris jo gražiarūbė,
⁷⁷⁰ Arba anyta (o šešuras man kaip tėvas tikriausias),
Vis tu sudraudavai tokį ir būti geresnį jį mokei
Savo širdies gerumu ir žodžiais ramiais, išmintingais.
Taigi, tavęs verkdama, ir save nelaimingą apraudu.
Kito man tokio nebėr švelnaus nei širdžiai mielesnio
⁷⁷⁵ Trojos plačiojoje šaly: visi nusigręžia sutikę.“
Taip ji raudodama sakė. Be perstojo minios kūkčiojo,
Kol pagaliau senelis Priamas prabilo į žmones:
„Malkų privežkit pilin, trojėnai, širdy nebijokit
Argo herojų slaptos pasalos: šviesusis Achilas,
⁷⁸⁰ Nuo juodašonių laivų išleisdamas, žodį man davė
Mums nekliudyt, kol aušra pasirodys dvyliktą kartą.“
Taip jis kalbėjo, o tie vežimus prisitaisė ir jaučius
Bei asilėnus pakinkė ir greit prie pilies susirinko.
Taip tas devynias dienas jie malkas vežė ir vežė.
⁷⁸⁵ O kai dešimtąjį kartą Aušra mirtingiesiems prašvito,
Išnešė Hektorą narsų raudodami gaudžiai trojėnai
Ir, ant laužo aukštai jį paguldę, ugnį pakūrė.
O kada ryto duktė Aušra rožiapirštė prašvito,
Marios žmonių susirinko bemat prie Hektoro laužo.
⁷⁹⁰ O kai suėjo visi ir užėmė vietą kiekvienas,
Laužą užgesė tuomet, vynu tamsiuoju užlieję,
Kur dar galybė ugnies tebešėlo, po to rūpestingai
Kaulus jo baltus surinko draugai ir broliai tikrieji,
Skausmo pilni, skruostais jiems ašaros gailios riedėjo.
⁷⁹⁵ Viską surinko gražiai ir sudėjo į urną auksinę,
Dar įvynioję pirmiau į purpuro audinį švelnų.
Urną nuleido tuomet į kapui atvertąją duobę
Ir dideliais akmenimis iš viršaus ir šonų užklojo.
Pilkapį aukštą supylė, sargybas išstatę aplinkui,
⁸⁰⁰ Kad gražiausiai achajai anksčiau nepradėtų puolimo.
Kapą supylė, atgal į namus parskubėjo kiekvienas.
Tuosyk visi susirinko puoton gausion ir garbingon
Rūmuos aukštuos Priamo, Dzeuso auginto karaliaus.

Taip greitažirgio Hektoro šermentis šventė trojėnai.

Homeras, *Iliada*, iš senosios graikų kalbos vertė Antanas Dambrauskas, Vilnius: Vaga, 2007.